

Galutinis variantas
2020 m. gruodis

Tarptautinis kokybės valdymo standartas

1-asis tarptautinis kokybės
valdymo standartas (ankstesnis
pavadinimas „1-asis tarptautinis
kokybės kontrolės standartas“)

„Audito įmonių, atliekančių
finansinių ataskaitų auditą ir
peržiūras ar kitas užtikrinimo ir
susijusių paslaugų užduotis,
užduočių kokybės valdymas“

International Auditing
and Assurance
Standards Board

Apie IAASB

Šį dokumentą parengė ir patvirtino Tarptautinė audito ir užtikrinimo standartų valdyba (čia – *IAASB*, toliau šio TKVS tekste – *TAUSV*).

IAASB tikslas – tenkinti viešąjį interesą rengiant aukštos kokybės audito, užtikrinimo ir kitus susijusius standartus ir skatinant tarptautinių bei nacionalinių audito ir užtikrinimo standartų konvergenciją, taip didinant visame pasaulyje taikomos praktikos kokybę ir suderinamumą bei visuomenės pasitikėjimą pasauline audito ir kitų užtikrinimo paslaugų profesija.

IAASB kartu su Viešojo intereso priežiūros taryba, prižiūrinčia *IAASB* veiklą, ir *IAASB* konsultacine patariamąja grupe, kuri atstovauja visuomenės nuomonę dėl standartų ir gairių kūrimo, pagal bendrą standartų rengimo procesą rengia audito ir užtikrinimo standartus bei gaires, kuriuos gali naudoti buhalteriai profesionalai. Tarptautinė buhalterių federacija (čia – *IFAC*, toliau šio TKVS tekste – *TBF*) remia struktūras ir procesus, kurie yra *IAASB* veiklos pagrindas.

Informaciją apie autorių teises, prekių ženklus ir leidimus rasite [72 puslapyje](#).

1-ASIS TARPTAUTINIS KOKYBĖS VALDYMO STANDARTAS
„AUDITO ĮMONIŲ, ATLIEKANČIŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ AUDITĄ IR
PERŽIŪRAS AR KITAS UŽTIKRINIMO IR SUSIJUSIŲ PASLAUGŲ
UŽDUOTIS, UŽDUOČIŲ KOKYBĖS VALDYMAS“
 (įsigalioja 2022 m. gruodžio 15 d.)

TURINYS

	Dalis
Įžanga	
Šio TKVS taikymo sritis	1–5
Audito įmonės kokybės valdymo sistema	6–11
Šio TKVS viršenybė	12
Įsigaliojimo data	13
Tikslas	14–15
Apibrėžtys	16
Reikalavimai	
Atitinkamų reikalavimų taikymas ir laikymasis	17–18
Kokybės valdymo sistema	19–22
Rizikos vertinimo procesas audito įmonėje	23–27
Valdysena ir vadovavimas	28
Atitinkami etikos reikalavimai	29
Santykių su klientais ir konkrečių užduočių prisiėmimas bei tęsimas	30
Užduočių atlikimas	31
Ištekliai	32
Informacija ir komunikacija*	33
Apibrėžti atsakai	34
Stebėsenos ir taisymo procesas	35–47
Tinklo reikalavimai arba tinklo paslaugos	48–52
Kokybės valdymo sistemos įvertinimas	53–56
Documentation	57–60
Taikymas ir kita aiškinamoji medžiaga	
Šio TKVS taikymo sritis.....	A1–A2
Audito įmonės kokybės valdymo sistema.....	A3–A5
Šio TKVS viršenybė.....	A6–A9

INFORMACIJA APIE AUTORIŲ TEISES, PREKIŲ ŽENKLUS IR LEIDIMUS

Apibrėžtys	A10–A28
Atitinkamų reikalavimų taikymas ir laikymasis	A29
Kokybės valdymo sistema	A30–A38
Rizikos vertinimo procesas audito įmonėje	A39–A54
Valdysena ir vadovavimas	A55–A61
Atitinkami etikos reikalavimai.....	A62–A66
Santykių su klientais ir konkrečių užduočių prisiėmimas bei tęsimas	A67–A74
Užduoties atlikimas	A75–A85
Ištekliai	A86–A108
Informacija ir komunikacija*.....	A109–A115
Apibrėžti atsakai	A116–A137
Stebėsenos ir taisymo procesas	A138–A174
Tinklo reikalavimai arba tinklo paslaugos	A175–A186
Kokybės valdymo sistemos įvertinimas	A187–A201
Dokumentavimas	A202–A206

* *Vert. past.* Nuo 2022 m. sąvoka „communication“ IFAC išleistų leidinių vertimuose vartojama reikšme „komunikuoti“ arba „komunikacija“, ankstesnis vertimas – „informuoti“ arba „informavimas“.

1-asis tarptautinis kokybės valdymo standartas (TKVS) „Audito įmonių, atliekančių finansinių ataskaitų auditą ir peržiūras ar kitas užtikrinimo ir susijusių paslaugų užduotis, užduočių kokybės valdymas“ turi būti skaitomas kartu su *Tarptautinių kokybės kontrolės, audito, peržiūros, kitų užtikrinimo ir susijusių paslaugų standartų pratarne*.

Ižanga

Šio TKVS taikymo sritis

1. Šiame tarptautiniame kokybės valdymo standarte (TKVS) nagrinėjama audito įmonės pareiga sukurti, įdiegti ir naudoti finansinių ataskaitų audito ar peržiūrų bei kitų užtikrinimo ir susijusių paslaugų užduočių kokybės valdymo sistemą.
2. Užduočių kokybės peržiūros yra audito įmonės kokybės valdymo sistemos dalis, todėl:
 - a) šiame TKVS nagrinėjama audito įmonės pareiga nustatyti užduotims, kurioms privaloma kokybės peržiūra, taikomas politikas arba procedūras;
 - b) 2-ajame TKVS¹ nagrinėjami tokie klausimai kaip užduoties kokybės peržiūrą atliekančio asmens paskyrimas ir tinkamumas, užduoties kokybės peržiūros atlikimas ir dokumentavimas.
3. Kiti Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos (TAUSV) nutarimai:
 - a) pagrįsti tuo, kad audito įmonei taikomi TKVS arba ne mažiau griežti nacionaliniai reikalavimai²; ir
 - b) apima reikalavimus užduoties partneriams ir kitiems užduoties grupės nariams dėl kokybės valdymo užduoties lygmeniu. Pavyzdžiui, 220-ajame TAS (persvarstytame) nagrinėjamos konkrečios auditoriaus pareigos dėl finansinių ataskaitų audito kokybės valdymo užduoties lygmeniu ir susijusios užduoties partnerio pareigos (žr. A1 dalį).
4. Šį TKVS reikia skaityti kartu su atitinkamais etikos reikalavimais. Įstatymuose, kituose teisės aktuose arba atitinkamuose etikos reikalavimuose gali būti nustatyta papildoma atsakomybė už audito įmonės kokybės valdymą (žr. A2 dalį).
5. Šis TKVS taikomas visoms audito įmonėms, atliekančioms finansinių ataskaitų auditus arba peržiūras, kitas užtikrinimo arba susijusių paslaugų užduotis (t. y., jeigu audito įmonė atlieka kurias nors iš šių užduočių, ji laikosi šio TKVS ir naudojasi pagal jo reikalavimus sukurta kokybės valdymo sistema, kad galėtų nuosekliai atlikti šias užduotis).

Audito įmonės kokybės valdymo sistema

6. Kokybės valdymo sistema – tai tęstinis ir pasikartojantis procesas, kuris reaguoja į audito įmonės ir jos užduočių pobūdžio bei aplinkybių pokyčius. Tai nėra nuoseklus procesas. Tačiau šio TKVS tikslu laikysime, kad kokybės valdymą sudaro aštuoni komponentai (žr. A3 dalį).
 - a) audito įmonės rizikos vertinimo procesas;
 - b) valdysena ir vadovavimas;
 - c) atitinkami etikos reikalavimai;
 - d) santykių su klientais ir konkrečių užduočių prisiėmimas bei tęsimas;
 - e) užduočių atlikimas;
 - f) ištekliai;
 - g) informacija ir komunikacija; ir

¹ 2-asis TKVS „Užduočių kokybės peržiūros“

² 220-ojo tarptautinio audito standarto (TAS) (persvarstyto) „Finansinių ataskaitų audito kokybės valdymas“ 3 dalis

- h) stebėsenos ir taisymo procesas.
7. Šiame TKVS reikalaujama, kad kurdama, diegdama ir naudodama kokybės valdymo sistemos komponentus, audito įmonė sąveikiai ir koordinuotai laikytųsi rizika grindžiamo požiūrio tam, kad galėtų aktyviai valdyti audito įmonės atliekamų užduočių kokybę (žr. A4 dalį).
8. Rizika grindžiamas požiūris yra įtvirtinamas šio TKVS reikalavimuose:
- nustatant kokybės tikslus. Audito įmonės nustatyti kokybės tikslai – tai audito įmonės siektini tikslai, siejami su kokybės valdymo sistemos komponentais. Audito įmonė turi nustatyti šiame TKVS apibrėžtus kokybės tikslus ir papildomus kokybės tikslus, kurie, audito įmonės nuomone, reikalingi kokybės valdymo sistemos tikslams pasiekti;
 - nustatant ir įvertinant kokybės tikslų pasiekimo riziką (šiuo standarte vadinama „kokybės rizika“). Audito įmonė, norėdama parengti ir įgyvendinti atsaką, privalo nustatyti ir įvertinti kokybės riziką;
 - rengiant ir įgyvendinant atsakus į kokybės riziką. Kokybės rizikos vertinimo priešastys pagrindžia ir lemia audito įmonės atsaką į kokybės riziką pobūdį, laiką ir apimtį.
9. Pagal šį TKVS asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, turi bent kartą per metus audito įmonės vardu įvertinti kokybės valdymo sistemą ir nuspręsti, ar kokybės valdymo sistema suteikia audito įmonei pakankamą užtikrinimą, kad bus pasiekti 14 dalies a ir b punktuose numatyti sistemos tikslai (žr. A5 dalį).

Apimties keičiamumas

10. Taikydama rizika grindžiamą požiūrį, audito įmonė turi atsižvelgti į šiuos dalykus:
- audito įmonės pobūdį ir aplinkybes; ir
 - audito įmonės atliekamų užduočių pobūdį ir aplinkybes.

Atitinkamai, audito įmonės kokybės valdymo sistemos struktūra, ypač jos sudėtingumo ir formalumo lygmuo, nebus vienoda. Pavyzdžiui, audito įmonei, kuri atlieka įvairias užduotis labai skirtingiems subjektams, įskaitant įmonių, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama viešojoje rinkoje, finansinių ataskaitų auditą, greičiausiai reikės sudėtingesnės ir formalesnės kokybės valdymo sistemos bei pagrindžiančių dokumentų nei audito įmonei, kuri tik atlieka finansinių ataskaitų peržiūros arba finansinių ataskaitų parengimo užduotis.

Tinklai ir paslaugų teikėjai

11. Šiame TKVS nurodomos audito įmonės pareigos, kai ji:
- priklauso tinklui ir vykdo tinklo reikalavimus arba naudojasi tinklo paslaugomis kokybės valdymo sistemoje arba atlikdama užduotis; arba
 - naudojasi paslaugų teikėjo ištekliais kokybės valdymo sistemoje arba atlikdama užduotis.

Audito įmonė atsako už savo kokybės valdymo sistemą, net kai ji vykdo tinklo reikalavimus arba naudojasi tinklo paslaugomis arba paslaugų teikėjo ištekliais.

Šio TKVS viršenybė

12. 14 dalyje yra nurodyta, koku tikslu audito įmonė turi laikytis šio TKVS. Šis TKVS apima (žr. A6 dalį):
- reikalavimus audito įmonei siekti 14 dalyje numatytų tikslų (žr. A7 dalį);

- b) susijusias taikymo gaires ir kitą aiškinamąją medžiagą (žr. A8 dalį);
- c) įvadinę medžiagą, kuria remiantis galima tinkamai suprasti šį TKVS; ir
- d) apibrėžtis (žr. A9 dalį).

Įsigaliojimo data

13. Remiantis šiuo TKVS parengtos kokybės valdymo sistemos turi būti sukurtos ir įdiegtos iki 2022 m. gruodžio 15 d., o pagal šio TKVS 53–54 dalis reikalaujamas kokybės valdymo sistemos įvertinimas turi būti atliktas per vienerius metus nuo 2022 m. gruodžio 15 d.

Tikslas

14. Audito įmonės tikslas yra sukurti, įdiegti ir naudoti audito įmonės atliekamų finansinių ataskaitų auditų ar peržiūrų, kitų užtikrinimo ar susijusių paslaugų užduočių kokybės valdymo sistemą, kuri suteiktų audito įmonei pakankamą užtikrinimą, kad:
- a) audito įmonė ir jos darbuotojai vykdo savo pareigas laikydamiesi profesinių standartų, taikomų teisinių ir priežiūros reikalavimų, ir atlieka užduotis laikydamiesi šių standartų bei reikalavimų; ir
 - b) audito įmonės ar užduoties partnerių išleistos užduočių ataskaitos yra tinkamos pagal aplinkybes.
15. Viešasis interesas tenkinamas nuosekliai atliekant kokybiškas užduotis. Sukūrusi ir įdiegusi kokybės valdymo sistemą bei ją naudodama audito įmonė galės nuosekliai atlikti kokybiškas užduotis ir gauti pakankamą užtikrinimą, kad bus pasiekti 14 dalies a ir b punktuose numatyti kokybės valdymo sistemos tikslai. Užduočių kokybę užtikrinama planuojant ir atliekant užduotis bei išleidžiant jų ataskaitas remiantis profesiniais standartais, taikomais teisiniais ir priežiūros reikalavimais. Siekiant standartuose numatytų tikslų ir vykdam taikomų įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus būtina priimti profesinį sprendimą ir, priklausomai nuo užduoties tipo, laikytis profesinio skepticizmo principo.

Apibrėžtys

16. Šiame TKVS vartojamų terminų reikšmės:
- a) audito įmonės kokybės valdymo sistemos trūkumas (šiuo TKVS vadinamas „trūkumu“). Jis atsiranda, kai (žr. A10, A159–A160 dalis):
 - i) kokybės tikslas, kurio reikia kokybės valdymo sistemos tikslui pasiekti, nėra nustatytas;
 - ii) vienos arba kelių rūšių kokybės rizika nėra nustatoma arba tinkamai įvertinama (žr. A11 dalį);
 - iii) vienos ar kelių rūšių atsakas nesumažina susijusios kokybės rizikos atsiradimo tikimybės iki priimtino žemo lygio, nes atsakas (-i) nėra tinkamai parengtas (-i), įdiegtas (-i) arba jis (jie) neveikia efektyviai; arba
 - iv) trūksta kito kokybės valdymo sistemos elemento arba jis nėra tinkamai sukurtas, įdiegtas arba neveikia efektyviai, todėl nėra tenkinamas atitinkamas šio TKVS reikalavimas (žr. A12 dalį);
 - b) užduoties dokumentavimas – įrašai apie atliktą darbą, gautus rezultatus ir praktikuojančio asmens padarytas išvadas (kartais vartojama sąvoka „darbo dokumentai“);

- c) užduoties partneris³ – partneris arba kitas audito įmonės paskirtas asmuo, kuris atsako už užduotį ir jos atlikimą bei ataskaitos audito įmonės vardu išleidimą ir kuriam, jeigu reikia, atitinkamus įgaliojimus suteikia profesinė asociacija, teisinė arba reguliuojančioji institucija;
- d) užduoties kokybės peržiūra – objektyvus reikšmingų užduoties grupės priimtų sprendimų ir padarytų išvadų įvertinimas, atliktas užduoties kokybės peržiūrą atliekančio asmens ir baigtas iki užduoties ataskaitos datos;
- e) užduoties kokybės peržiūrą atliekantis asmuo – partneris, kitas asmuo, kuris yra iš audito įmonės arba iš išorės ir kurį audito įmonė paskiria užduoties kokybės peržiūrai atlikti;
- f) užduoties grupė – visi užduotį atliekantys partneriai, darbuotojai ir kiti asmenys, kurie atlieka užduoties procedūras, išskyrus išorės ekspertą⁴ ir vidaus auditorius, kurie užduoties metu teikia tiesioginę pagalbą (žr. A13 dalį);
- g) išorės tikrinimai – tai išorės priežiūros institucijos vykdomi audito įmonės kokybės valdymo sistemos arba audito įmonės atliekamų užduočių tikrinimai arba tyrimai (žr. A14 dalį);
- h) pastebėjimai (dėl kokybės valdymo sistemos) – informacija apie kokybės valdymo sistemos sukūrimą, įdiegimą ir naudojimą, kai tokia informacija yra gaunama vykdant stebėseną, išorės tikrinimus ir iš kitų aktualių šaltinių ir kai tokia informacija rodo, kad gali būti vienas arba daugiau trūkumų (žr. A15–A17 dalis);
- i) audito įmonė – atskiras praktikuojantis auditorius, buhalterių profesionalų bendrija, bendrovė arba lygiavertis viešajame sektoriuje veikiantis subjektas (žr. A18 dalį);
- ii) įmonė, kurios vertybiniais popieriais prekiaujama viešojoje rinkoje – subjektas, kurio akcijos, obligacijos ar skolos vertybiniai popieriai yra kotiruojami ar jais prekiaujama pripažintoje vertybinių popierių biržoje arba pagal pripažintos vertybinių popierių biržos ar kitos lygiavertės institucijos taisykles;
- k) tinklo audito įmonė – audito įmonė arba subjektas, priklausantis audito įmonės tinklui;
- l) tinklas – didesnė struktūra (žr. A19 dalį):
 - i) kuri skirta bendradarbiavimui palaikyti; ir
 - ii) kurios akivaizdi paskirtis yra pelno ar išlaidų pasidalijimas ar kuri turi bendrus savininkus, yra bendrai kontroliuojama ar valdoma, įgyvendina bendrą kokybės valdymo politikas arba procedūras, bendrą verslo strategiją, turi bendrą pavadinimą ar naudojami didžiąja dalimi profesinių išteklių;
- m) partneris – asmuo, kuris turi įgaliojimų įsipareigoti įmonės vardu atlikti profesinių paslaugų užduotį;
- n) darbuotojai – audito įmonės partneriai ir darbuotojai (žr. A20–A21 dalis);
- o) profesinis sprendimas – atitinkamų įgūdžių, žinių ir patirties taikymas profesinių standartų kontekste, priimant informuotus sprendimus, kokių veiksmų reikėtų imtis, kuriant, diegiant ir naudojant audito įmonės kokybės valdymo sistemą;
- p) profesiniai standartai – TAUSV užduočių standartai, apibrėžti TAUSV išleistoje *Tarptautinių kokybės valdymo, audito, peržiūros, kitų užtikrinimo ir susijusių paslaugų standartų pratarmėje*, ir atitinkami etikos reikalavimai;

³ „Užduoties partneris“ ir „partneris“ atitinkamais atvejais apima ir lygiavertis pareigas viešajame sektoriuje einančius asmenis;

⁴ 620-ojo TAS „Auditoriaus eksperto darbo naudojimas“ 6 dalies a punkte pateikta „auditoriaus eksperto“ apibrėžtis.

- q) kokybės tikslai – audito įmonės siektini rezultatai, susiję su kokybės valdymo sistemos komponentais;
- r) kokybės rizika – tai rizika, kuri pagrįstai tikėtina:
 - i) atsiras; ir
 - ii) atskirai arba kartu su kitos rūšies rizika neigiamai paveiks galimybę pasiekti vieną arba daugiau kokybės tikslų;
- s) pakankamas užtikrinimas – šiame TKVS – didelis, bet ne absoliutus užtikrinimo lygis;
- t) atitinkami etikos reikalavimai – profesinės etikos principai ir etikos reikalavimai, kurių privalo laikytis buhalteriai profesionalai, atliekantys tokias užduotis, kaip finansinių ataskaitų auditai ar peržiūros, kitos užtikrinimo ar susijusių paslaugų užduotys. Atitinkami etikos reikalavimai paprastai apima TBESV kodekso nuostatas, susijusias su finansinių ataskaitų auditais ar peržiūromis, kitomis užtikrinimo ar susijusių paslaugų užduotimis, kartu su nacionaliniais reikalavimais, kurie yra griežtesni (žr. A22–A24, A62 dalis);
- u) atsakas (susijęs su kokybės valdymo sistema) – audito įmonės sukurtos ir įdiegtos politikos arba procedūros, skirtos suvaldyti vienos arba kelių rūšių kokybės riziką (žr. A25–A27, A50 dalis):
 - i) politikos – tai pareiškimai apie tai, kas turėtų arba neturėtų būti padaryta reaguojant į vienos arba kelių rūšių kokybės riziką. Tokie pareiškimai gali būti įforminti dokumentais, aiškiai įvardyti komunikacijoje arba numanomi dėl atliekamų veiksmų ir priimamų sprendimų;
 - ii) procedūros – tai politikų įdiegimo veiksmai;
- v) paslaugos teikėjas (šio TKVS kontekste) – kokybės valdymo sistemoje arba užduotyse naudojamus išteklius teikiantis asmuo arba išorės organizacija. Audito įmonės tinklas, kitos tinklo audito įmonės, kiti tinklo padaliniai arba organizacijos nėra laikomi paslaugų teikėjais (žr. A28, A105 dalis);
- w) darbuotojai – profesionalai, išskyrus partnerius, įskaitant visus audito įmonės samdomus ekspertus;
- x) kokybės valdymo sistema – audito įmonės sukurta, įdiegta ir naudojama sistema, kuri suteikia audito įmonei pakankamą užtikrinimą, kad:
 - i) audito įmonė ir jos darbuotojai vykdo savo pareigas laikydamiesi profesinių standartų, taikomų teisinių ir priežiūros reikalavimų, ir atlieka užduotis, laikydamiesi šių standartų bei reikalavimų; ir
 - ii) audito įmonės ar užduočių partnerių išleistos užduočių ataskaitos yra tinkamos pagal aplinkybes.

Reikalavimai

Atitinkamų reikalavimų taikymas ir laikymasis

17. Audito įmonė turi laikytis kiekvieno šio TKVS reikalavimo, išskyrus atvejus, kai, atsižvelgiant į audito įmonės ar jos užduočių pobūdį ir aplinkybes, toks reikalavimas nesusijęs su audito įmone (žr. A29 dalį).
18. Asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už audito įmonės kokybės valdymo sistemą, ir asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta atsakomybė už audito įmonės

kokybės valdymo sistemos veikimą, turi išmanyti šį TKVS, jo taikymo ir kitą aiškinamąją medžiagą, kad suprastų šio TKVS tikslą ir tinkamai taikytų jo reikalavimus.

Kokybės valdymo sistema

19. Audito įmonė turi sukurti, įdiegti ir naudoti kokybės valdymo sistemą. Tam ji turi priimti profesinį sprendimą, atsižvelgdama į audito įmonės ir jos užduočių pobūdį bei aplinkybes. Už valdyseną ir vadovavimą atsakingi asmenys, kurie yra kokybės valdymo sistemos komponentai, kuria aplinką, kuri būtų palanki kokybės valdymo sistemai kurti, diegti ir naudoti (žr. A30–A31 dalis).

Atsakomybė

20. Audito įmonė turi priskirti (žr. A32–A35 dalis):
- a) galutinę atsakomybę ir atskaitomybę už kokybės valdymo sistemą audito įmonės vadovui arba vykdomajam partneriui (arba lygiavertės pareigas užimančiam asmeniui), arba, kai taikoma, audito įmonės partnerių valdybai (arba lygiavertčiam organui);
 - b) atsakomybę už kokybės valdymo sistemos veikimą;
 - c) atsakomybę už konkrečių kokybės valdymo sistemos aspektų veikimą, įskaitant:
 - i) nepriklausomumo reikalavimų laikymąsi (žr. A36 dalį); ir
 - ii) stebėsenos ir taisymo procesą.
21. Priskirdama 20 dalyje numatytą atsakomybę audito įmonė turi nustatyti, ar asmuo (-enys) (žr. A37 dalį):
- a) turi tinkamos patirties, žinių, įtakos ir viršenybės audito įmonėje bei pakankamai laiko įvykdyti jam (jies) priskirtas pareigas (žr. A38 dalį); ir
 - b) supranta jam (jies) priskirtus vaidmenis ir atsiskaito už jų vykdymą.
22. Audito įmonė turi nustatyti, kad asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta atsakomybė už kokybės valdymo sistemos veikimą, nepriklausomumo reikalavimų laikymosi bei stebėsenos ir taisymo proceso veikimą, tiesiogiai komunikuotų su asmeniu (-imis), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą.

Rizikos vertinimo procesas audito įmonėje

23. Audito įmonė turi sukurti ir įdiegti rizikos vertinimo procesą, kad galėtų nustatyti kokybės tikslus, nustatyti ir įvertinti kokybės riziką, parengti ir įgyvendinti atsakus į kokybės riziką (žr. A39–A41 dalis).
24. Audito įmonė turi nustatyti šiame TKVS apibrėžtus kokybės tikslus ir papildomus kokybės tikslus, kurie, audito įmonės nuomone, reikalingi kokybės valdymo sistemos tikslams pasiekti (žr. A42–A44 dalis).
25. Audito įmonė turi nustatyti ir įvertinti kokybės riziką, kad galėtų parengti ir įgyvendinti atsakus. Norėdama tą padaryti, audito įmonė turi:
- a) suprasti toliau nurodytus sąlygas, įvykius, aplinkybes, veiksmus ar neveikimą, galinčius turėti neigiamos įtakos kokybės tikslų pasiekimui (žr. A45–A47 dalis):
 - i) kai jie, atsižvelgiant į audito įmonės pobūdį ir aplinkybes, yra susiję su:
 - a. audito įmonės sudėtingumu ir veiklos pobūdžiu;

- b. strateginiais ir veiklos sprendimais bei veiksmais, verslo procesais ir audito įmonės verslo modeliu;
 - c. vadovaujančių asmenų vadovavimo savybėmis ir stiliumi;
 - d. audito įmonės ištekliais, įskaitant paslaugų teikėjų tiekiamus išteklius;
 - e. įstatymais, kitais teisės aktais, profesiniais standartais ir aplinka, kurioje veikia audito įmonė; ir
 - f. tinklo reikalavimų ir paslaugų (jeigu taikoma) pobūdžiu ir apimtimi, jeigu audito įmonė priklauso tinklui;
- ii) kai jie, atsižvelgiant į audito įmonės atliekamų užduočių pobūdį ir aplinkybes, susiję su:
 - a. užduočių, kurias audito įmonė atlieka, tipais ir ataskaitomis, kurios turi būti išleistos; ir
 - b. subjektų, kurių užduotys prisiimamos, tipais.
 - b) atsižvelgti į tai, kaip ir koku mastu sąlygos, įvykiai, aplinkybės, veiksmai ar neveikimas, nurodyti 25 dalies a punkte, galėtų neigiamai paveikti kokybės tikslų pasiekimą (žr. A48 dalį).
26. Audito įmonė turi parengti ir įgyvendinti atsakus į kokybės riziką, atsižvelgdama ir reaguodama į kokybės rizikos vertinimo priežastis. Audito įmonės atsakai taip pat turėtų apimti ir 34 dalyje apibrėžtus atsakus (žr. A49–A51 dalis).
27. Audito įmonė turi nustatyti politikas arba procedūras, skirtas identifikuoti informaciją, rodančią, kad būtina nustatyti papildomus kokybės tikslus, papildomą arba pakeistą kokybės riziką arba atsakus dėl pasikeitusių audito įmonės arba jos užduočių sąlygų ar pobūdžio. Jeigu identifikuojama tokia informacija, audito įmonė turi apsvarstyti šią informaciją ir, kai tinkama (žr. A52–A53 dalis):
- a) nustatyti papildomus kokybės tikslus arba pakeisti audito įmonės jau nustatytus papildomus kokybės tikslus (žr. A54 dalį);
 - b) nustatyti ir įvertinti papildomą kokybės riziką, pakeisti arba iš naujo įvertinti kokybės riziką; arba
 - c) parengti ir įgyvendinti papildomus atsakus arba pakeisti atsakus.

Valdysena ir vadovavimas

28. Audito įmonė turi nustatyti toliau nurodytus kokybės tikslus, apimančius audito įmonės valdyseną ir vadovavimą, sudarančius sąlygas puoselėti kokybės valdymo sistemai palankią aplinką:
- a) audito įmonė demonstruoja įsipareigojimą siekti kokybės puoselėdama visą audito įmonę apimančią vidaus kultūrą, kurioje pripažįstami ir įtvirtinami šie dalykai (žr. A55–A56 dalis):
 - i) audito įmonės vaidmuo tenkinant viešąjį interesą ir jo įgyvendinimas nuosekliai atliekant kokybiškas užduotis;
 - ii) profesinės etikos, vertybių ir požiūrių svarba;
 - iii) visų darbuotojų pareiga kokybiškai atlikti užduotis ar vykdyti veiklą, susijusią su kokybės valdymo sistema, ir elgesys, kurio iš jų tikimasi; ir
 - iv) audito įmonės strateginių sprendimų ir veiksmų svarba, įskaitant audito įmonės finansinius ir veiklos prioritetus;
 - b) vadovaujantys asmenys yra atsakingi ir atskaitingi už kokybę (žr. A57 dalį);

- c) vadovaujantys asmenys savo veiksmais ir elgesiu demonstruoja įsipareigojimą siekti kokybės (žr. A58 dalį);
- d) organizacinė struktūra ir vaidmenų, atsakomybės bei įgaliojimų priskyrimas, siekiant sukurti, įdiegti ir naudoti audito įmonės kokybės valdymo sistemą, yra tinkama (žr. A32, A33, A35, A59 dalis);
- e) išteklių, įskaitant finansinius, poreikis planuojamas, ištekliai gaunami ir paskirstomi atsižvelgiant į audito įmonės įsipareigojimą siekti kokybės (žr. A60–A61 dalis).

Atitinkami etikos reikalavimai

29. Audito įmonė turi nustatyti šiuos kokybės tikslus dėl įsipareigojimų įgyvendinimo pagal atitinkamus etikos reikalavimus, įskaitant susijusius su nepriklausomumu (žr. A62–A64, A66 dalis):
- a) audito įmonė ir jos darbuotojai:
 - i) supranta atitinkamus etikos reikalavimus, kurie taikomi audito įmonei ir jos užduotims (žr. A22, A24 dalis); ir
 - ii) vykdo savo pareigas, susijusias su atitinkamais etikos reikalavimais, kurie taikomi audito įmonei ir jos užduotims;
 - b) kiti asmenys, įskaitant tinklą, tinklo audito įmones, asmenis tinkle arba tinklo audito įmonėse, arba paslaugų teikėjus, kurie privalo laikytis atitinkamų etikos reikalavimų, taikomų audito įmonei ir jos užduotims:
 - i) supranta jiems taikomus atitinkamus etikos reikalavimus (žr. A22, A24, A65 dalis); ir
 - ii) vykdo savo pareigas, susijusias su jiems taikomais atitinkamais etikos reikalavimais.

Santykių su klientais ir konkrečių užduočių prisiėmimas bei tęsimas

30. Audito įmonė turi nustatyti šiuos kokybės tikslus, susijusius su santykių su klientais ir konkrečiomis užduotimis prisėmimu bei tęsimu:
- a) audito įmonės sprendimai, ar prisiimti arba tęsti santykius su klientais ir konkrečias užduotis, yra tinkami atsižvelgiant į:
 - i) gautą informaciją apie užduoties pobūdį ir aplinkybes, kliento sąžiningumą ir etikos vertybes (įskaitant vadovybę ir, jei taikoma, už valdymą atsakingus asmenis), kai tokios informacijos pakanka pagrįsti tokius sprendimus (žr. A67–A71 dalis); ir
 - ii) audito įmonės gebėjimą atlikti užduotį pagal profesinius standartus, taikomus teisinius ir priežiūros reikalavimus (žr. A72 dalį);
 - b) tai, ar audito įmonės finansiniai ir veiklos prioritetai nesąlygoja netinkamų sprendimų dėl santykių su klientu ir konkrečios užduoties prisiėmimo ar tęsimo (žr. A73–A74 dalis).

Užduočių atlikimas

31. Audito įmonė turi nustatyti šiuos kokybės tikslus, kuriais remdamasi ji galėtų atlikti kokybiškas užduotis:
- a) užduočių grupės supranta ir vykdo savo pareigas, susijusias su užduotimis, įskaitant (kai taikoma) bendrą užduoties partnerių atsakomybę už vadovavimą užduočiai ir jos kokybę, tinkamą ir pakankamą dalyvavimą visoje užduotyje (žr. A75 dalį);

- b) vadovavimo užduočių grupėms ir jų atliekamo darbo priežiūros ir peržiūros pobūdis, laikas ir apimtis yra tinkami atsižvelgiant į užduočių pobūdį ir aplinkybes bei užduočių grupėms paskirtus ar leidžiamus naudoti išteklius bei į tai, kad mažesnę patirtį turintiems užduočių grupių nariams vadovauja, jų darbą prižiūri ir peržiūri labiau patyrę užduočių grupių nariai (žr. A76–A77 dalis);
- c) užduočių grupės priima tinkamą profesinį sprendimą ir, priklausomai nuo užduoties tipo, laikosi tinkamo profesinio skepticizmo principo (žr. A78 dalį);
- d) konsultuojamasi dėl sudėtingų ir ginčytinų dalykų ir įgyvendinamos padarytos išvados (žr. A79–A81 dalis);
- e) audito įmonė informuojama apie nuomonių skirtumus tarp užduoties grupės narių, tarp užduoties grupės ir užduoties kokybės peržiūrą atliekančio asmens arba asmenų, dirbančių su audito įmonės kokybės valdymo sistema, ir šie skirtumai išsprendžiami (žr. A82 dalį);
- f) užduoties dokumentavimas baigiamas laiku po užduoties ataskaitos datos, jos dokumentai tinkamai saugomi ir laikomi priklausomai nuo audito įmonės poreikių, atitikties įstatymams ar kitiems teisės aktams, atitinkamiems etikos reikalavimams arba profesiniams standartams (žr. A83–A85 dalis).

Ištekliai

32. Audito įmonė turi nustatyti šiuos kokybės tikslus, skirtus tinkamai ir laiku gauti, sukurti, naudoti, prižiūrėti, paskirstyti išteklius, kurių reikia sukurti, įdiegti ir naudoti kokybės valdymo sistemą (žr. A86–A87 dalis):

Žmogiškieji ištekliai

- a) darbuotojai, kurie yra samdomi, ugdomi ir išlaikomi, turi šių kompetencijų ir įgūdžių (žr. A88–A90 dalis):
 - i) nuosekliai atlikti kokybiškas užduotis, įskaitant žinias ar patirtį, susijusias su audito įmonės atliekamomis užduotimis; arba
 - ii) atlikti veiksmus arba vykdyti pareigas, susijusias su audito įmonės kokybės valdymo sistemos naudojimu;
- b) darbuotojai savo veiksmais ir elgesiu demonstruoja įsipareigojimą siekti kokybės, ugdo ir palaiko pareigoms atlikti reikiamas kompetencijas. Darbuotojų atskaitingumas skatinamas ir pripažinimas įgyvendinamas laiku atliekant vertinimus, naudojant tokias skatinamąsias priemones kaip darbo užmokestis, paaukštinimas ir kita (žr. A91–A93 dalis);
- c) asmenys pritraukiami iš išorės (t. y. tinklo, kitos tinklo audito įmonės arba paslaugų teikėjo), kai audito įmonė neturi pakankamai arba reikiamų darbuotojų, kad galėtų naudoti audito įmonės kokybės valdymo sistemą arba atlikti užduotis (žr. A94 dalį);
- d) užduoties grupės nariai, paskiriami kiekvienai užduočiai, įskaitant užduoties partnerį, turi tinkamos kompetencijos bei gebėjimų ir jiems suteikiama pakankamai laiko nuosekliai atlikti kokybiškas užduotis (žr. A88–A89, A95–A97 dalis);
- e) asmenys paskiriami dirbti su kokybės valdymo sistema, jei jie turi tinkamos kompetencijos ir gebėjimų, įskaitant pakankamai laiko, tokie veiksmai vykdyti;

Technologiniai ištekliai

- f) atitinkami technologiniai ištekliai, kurių reikia, norint naudoti audito įmonės kokybės valdymo sistemą ir atlikti užduotis, yra įsigijami arba sukuriami, įdiegiami, prižiūrimi ir naudojami (žr. A98–A101, A104 dalis);

Intelektiniai ištekliai

- g) atitinkami intelektiniai ištekliai, kurių reikia, norint naudoti audito įmonės kokybės valdymo sistemą ir nuosekliai atlikti kokybiškas užduotis, yra įsigijami arba sukuriami, įdiegiami, prižiūrimi ir naudojami. Šie intelektiniai ištekliai atitinka profesinius standartus, taikomus teisinius ir priežiūros reikalavimus (žr. A102–A104 dalis);

Paslaugų teikėjai

- h) paslaugų teikėjų tiekiami žmogiškieji, technologiniai ir intelektiniai ištekliai yra tinkami naudoti audito įmonės kokybės valdymo sistemoje ir atliekant užduotis, jei jie atitinka kokybės tikslus, nurodytus 32 dalies d, e, f ir g punktuose (žr. A105–A108 dalis).

Informacija ir komunikacija

33. Audito įmonė turi nustatyti kokybės tikslus, skirtus gauti, sukurti arba naudoti su kokybės valdymo sistema susijusios informacijos, laiku komunikuoti informaciją audito įmonės viduje ir išorėms šalims, kad galima būtų sukurti, įdiegti ir naudoti kokybės valdymo sistemą. Tokie kokybės tikslai yra (žr. A109 dalį):
- a) informacinėje sistemoje nustatoma, surenkama ir saugoma iš vidaus ir išorės šaltinių gauta svarbi ir patikima informacija, pagrindžianti kokybės valdymo sistemą (žr. A110–A111 dalis);
 - b) audito įmonės vidaus kultūroje pripažįstama ir įtvirtinama darbuotojų pareiga dalytis informacija su audito įmone ir vienam su kitu (žr. A112 dalį);
 - c) audito įmonėje ir su užduoties grupėmis yra dalijamasi svarbia ir patikima informacija (žr. A112 dalį):
 - i) darbuotojams ir užduočių grupėms komunikuojama informacija, kurios pobūdžio, laiko ir apimties užtenka, kad jie galėtų suprasti ir vykdyti savo pareigas, susijusias su veikla kokybės valdymo sistemoje arba užduočių metu; ir
 - ii) darbuotojai ir užduočių grupės komunikuoja informaciją audito įmonei vykdydami veiklą kokybės valdymo sistemoje arba užduoties metu;
 - d) svarbi ir patikima informacija komunikuojama išorės šalims, įskaitant:
 - i) audito įmonės komunikuojamą informaciją tinklui arba audito įmonės tinkle arba paslaugų teikėjams (jeigu yra) tam, kad tinklas arba paslaugų teikėjai galėtų vykdyti savo pareigas, susijusias su tinklo reikalavimais, tinklo paslaugomis arba ištekliais (žr. A113 dalį); ir
 - ii) išorės šalims komunikuojamą informaciją, kai to reikalaujama pagal įstatymus, kitus teisės aktus arba profesinius standartus, arba kai to reikia, kad išorės šalys suprastų kokybės valdymo sistemą (žr. A114–A115 dalis).

Apibrėžti atsakai

34. Rengdama ir įgyvendindama atsakus pagal 26 dalį audito įmonė turi įtraukti šiuos atsakus (žr. A116 dalį):
- a) audito įmonė nustato politikas arba procedūras, skirtas:
 - i) identifikuoti, įvertinti ir šalinti grėsmes dėl atitinkamų etikos reikalavimų laikymosi (žr. A117 dalį); ir
 - ii) identifikuoti, informuoti, įvertinti ir pranešti apie atitinkamų etikos reikalavimų pažeidimus, tinkamai ir laiku reaguoti į pažeidimų priežastis ir pasekmes (žr. A118–A119 dalis);
 - b) bent kartą per metus audito įmonė iš visų audito įmonės darbuotojų, kuriems taikomi atitinkami etikos reikalavimai dėl nepriklausomumo, gauna dokumentu įformintą patvirtinimą dėl nepriklausomumo reikalavimo laikymosi;
 - c) audito įmonė nustato politikas arba procedūras, kaip priimti, ištirti ir išspręsti skundus bei įtarimus dėl darbo, atlikto nesilaikant profesinių standartų bei taikomų teisinių ir priežiūros reikalavimų, arba dėl audito įmonės politikų arba procedūrų, nustatytų pagal šį TKVS, nesilaikymo (žr. A120–A121 dalis);
 - d) audito įmonė turi nustatyti politikas arba procedūras, kaip elgtis, kai:
 - i) sutikusi prisiimti arba tęsti santykius su klientu arba konkrečią užduotį audito įmonė sužino informacijos, dėl kurios ji būtų atsisakiusi santykių su klientu arba konkrečios užduoties, jei tokią informaciją būtų žinojusi prieš prisiimdama arba tęsdama santykius su klientu arba konkrečią užduotį (žr. A122–A123 dalis); arba
 - ii) pagal taikomus įstatymus ar kitus teisės aktus audito įmonė privalo prisiimti santykius su klientu arba konkrečią užduotį (žr. A123 dalį);
 - e) audito įmonė nustato politikas arba procedūras, kuriose būtų (žr. A124–A126 dalis):
 - i) reikalaujama įmonių, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama viešojoje rinkoje, finansinių ataskaitų audito metu komunikuoti už valdymą atsakingiems asmenims apie tai, kaip kokybės valdymo sistema padeda išlaikyti kokybiškų audito užduočių atlikimo nuoseklumą (žr. A127–A129 dalis);
 - ii) nurodoma, kokiais kitais atvejais būtų tinkama komunikuoti išorės šalims apie audito įmonės kokybės valdymo sistemą (žr. A130 dalį); ir
 - iii) nurodoma informacija, kuri turėtų būti pateikiama komunikuojant išorės šalims pagal 34 dalies e punkto i ir ii papunkčius, įskaitant komunikavimo pobūdį, laiką, apimtį ir tinkamą formą (žr. A131–A132 dalis);
 - f) audito įmonė nustato politikas arba procedūras, kurios taikomos užduoties kokybės peržiūroms pagal 2-ąjį TKVS ir pagal kurias užduoties kokybės peržiūra būtų privaloma:
 - i) įmonių, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama viešojoje rinkoje, finansinių ataskaitų auditams;
 - ii) auditams ar kitoms užduotims, kurių kokybės peržiūra reikalaujama pagal įstatymus ar kitus teisės aktus (žr. A133 dalį); ir
 - iii) auditams ir kitoms užduotims, kurių kokybės peržiūrą audito įmonė laiko tinkamu atsaku į vienos arba kelių rūšių kokybės riziką (žr. A134–A137 dalis).

Stebėsenos ir taisymo procesas

35. Audito įmonė turi įdiegti stebėsenos ir taisymo procesą, skirtą (žr. A138 dalį):
- a) teikti svarbią, patikimą ir laiku parengtą informaciją apie kokybės valdymo sistemos sukūrimą, įdiegimą ir naudojimą;
 - b) imtis tinkamų veiksmų kaip atsako į nustatytus trūkumus, siekiant juos laiku ištaisyti.

Stebėsenos proceso sukūrimas ir įgyvendinimas

36. Audito įmonė turi sukurti ir įgyvendinti stebėsenos, skirtos trūkumams nustatyti, procesą.
37. Nustatydamą stebėsenos pobūdį, laiką ir apimtį, audito įmonė turi atsižvelgti į (žr. A139–A142 dalis):
- a) kokybės rizikos vertinimo priežastis;
 - b) parengtus atsakus;
 - c) sukurtą audito įmonės rizikos vertinimo, stebėsenos ir taisymo procesą (žr. A143–A144 dalis);
 - d) kokybės valdymo sistemos pokyčius (žr. A145 dalį);
 - e) ankstesnės stebėsenos rezultatus: ar anksčiau įgyvendinta stebėseną tebėra aktuali atliekant audito įmonės kokybės valdymo sistemos įvertinimą ir ar taisomieji veiksmai, taikyti anksčiau nustatytiems trūkumams šalinti, buvo efektyvūs (žr. A146–A147 dalis);
 - f) kitą svarbią informaciją, įskaitant skundus ir įtarimus dėl darbo, atlikto nesilaikant profesinių standartų bei taikomų teisinių ir priežiūros reikalavimų, arba audito įmonės politikų arba procedūrų, nustatytų pagal šį TKVS, nesilaikymą bei informaciją, gautą iš išorės tikrinimų ir paslaugų teikėjų (žr. A148–A150 dalis).
38. Audito įmonė turi įtraukti užbaigtų užduočių tikrinimo rezultatus į savo stebėsenos procesą ir nustatyti, kokias užduotis ir užduočių partnerius pasirinkti. Norėdamą tą padaryti, audito įmonė turi (žr. A141, A151–A154 dalis):
- a) atsižvelgti į 37 dalyje nurodytus dalykus;
 - b) apsvarstyti kitos audito įmonės vykdomos stebėsenos pobūdį, laiką ir apimtį, užduotis ir užduočių partnerius, kuriems taikomas stebėsenos procesas; ir
 - c) pasirinkti bent po vieną kiekvieno užduoties partnerio užbaigtą užduotį atsižvelgdama į audito įmonės nustatytą cikliškumą.
39. Audito įmonė turi nustatyti politikas arba procedūras, kuriose:
- a) būtų reikalavimas stebėseną atlikti asmenims, turintiems reikiamos kompetencijos ir gebėjimų, įskaitant pakankamai laiko, efektyviai atlikti stebėseną; ir
 - b) būtų nuostatos dėl stebėseną atliekančių asmenų objektyvumo. Tokiose politikose arba procedūrose turi būti numatytas draudimas užduoties grupės nariams arba užduoties kokybės peržiūrą atliekančiam asmeniui tikrinti tokią užduotį (žr. A155–A156 dalis).

Pastebėjimų įvertinimas ir trūkumų nustatymas

40. Audito įmonė turi įvertinti pastebėjimus, įskaitant gautus stebėsenos bei taisymo procese, kad nustatytų, ar yra trūkumų (žr. A157–A162 dalis).

Nustatytų trūkumų įvertinimas

41. Audito įmonė turi įvertinti nustatytų trūkumų dydį ir paplitimą (žr. A161, A163–A164 dalis):
- ištirdama pagrindinę (-es) nustatytų trūkumų priežastį (-is). Nustatydamą procedūrą, kuriomis būtų tiriama (-os) pagrindinė (-ės) priežastis (-ys), pobūdį, laiką ir apimtį, audito įmonė turi atsižvelgti į nustatytų trūkumų pobūdį ir jų galimą dydį (žr. A165–A169 dalis);
 - įvertindama nustatytų trūkumų poveikį, tiek atskirai, tiek kartu, kokybės valdymo sistemai.

Atsakas į nustatytus trūkumus

42. Audito įmonė, atsižvelgdama į pagrindinių priežasčių analizės rezultatus, turi parengti ir įgyvendinti nustatytiems trūkumams taikomus taisomuosius veiksmus (žr. A170–A172 dalis).
43. Asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta atsakomybė už stebėsenos ir taisymo proceso veikimą, turi įvertinti, ar taisomieji veiksmai:
- tinkamai parengti atsižvelgiant į nustatytus trūkumus ir jų pagrindinę (-es) priežastį (-is) ir nustatyti, ar jie buvo įgyvendinti; ir
 - taikyti anksčiau nustatytiems trūkumams yra efektyvūs.
44. Jeigu atliekant įvertinimą nustatoma, kad taisomieji veiksmai yra netinkamai parengti, įgyvendinti arba yra neefektyvūs, asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta atsakomybė už stebėsenos ir taisymo proceso veikimą, turi imtis atitinkamų veiksmų ir pasirūpinti, kad taisomieji veiksmai būtų tinkamai pakeisti ir todėl efektyvūs.

Pastebėjimai apie konkrečią užduotį

45. Audito įmonė turi imtis atitinkamų veiksmų, kai pastebėjimai rodo, kad atliekant konkrečią (-ias) užduotį (-is) nebuvo atliktos privalomos procedūros ar kad išleista ataskaita gali būti netinkama. Tokiu atveju audito įmonė turi (žr. A173 dalį):
- imtis atitinkamų veiksmų, kad būtų užtikrintas profesinių standartų, taikomų teisinių ir priežiūros reikalavimų laikymasis; ir
 - įvertinti įtaką ir būtinybę imtis tinkamų veiksmų, įskaitant galimybę kreiptis teisinio patarimo, jeigu išleista ataskaita laikoma netinkama.

Nuolatinis komunikavimas apie stebėsenos ir taisymo procesą

46. Asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta atsakomybė už stebėsenos ir taisymo proceso veikimą, turi laiku komunikuoti asmeniui (-ims), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą bei asmeniui (-ims), kuriam (-iems) priskirta atsakomybė už kokybės valdymo sistemos veikimą (žr. A174 dalį):
- vykdomos stebėsenos apibūdinimą;
 - informaciją apie nustatytus trūkumus, įskaitant jų dydį ir paplitimą; ir
 - informaciją apie taisomuosius veiksmus, taikomus nustatytiems trūkumams.
47. Audito įmonė komunikuoja užduočių grupėms ir kitiems asmenims, dirbantiems su kokybės valdymo sistema, apie 46 dalyje apibūdintus dalykus, kad jie galėtų imtis skubių ir tinkamų veiksmų, atsižvelgdami į savo pareigas.

Tinklo reikalavimai arba tinklo paslaugos

48. Jeigu audito įmonė priklauso tinklui, ji turi (kai taikoma) suprasti (žr. A19, A175 dalis):

- a) tinklo nustatytus reikalavimus audito įmonės kokybės valdymo sistemai, įskaitant reikalavimus audito įmonei diegti arba naudoti išteklius bei paslaugas, sukuriamus arba kitaip suteikiamus tinkle arba per tinklą (t. y. tinklo reikalavimai);
- b) tinklo teikiamas paslaugas arba išteklius, kuriuos audito įmonė nusprendžia įdiegti arba naudoti, kurdama, diegdama arba naudodama savo kokybės valdymo sistemą (t. y. tinklo paslaugos); ir
- c) audito įmonės atsakomybę už veiksmus, kurių ji turi imtis, kad galėtų įvykdyti tinklo reikalavimus arba naudoti tinklo paslaugas (žr. A176 dalį).

Audito įmonė prisiima atsakomybę už savo kokybės valdymo sistemą, įskaitant profesinius sprendimus, kuriuos ji priima dėl kokybės valdymo sistemos kūrimo, diegimo ir naudojimo. Audito įmonė turi neleisti laikytis tinklo reikalavimų arba naudotis tinklo paslaugomis, jei tai prieštarauja šio TKVS reikalavimams (žr. A177 dalį).

49. Supratusi 48 dalyje nurodytus dalykus, audito įmonė turi:

- a) nustatyti, kiek tinklo reikalavimai arba tinklo paslaugos yra svarbūs audito įmonės kokybės valdymo sistemai, kiek į juos atsižvelgta šioje sistemoje bei kaip juos reikėtų įgyvendinti (žr. A178 dalį); ir
- b) įvertinti, ar audito įmonei reikia pritaikyti arba papildyti tinklo reikalavimus arba paslaugas, ir jei reikia, kaip tą padaryti, kad juos galima būtų tinkamai panaudoti kokybės valdymo sistemoje (žr. A179–A180 dalis).

Tinklo vykdoma audito įmonės kokybės valdymo sistemos stebėseną

50. Kai tinklas vykdo audito įmonės kokybės valdymo sistemos stebėseną, audito įmonė turi:

- a) nustatyti tinklo vykdomos stebėsenos poveikį audito įmonės vykdomos kokybės valdymo sistemos stebėsenos pobūdžiui, laikui ir apimčiai pagal 36–38 dalis;
- b) nustatyti audito įmonės pareigas, susijusias su stebėseną, įskaitant bet kokius susijusius audito įmonės veiksmus; ir
- c) laiku gauti tinklo atliekamos stebėsenos rezultatus, kurie įtraukiami į 40 dalyje nurodytą pastebėjimų vertinimą ir trūkumų nustatymą (žr. A181 dalį).

Tinklo vykdoma stebėseną tinklo audito įmonėse

51. Audito įmonė turi:

- a) suprasti bendrą stebėsenos, kurią tinklas vykdo tinklo audito įmonėse, apimtį, įskaitant stebėseną, skirtą nustatyti, ar tinklo audito įmonės tinkamai vykdo tinklo reikalavimus, ir tai, kaip tinklas komunikuoja audito įmonei stebėsenos rezultatus;
- b) nors kartą per metus gauti informacijos iš tinklo apie bendrus stebėsenos, kurią tinklas vykdo tinklo audito įmonėse, rezultatus (jeigu taikoma) ir (žr. A182–A184 dalis):
 - i) komunikuoti informaciją užduočių grupėms ir kitiems asmenims, paskirtiems dirbti su kokybės valdymo sistema, kad jie galėtų imtis skubių ir tinkamų veiksmų atsižvelgdami į savo pareigas; ir

- ii) apsvarstyti informacijos poveikį audito įmonės kokybės valdymo sistemai.

Audito įmonės nustatyti tinklo reikalavimų arba tinklo paslaugų trūkumai

52. Nustačiusi tinklo reikalavimų arba tinklo paslaugų trūkumą, audito įmonė turi (žr. A185 dalį):
- a) komunikuoti tinklui svarbią informaciją apie nustatytą trūkumą; ir
 - b) parengti ir įgyvendinti taisomuosius veiksmus pagal 42 dalį atsižvelgdama į nustatyto tinklo reikalavimų arba tinklo paslaugų trūkumo poveikį (žr. A186 dalį).

Kokybės valdymo sistemos įvertinimas

53. Asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, turi audito įmonės vardu įvertinti kokybės valdymo sistemą. Įvertinimas turi būti atliekamas tam tikru momentu mažiausiai vieną kartą per metus (žr. A187–A189 dalis).
54. Vadovaudamasis (-iesi) įvertinimo duomenimis, asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, turi audito įmonės vardu padaryti vieną iš šių išvadų (žr. A190, A195 dalis):
- a) kokybės valdymo sistema suteikia audito įmonei pakankamą užtikrinimą, kad bus pasiekti audito įmonės kokybės valdymo sistemos tikslai (žr. A191 dalį);
 - b) kokybės valdymo sistema suteikia audito įmonei pakankamą užtikrinimą, kad bus pasiekti audito įmonės kokybės valdymo sistemos tikslai, išskyrus dalykus, susijusius su nustatytais trūkumais, kurių poveikis kokybės valdymo sistemos sukūrimui, įdiegimui ir naudojimui yra didelis, bet ne paplitęs (žr. A192 dalį); arba
 - c) kokybės valdymo sistema nesuteikia audito įmonei pakankamo užtikrinimo, kad bus pasiekti audito įmonės kokybės valdymo sistemos tikslai (žr. A192–A194 dalis).
55. Jeigu asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, padaro 54 dalies b arba c punkte apibūdintą išvadą, audito įmonė turi (žr. A196 dalį):
- a) imtis skubių ir tinkamų veiksmų; ir
 - b) komunikuoti:
 - i) užduoties grupėms ir kitiems asmenims, paskirtiems dirbti su kokybės valdymo sistema, jei tai yra jiems svarbu pagal jų pareigas (žr. A197 dalį); ir
 - ii) išorės šalims, vadovaudamasi savo politikomis arba procedūromis, kaip numatyta 34 dalies e punkte (žr. A198 dalį).
56. Audito įmonė turi periodiškai vertinti asmens (-ų), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, ir asmens (-ų), kuriam (-iems) priskirta atsakomybė už kokybės valdymo sistemos veikimą, darbo rezultatus. Tą darydama audito įmonė turi atsižvelgti į kokybės valdymo sistemos įvertinimo rezultatus (žr. A199–A201 dalis).

Dokumentavimas

57. Audito įmonė turi parengti savo kokybės valdymo sistemos dokumentus (žr. A202–A204 dalis), kurių pakaktų:

- a) darbuotojams vienodai suprasti kokybės valdymo sistemą, įskaitant savo pareigas ir vaidmenis, susijusius su kokybės valdymo sistema ir užduočių vykdymu;
 - b) nuosekliai įdiegti ir įgyvendinti atsakus; ir
 - c) pateikti atsakų rengimo, diegiamo ir įgyvendinimo įrodymų, kuriais remdamasis (-iesi) asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, galėtų įvertinti kokybės valdymo sistemą.
58. Rengdama dokumentus, audito įmonė turi nurodyti:
- a) asmenį (-is), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą bei atsakomybė už kokybės valdymo sistemos veikimą;
 - b) audito įmonės kokybės tikslus ir kokybės riziką (žr. A205 dalį);
 - c) audito įmonės atsakų aprašymą ir jų poveikį mažinant kokybės riziką;
 - d) stebėsenos ir taisymo proceso informaciją:
 - i) įrodymus, kad stebėseną buvo atlikta;
 - ii) pastebėjimų, nustatytų trūkumų ir jų pagrindinės (-ių) priežasties (-čių) vertinimą;
 - iii) nustatytiems trūkumams taikytus taisomuosius veiksmus, jų parengimo ir įgyvendinimo vertinimą; ir
 - iv) komunikavimą apie stebėsenos ir taisymo procesą; ir
 - e) remiantis 54 dalimi padarytų išvadų pagrindimą.
59. Audito įmonė turi dokumentuoti 58 dalyje nurodytus dalykus, susijusius su tinklo reikalavimais ar tinklo paslaugomis, bei tinklo reikalavimų ar tinklo paslaugų įvertinimą pagal 49 dalies b punktą (žr. A206 dalį).
60. Audito įmonė turi nustatyti tokį kokybės valdymo sistemos dokumentų saugojimo laiką, kurio pakaktų, kad audito įmonė galėtų stebėti kokybės valdymo sistemos kūrimą, diegimą ir naudojimą, arba ji turi nustatyti pagal įstatymus ar kitus teisės aktus reikalaujamą ilgesnį laikotarpį.

Taikymas ir kita aiškinamoji medžiaga

Šio TKVS taikymo sritis (žr. 3–4 dalis)

- A1. Kituose TAUSV paskelbtuose dokumentuose, įskaitant 2400-ąjį TPUS (persvarstyta)⁵ ir 3000-ąjį TUUS (persvarstyta)⁶, taip pat nuodyta, kad užduoties partneris privalo valdyti kokybę užduoties lygmeniu.
- A2. TBESV kodekse⁷ pateikti buhalteriams profesionalams skirti reikalavimai ir aiškinamoji taikymo medžiaga, kad jie galėtų vykdyti savo įsipareigojimą viešojo intereso labui. Kaip nurodyta 15 dalyje, šiame TKVS aprašytame užduočių atlikimo kontekste nuoseklus kokybiškų užduočių atlikimas yra vienas iš buhalterio profesionalo įsipareigojimą veikti viešojo intereso labui.

⁵ 2400-asis tarptautinis peržiūros užduočių standartas (TPUS) (persvarstytas) „Istorinių finansinių ataskaitų peržiūros užduotys“

⁶ 3000-asis tarptautinis užtikrinimo užduočių standartas (TUUS) (persvarstyto) „Užtikrinimo užduotys, išskyrus istorinės finansinės informacijos auditus ir peržvalgą“

⁷ Tarptautinių buhalterijų etikos standartų valdybos išleistas Buhalterių profesionalų etikos kodeksas (įskaitant tarptautinius nepriklausomumo standartus) (toliau – TBESV kodeksas)

Audito įmonės kokybės valdymo sistema (žr. 6–9 dalis)

- A3. Audito įmonė gali vartoti skirtingą terminologiją ar sistemas savo kokybės valdymo sistemos komponentams aprašyti.
- A4. Komponentų tarpusavio sąsajas atskleidžia šie pavyzdžiai:
- audito įmonės rizikos vertinimo procese nustatoma procedūra, kuria audito įmonė turi vadovautis kokybės valdymo sistemoje įgyvendindama rizika grindžiamą požiūrį;
 - valdysenos ir vadovavimo komponentas nustato kokybės valdymo sistemai palankią aplinką;
 - naudojant išteklių, informacijos ir komunikacijos komponentus galima sukurti, įdiegti ir naudoti kokybės valdymo sistemą;
 - stebėsenos ir taisymo procesas – tai procesas, skirtas stebėti visą kokybės valdymo sistemą. Stebėsenos ir taisymo proceso rezultatai suteikia audito įmonės rizikos vertinimo procesui svarbios informacijos;
 - kai kurie dalykai gali būti tarpusavyje susiję, pavyzdžiui, tam tikri atitinkamų etikos reikalavimų elementai gali būti aktualūs prisiimant santykius su klientais ir konkrečias užduotis bei juos tęsiant.
- A5. Pakankamas užtikrinimas suteikiamas, kai kokybės valdymo sistema sumažina riziką, kad nebus pasiekti 14 dalies a ir b punktuose numatyti tikslai, iki priimtino lygio. Pakankamas užtikrinimas nėra absoliutus užtikrinimas, nes kokybės valdymo sistemai būdingi apribojimai. Juos gali lemti tai, kad žmogus, priimdamas sprendimus, gali suklysti ir kad audito įmonės kokybės valdymo sistemoje gali atsirasti trūkumų, pavyzdžiui, dėl žmogaus klaidos ar elgesio, informacinių technologijų (IT) trikčių ir pan.

Šio TKVS viršenybė (žr. 12 dalį)

- A6. Šio TKVS tikslas yra paaiškinti, kokiam kontekste galioja šio TKVS reikalavimai, ir nustatyti pageidaujamus šio TKVS laikymosi rezultatus. Jis skirtas padėti audito įmonei suprasti, kas turėtų būti pasiekta ir kokias tinkamas priemones reikėtų naudoti.
- A7. Šiame TKVS pateikti reikalavimai išreiškiami naudojant formuluotę „turi“.
- A8. Prireikus, taikymo ir kitoje aiškinamojoje medžiagoje galima rasti detalesnių reikalavimų paaiškinimų bei jų įgyvendinimo gairių. Svarbu tai, kad joje:
- tiksliau paaiškinama, ką reiškia reikalavimas ir ko juo siekiama; ir
 - pateikiami galimo reikalavimų taikymo pavyzdžiai.

Nors neprivaloma laikytis šių gairių, tačiau jos yra svarbios, siekiant tinkamai vykdyti reikalavimus. Taikymo ir kitoje aiškinamojoje medžiagoje taip pat gali būti pateikta bazinė informacija apie šiame TKVS nagrinėjamus dalykus. Atitinkamais atvejais į taikymo ir kitą aiškinamąją medžiagą įtraukiami papildomi svarstymai, skirti viešajame sektoriuje veikiančioms audito organizacijoms. Remiantis šiais svarstymais lengviau taikyti šiame TKVS nustatytus reikalavimus. Vis dėlto jie neapriboja ir nesumažina audito įmonės atsakomybės už šio TKVS reikalavimų taikymą ir laikymąsi.

- A9. Šio TKVS skyriuje „Apibrėžtys“ paaiškintos tam tikrų terminų, vartojamų šiame TKVS, reikšmės. Jos skirtos padėti nuosekliai taikyti ir aiškinti šį TKVS, o ne pakeisti kitu tikslu įstatymuose, kituose teisės aktuose ar kitur pateiktas apibrėžtis. TAUSV išleisto ir TBF paskelbto *Tarptautinių kokybės valdymo, audito, peržiūros, kitų užtikrinimo užduočių ir susijusių paslaugų standartų vadovo* terminų žodyne

pateikti šiame TKVS apibrėžti terminai. Žodyne taip pat paaiškinti kiti TKVS vartojami terminai, kad juos galima būtų vienodai ir nuosekliai aiškinti bei versti.

Apibrėžtys

Trūkumas (žr. 16 dalies a punktą)

- A10. Audito įmonė trūkumus nustato vertindama pastebėjimus. Trūkumas gali būti nustatomas remiantis vienu ar keliais pastebėjimais.
- A11. Jeigu trūkumas nustatomas dėl vienos ar kelių rūšių kokybės rizikos, kuri nebuvo nustatyta ar tinkamai įvertinta, atsakas (-ai) į tokią vienos ar kelių rūšių kokybės riziką taip pat gali būti neparengtas arba netinkamai parengtas ar įgyvendintas.
- A12. Kitus kokybės valdymo sistemos aspektus sudaro šiame TKVS pateikti reikalavimai dėl:
- atsakomybės priskyrimo (20–22 dalys);
 - audito įmonės rizikos vertinimo proceso;
 - stebėsenos ir taisymo proceso; ir
 - kokybės valdymo sistemos įvertinimo.

Trūkumų, susijusių su kitais kokybės valdymo sistemos aspektais, pavyzdžiai

- Audito įmonėje įgyvendinamo rizikos vertinimo proceso metu nepavyksta identifikuoti informacijos, rodančios, kad pasikeitė audito įmonės ir jos užduočių pobūdis bei aplinkybės ir kad būtina nustatyti papildomus kokybės tikslus arba keisti kokybės tikslus ar atsakus.
- Audito įmonės stebėsenos ir taisymo procesas nėra sukurtas arba įgyvendintas taip, kad:
 - teiktų svarbią, patikimą ir laiku parengtą informaciją apie kokybės valdymo sistemos sukūrimą, įdiegimą ir naudojimą;
 - audito įmonė galėtų imtis atitinkamų veiksmų dėl nustatytų trūkumų ir juos laiku ištaisyti.
- Asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, neatlieka kasmetinio kokybės valdymo sistemos įvertinimo.

Užduoties grupė (žr. 16 dalies f punktą)

- A13. 220-ajame TAS (persvarstytame)⁸ pateiktos sąvokos „užduoties grupė“ taikymo finansinių ataskaitų audito kontekste gairės.

Išorės tikrinimai (žr. 16 dalies g punktą)

- A14. Kai kuriais atvejais išorės priežiūros institucija gali atlikti kitų rūšių tikrinimus, pavyzdžiui, temines peržiūras, orientuotas į atrinktas audito įmones, konkrečius audito užduočių aspektus arba audito įmonėje taikomą praktiką.

Pastebėjimai (žr. 16 dalies h punktą)

⁸ 220-ojo TAS (persvarstyto) A15–A25 dalys

- A15. Be audito įmonės sukauptų pastebėjimų, kuriuos ji gavo iš stebėsenos proceso, išorės tikrinimų ir kitų susijusių šaltinių, audito įmonė gali pastebėti kitų dalykų apie kokybės valdymo sistemą, pavyzdžiui, teigiamus rezultatus arba galimybes audito įmonei tobulinti ar stiprinti savo kokybės valdymo sistemą. A158 dalyje paaiškinta, kaip audito įmonė galėtų panaudoti šiuos kitus pastebėtus dalykus savo kokybės valdymo sistemoje.
- A16. A148 dalyje pateikti informacijos, gautos iš kitų svarbių šaltinių, pavyzdžiai.
- A17. Stebėsenos procesas apima stebėseną užduoties lygmeniu, pavyzdžiui, užduočių tikrinimą. Be to, iš išorės tikrinimų ir kitų svarbių šaltinių galima gauti informacijos, susijusios su konkrečiomis užduotimis. Todėl informacija apie kokybės valdymo sistemos kūrimą, diegimą ir naudojimą apima užduoties lygmeniu gautus pastebėjimus, kurie gali rodyti, kad gali būti gauti su kokybės valdymo sistema susiję pastebėjimai.

Audito įmonė (žr. 16 dalies i punktą)

- A18. Apibrėžtis „audito įmonė“ atitinkamuose etikos reikalavimuose gali skirtis nuo šiame TKVS pateiktos apibrėžties.

Tinklas (žr. 16 dalies l punktą, 48 dalį)

- A19. Tinklų ir tinklams priklausančių audito įmonių struktūra gali skirtis. Pavyzdžiui, audito įmonės kokybės valdymo sistemos kontekste:
- tinklas gali audito įmonei nustatyti su kokybės valdymo sistema susijusius reikalavimus arba teikti paslaugas, kurias audito įmonė naudoja savo kokybės valdymo sistemoje arba užduočių atlikimui;
 - kitos tinklo audito įmonės gali teikti paslaugas (pvz., išteklius), kurias audito įmonė naudoja savo kokybės valdymo sistemoje arba užduočių atlikimui; arba
 - kiti tinklo padaliniai ir organizacijos gali audito įmonei nustatyti su kokybės valdymo sistema susijusius reikalavimus arba teikti paslaugas.

Šiame TKVS tinklo reikalavimai ar paslaugos, gaunamos iš tinklo, kitos tinklo audito įmonės, kito tinklo padalinio arba organizacijos, reiškia „tinklo reikalavimus arba tinklo paslaugas“.

Darbuotojai (žr. 16 dalies n punktą)

- A20. Be darbuotojų (t. y. asmenų audito įmonėje), audito įmonė gali pasitelkti išorės asmenis atlikti su kokybės valdymo sistema arba užduotims susijusius veiksmus. Pavyzdžiui, išorės asmenys gali būti asmenys iš kitų tinklo audito įmonių (pvz., asmenys iš tinklo audito įmonės paslaugų teikimo centro) arba paslaugų teikėjo samdomi asmenys (pvz., kitos audito įmonės, nepriklausančios audito įmonės tinklui, komponento auditorius).
- A21. Darbuotojais taip pat laikomi kitų audito įmonės padalinių, pvz., paslaugų teikimo centro, partneriai ir darbuotojai.

Atitinkami etikos reikalavimai (žr. 16 dalies t punktą, 29 dalį)

- A22. Atitinkami etikos reikalavimai, taikomi kokybės valdymo sistemos kontekste, gali skirtis priklausomai nuo audito įmonės ir jos užduočių pobūdžio bei aplinkybių. Atitinkamuose etikos reikalavimuose gali būti pateikta sąvokos „buhalteris profesionalas“ apibrėžtis. Pavyzdžiui, TBESV kodekse yra pateikta

termino „buhalteris profesionalas“ apibrėžtis ir detalus atskiriems praktikuojantiems buhalteriams profesionalams ir jų audito įmonėms taikomų TBESV kodekso nuostatų taikymo srities paaiškinimas.

- A23. TBESV kodekse nagrinėjamos aplinkybės, kai dėl įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatų buhalteris profesionalas negali laikytis kai kurių TBESV kodekso dalių reikalavimų. Jame pripažįstama, kad kai kurių jurisdikcijų įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatos gali skirtis nuo TBESV kodekso nuostatų arba būti griežtesnės ir kad tokių šalių buhalteriai profesionalai turėtų žinoti apie tokius skirtumus bei vadovautis griežtesnėmis nuostatomis, nebent tai būtų draudžiama pagal įstatymus ar kitus teisės aktus.
- A24. Įvairios atitinkamų etikos reikalavimų nuostatos atliekant užduotis gali būti taikomos tik buhalteriams profesionalams kaip fiziniams asmenims, o ne pačiai audito įmonei. Pavyzdžiui:
- TBESV kodekso 2 dalis taikoma tik praktikuojantiems buhalteriams profesionalams, vykdančioms profesinę veiklą santykių su audito įmone pagrindu (kaip rangovas, darbuotojas arba savininkas), todėl ši dalis gali būti svarbi atliekant užduotis;
 - tam tikri TBESV kodekso 3 ir 4 dalių reikalavimai taip pat taikomi asmenims, kurie yra praktikuojantys buhalteriai profesionalai, kai jie klientams teikia profesines paslaugas.

Audito įmonės kokybės valdymo sistemoje gali būti nurodyta, kad asmenys privalo laikytis tokių atitinkamų etikos reikalavimų.

Atitinkamų etikos reikalavimų, kurie taikomi tik fiziniams asmenims, o ne audito įmonėms, ir kurie susiję su užduočių atlikimu, pavyzdžiai

TBESV kodekso 2 dalyje nagrinėjami dalykai, susiję su spaudimu pažeisti pagrindinius principus, ir reikalaujama, kad asmuo:

- nepasiduotų kitų daromam spaudimui, dėl kurio būtų pažeisti pagrindiniai principai; arba
- nedaryti spaudimo kitiems, žinodamas arba turėdamas pagrindą manyti, jog dėl to tie asmenys pažeis pagrindinius principus.

Pavyzdžiui, kai kuriais atvejais, vykdydamas užduotį, asmuo laiko, kad užduoties partneris arba kitas aukštesnio lygmens užduoties grupės narys darė spaudimą pažeisti pagrindinius principus.

Atsakas (žr. 16 dalies u punktą)

- A25. Politikas įgyvendina darbuotojai ir kiti asmenys, kuriems taikomos atitinkamų politikų nuostatos (įskaitant užduoties grupes), imdamiesi veiksmų arba susilaikydami nuo veiksmų, prieštaraujančių audito įmonės politikoms.
- A26. Įpareigojimas vykdyti procedūras gali būti įforminamas dokumentais ar kitaip apie jį komunikuojant, arba gali būti įtvirtinamas elgesiu, kuris yra ne privalomas, bet veikiau sąlygojamas audito įmonės puoselėjamos kultūros. Procedūros gali būti įtvirtinamos veiksmais, kuriuos galima atlikti naudojantis IT taikomosiomis programomis arba kitais audito įmonės IT aplinkos aspektais.
- A27. Jeigu kokybės valdymo sistemai įgyvendinti arba užduotims atlikti audito įmonė pasitelkia išorės asmenis, audito įmonei gali prireikti sukurti skirtingas politikas arba procedūras, reglamentuojančias šių asmenų veiksmus. 220-ajame TAS (persvarstyame)⁹ pateikiamos gairės, kokiais atvejais audito

⁹ 220-ojo TAS (persvarstyto) A23–A25 dalys

įmonei gali reikėti sukurti skirtingas politikas arba procedūras, reglamentuojančias išorės asmenų veiksmus finansinių ataskaitų audito metu.

Paslaugų teikėjas (žr. 16 dalies v punktą)

A28. Paslaugų teikėjais taip pat laikomi kitų audito įmonių, nepriklausančių audito įmonės tinklui, komponentų auditoriai.

Atitinkamų reikalavimų taikymas ir jų laikymasis (žr. 17 dalį)

A29. *Pavyzdžiai, kai šio TKVS reikalavimai gali būti neaktualūs audito įmonei:*

- kai audito įmonė yra atskiras praktikuojantis auditorius. Pavyzdžiui, reikalavimai dėl organizacijos struktūros, vaidmenų, pareigų ir įgaliojimų priskyrimo audito įmonėje, vadovavimo, priežiūros ir peržiūros bei veiksmų, kurių būtina imtis išsiskyrus nuomonėms, gali būti neaktualūs;
- kai audito įmonė vykdo tik susijusių paslaugų užduotis. Pavyzdžiui, reikalavimas gauti dokumentuotą patvirtinimą dėl visų darbuotojų atitikties nepriklausomumo reikalavimams neaktualus, jeigu audito įmonė atlieka susijusių paslaugų užduotis, kurių metu ji neprivalo užtikrinti nepriklausomumo.

Kokybės valdymo sistema

Kokybės valdymo sistemos sukūrimas, įdiegimas ir naudojimas (žr. 19 dalį)

A30. Kokybės valdymas – tai ne atskira audito įmonės funkcija, bet vidaus kultūros, kuria parodomas pasiryžimas siekti kokybės, integravimas į audito įmonės strategiją, pagrindinę veiklą ir verslo procesus. Todėl integruotai kuriant kokybės valdymo sistemą ir audito įmonės pagrindinę veiklą bei verslo procesus skatinamas darnus požiūris į audito įmonės valdymą ir didinamas kokybės valdymo efektyvumas.

A31. Audito įmonės profesinių sprendimų kokybė, tikėtina, pagerės, jei tokius sprendimus priimančias asmenys demonstruos tokį reikiamą elgesį, įskaitant gebėjimą kvestionuoti, kaip:

- vertins informacijos apie kokybės valdymo sistemą šaltinį, jos aktualumą ir pakankamumą, įskaitant informaciją, susijusią su audito įmonės ir jos užduočių pobūdžiu ir aplinkybėmis; ir
- atvirai ir dėmesingai reaguos į būtinybę atlikti tolesnį tyrimą ar imtis kitų veiksmų.

Pareigos (žr. 20–21 dalis, 28 dalies d punktą)

A32. Valdysenos ir vadovavimo komponentas apima kokybės tikslą, kad audito įmonėje būtų organizacinė struktūra, būtų vykdomas pareigų, atsakomybės ir įgaliojimų priskyrimas, kadangi to reikia, norint sukurti, įdiegti ir naudoti audito įmonės kokybės valdymo sistemą.

A33. Neatsižvelgiant į tai, kad pagal 20 dalį atsakomybė, susijusi su kokybės valdymo sistema, yra priskiriama asmenims, audito įmonei tenka galutinė atsakomybė už kokybės valdymo sistemą ir asmenų įpareigojimą prisiimti atsakomybę ir atsiskaityti už jiems priskirtus vaidmenis. Nors, pavyzdžiui, pagal 53 ir 54 dalis audito įmonė paveda asmeniui (-ims), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, atlikti kokybės valdymo sistemos įvertinimą ir padaryti dėl to išvadas, audito įmonė prisiima atsakomybę už tokį įvertinimą ir išvadas.

- A34. Audito įmonės partneris (-iai) paprastai būna tas (tie) asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskiriama atsakomybė už 20 dalyje nurodytus dalykus, kad jis (jie) turėtų tinkamos įtakos ir viršenybės audito įmonėje, kaip tai numatyta 21 dalyje. Tačiau, priklausomai nuo teisinės audito įmonės struktūros, kai kuriais atvejais asmuo (-enys) gali nebūti audito įmonės partneriu (-iais), bet turėti tinkamos įtakos ir viršenybės audito įmonėje vykdyti pavestus vaidmenis remiantis audito įmonės ar audito įmonės tinklo oficialiais susitarimais.
- A35. Audito įmonė gali įvairiais būdais priskirti pareigas, atsakomybę ir viršenybę savo viduje. Įstatymuose ir kituose teisės aktuose gali būti numatyti atitinkami audito įmonei taikomi reikalavimai, turintys įtakos valdysenos ir valdymo struktūrai arba atsakomybei, kuri priskiriama už valdyseną ir valdymą atsakingiems asmenims. Asmuo (-enys), atsakingas (-i) už 20 dalyje nurodytą (-us) dalyką (-us), gali toliau priskirti pareigas, procedūras, užduotis ir veiksmus kitiems asmenims, kurie padės jiems vykdyti jų atsakomybę. Tačiau asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta atsakomybė už 20 dalyje nurodytus dalykus, yra atsakingas (-i) ir atskaitingas (-i) už jam (jiems) priskirtą atsakomybę.

Apimties keičiamumo pavyzdys, skirtas paaiškinti vaidmenų ir pareigų priskyrimo procesą

- Paprastesnėje audito įmonėje galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą gali būti priskirta vieninteliam vykdomajam partneriui, kuris prisiima visą atsakomybę už audito įmonės priežiūrą. Šis asmuo taip pat gali prisiimti atsakomybę už visus kokybės valdymo sistemos aspektus, įskaitant atsakomybę už kokybės valdymo sistemos veikimą, nepriklausomumo reikalavimų laikymąsi, stebėsenos ir taisymo procesą.
- Sudėtingesnėje audito įmonėje gali būti keli vadovavimo lygiai, atspindintys audito įmonės organizacinę struktūrą, ir nepriklausomas valdymo organas, kuris vykdo vykdomo įgaliojimų neturinčią (angl. *non-executive*) audito įmonės priežiūros funkciją ir į kurio sudėtį gali įeiti išorės asmenys. Be to, audito įmonė gali priskirti atsakomybę už konkrečių kokybės valdymo sistemos aspektų, nenurodytų 20 dalies c punkte, veikimą, pavyzdžiui, atsakomybę už etikos reikalavimų laikymosi ar atsakomybę už tam tikros paslaugos valdymo veikimą.

- A36. Atliekant finansinių ataskaitų auditą arba peržiūrą, arba kitas užtikrinimo užduotis, būtina laikytis nepriklausomumo reikalavimų. To tikisi ir audito įmonės ataskaitomis pasikliaunančios suinteresuotosios šalys. Asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta atsakomybė už nepriklausomumo reikalavimų laikymosi veikimą, paprastai atsako už visų dalykų, susijusių su nepriklausomumu, priežiūrą, kad audito įmonėje būtų sukurtas ir įtvirtintas nuoseklus požiūris į nepriklausomumo reikalavimus.
- A37. Įstatymuose, kituose teisės aktuose arba profesiniuose standartuose gali būti pateikiami papildomi reikalavimai asmeniui, atsakingam už 20 dalyje nurodytą (-us) dalyką (-us), pavyzdžiui, reikalavimas turėti profesinę licenciją, profesinį išsilavinimą arba kelti profesinę kvalifikaciją.
- A38. Tinkama patirtis ir žinios, kurių turi asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta atsakomybė už kokybės valdymo sistemos veikimą, paprastai apima audito įmonės strateginių sprendimų, veiksmų supratimą ir patirtį audito įmonės verslo veikloje.

Audito įmonės rizikos vertinimo procesas (žr. 23 dalį)

- A39. Audito įmonės pobūdis ir aplinkybės, įskaitant jos struktūrą ir veiklos organizavimą, gali turėti įtakos tam, kaip audito įmonė kuria rizikos vertinimo procesą.

Apimties keičiamumo pavyzdys, skirtas paaiškinti rizikos vertinimo proceso skirtumus

- Paprastesnėje audito įmonėje asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta atsakomybė už kokybės valdymo sistemos veikimą, gali turėti pakankamai žinių apie audito įmonę ir jos užduotis, kad galėtų atlikti rizikos vertinimą. Be to, kokybės tikslai, kokybės rizika ir atsakas gali būti dokumentuojami ne taip išsamiai (pvz., viename dokumente) kaip sudėtingesnėje audito įmonėje.
- Sudėtingesnėje audito įmonėje gali būti įdiegtas formalus rizikos vertinimo procesas, apimantis kelis asmenis ir daugybę veiklų. Šis procesas gali būti centralizuotas (pvz., kokybės tikslai, kokybės rizika ir atsakai nustatomi centralizuotai visiems padaliniams, funkcijoms ir tam tikroms paslaugoms) arba decentralizuotas (pvz., kokybės tikslai, kokybės rizika ir atsakai nustatomi padalinio, funkcijos ar tam tikros paslaugos lygmeniu, rezultatus sujungiant audito įmonės lygmeniu). Audito įmonės tinklas taip pat gali nurodyti kokybės tikslus, kokybės riziką ir atsakus, kurie turi būti įtraukti į audito įmonės kokybės valdymo sistemą.

A40. Kokybės tikslų nustatymo, kokybės rizikos identifikavimo ir vertinimo, atsakų parengimo ir įgyvendinimo procesas yra pasikartojantis, todėl šio TKVS reikalavimų vykdymą nereikėtų vertinti, kaip nuoseklaus proceso, pavyzdžiui:

- identifikudama ir vertindama kokybės riziką, audito įmonė gali nustatyti, kad reikia papildomo (-ų) kokybės tikslo (-ų);
- rengdama ir įgyvendindama atsakus, audito įmonė gali nustatyti, kad kokybės rizika nebuvo identifiukuota ir įvertinta.

A41. Informacijos šaltiniai, kuriais remdamasi audito įmonė gali nustatyti kokybės tikslus, identifiukuoti ir įvertinti kokybės riziką, parengti ir įgyvendinti atsakus, yra audito įmonės informacijos ir komunikacijos komponento dalis. Tai gali būti:

- audito įmonės stebėsenos ir taisymo proceso rezultatai (žr. 42 ir A171 dalis);
- informacija iš tinklo arba paslaugų teikėjų, pavyzdžiui:
 - informacija apie tinklo reikalavimus arba tinklo paslaugas (žr. 48 dalį); ir
 - kita informacija iš tinklo, įskaitant informaciją apie tinklo vykdomos stebėsenos tinklo audito įmonėse rezultatus (žr. 50–51 dalis).

Audito įmonės rizikos vertinimo procesui gali būti svarbi ir kita tiek išorės, tiek vidaus informacija, pavyzdžiui:

- informacija apie skundus ir įtarimus dėl darbo, atlikto nesilaikant profesinių standartų bei taikomų teisinių ir priežiūros reikalavimų, arba dėl audito įmonės politikų arba procedūrų, nustatytų pagal šį TKVS, nesilaikymo;
- išorės tikrinimų rezultatai;
- audito įmonės iš priežiūros institucijų gauta informacija apie subjektus, kuriems užduotis atlieka audito įmonė, pavyzdžiui, informacija iš vertybinių popierių rinkų priežiūros institucijos apie subjektą, kuriam užduotis atlieka audito įmonė (pvz., netikslumai subjekto finansinėse ataskaitose ar vertybiniais popieriais taikomų teisės aktų nesilaikymas);
- kokybės valdymo sistemos pokyčiai, turintys įtakos kitiems sistemos aspektams, pavyzdžiui, audito įmonės išteklių pokyčiai;

- kiti išorės šaltiniai, kurie gali atkreipti audito įmonės dėmesį į tam tikras sritis, pavyzdžiui, priežiūros institucijų veiksmai ar byla, iškelta audito įmonei ar kitoms tos pačios jurisdikcijos audito įmonėms.

Kokybės tikslų nustatymas (žr. 24 dalį)

- A42. Įstatymuose, kituose teisės aktuose arba profesiniuose standartuose gali būti nustatyti reikalavimai dėl papildomų kokybės tikslų. Pavyzdžiui, pagal įstatymus ar kitus teisės aktus gali būti reikalaujama, kad audito įmonė paskirtų vykdymo įgaliojimų neturinčius narius į audito įmonės valdysenos organą, todėl audito įmonė, atsižvelgdama į tokius reikalavimus, gali nuspręsti, jog būtina nustatyti papildomus kokybės tikslus.
- A43. Audito įmonė, atsižvelgdama į savo ir užduočių pobūdį bei aplinkybes, gali nuspręsti, kad nebūtina nustatyti papildomų kokybės tikslų.
- A44. Audito įmonė gali nustatyti antrinius tikslus, norėdama patobulinti kokybės rizikos identifikavimą ir vertinimą bei atsakų parengimą ir įgyvendinimą.

Kokybės rizikos nustatymas ir vertinimas (žr. 25 dalį)

- A45. Siekiant kokybės tikslų, neigiamos įtakos gali turėti kitos sąlygos, įvykiai, aplinkybės, veiksmai ar neveikimas, kurie nėra nurodyti 25 dalies a punkte.
- A46. Rizika atsiranda priklausomai nuo to, kaip ir koku mastu sąlygos, įvykiai, aplinkybės, veiksmai ir neveikimas galėtų neigiamai paveikti kokybės tikslo pasiekimą. Ne visų rūšių rizika gali būti laikoma kokybės rizika. Norėdama nustatyti, ar rizika yra kokybės rizika, audito įmonė turėtų vadovautis profesiniu sprendimu, kurį ji priima atsižvelgdama į tai, ar yra pagrįsta tikimybė, kad kils rizika, kuri atskirai arba kartu su kitos rūšies rizika, neigiamai paveiks galimybę pasiekti vieną arba daugiau kokybės tikslų.

<i>Pavyzdžiai to, ką audito įmonė turėtų suprasti apie sąlygas, įvykius, aplinkybes, veiksmus ar neveikimą, galinčius turėti neigiamos įtakos kokybės tikslų pasiekimui</i>	<i>Galimos kilti kokybės rizikos pavyzdžiai</i>
• Audito įmonės strateginiai ir veiklos sprendimai bei veiksmai, verslo procesai ir verslo modelis: bendri audito įmonės finansiniai tikslai pernelyg priklauso nuo daugybės audito įmonės teikiamų paslaugų, kurioms netaikomas šis TKVS.	Valdysenos ir vadovavimo požiūriu dėl to gali atsirasti įvairių rūšių kokybės rizika, pavyzdžiui: • ištekliai paskirstomi arba priskiriami pirmenybę teikiant paslaugoms, kurioms netaikomas šis TKVS, o tai gali turėti neigiamos įtakos kokybiškoms užduotims, kurioms taikomas šis TKVS; • priimant sprendimus apie finansinius arba veiklos prioritetus visiškai arba tinkamai neatsižvelgiama į užduočių, kurioms taikomas šis TKVS, atlikimo kokybės svarbą.
• Vadovaujančių asmenų vadovavimo savybės ir stilius: audito įmonė – tai	Valdysenos ir vadovavimo požiūriu, dėl to gali atsirasti įvairių rūšių kokybės rizika, pavyzdžiui:

mažesnė audito įmonė su keletu vienodą viršenybę turinčių partnerių.	• vadovaujančių asmenų atsakomybė ir atskaitingumas už kokybę nėra aiškiai apibrėžti ir priskirti; • vadovaujančių asmenų veiksmai ir elgesys, kuriais jie neskatina užtikrinti kokybę, nėra kvestionuojami.
• Audito įmonės sudėtingumas ir veiklos ypatybės: audito įmonė neseniai susijungė su kita audito įmone.	Išteklių požiūriu, dėl to gali atsirasti įvairių rūšių kokybės rizika, pavyzdžiui: • dviejų susijungusių audito įmonių technologiniai ištekliai gali būti nesuderinami; • užduoties grupės gali naudoti audito įmonės iki susijungimo sukurtus intelektinius išteklius, kurie nebeatitinka naujos sujungtos audito įmonės taikomos metodikos.

A47. Atsižvelgiant į tai, kad kokybės valdymo sistema nuolat vystosi, audito įmonės parengti ir įgyvendinti atsakai gali lemti sąlygas, įvykius, aplinkybes, veiksmus ar neveikimą, sukeliančius papildomą kokybės riziką. Pavyzdžiui, audito įmonė gali naudoti išteklius (pvz., technologinius išteklius) kokybės rizikai suvaldyti, bet naudojant tokius išteklius gali kilti kokybės rizika.

A48. Tai, kiek rizika, galinti atskirai arba kartu su kita rizika neigiamai paveikti kokybės tikslo (-ų) pasiekimą, gali keistis priklausomai nuo riziką sukeliančių sąlygų, įvykių, aplinkybių, veiksmų ar neveikimo, atsižvelgiant, pavyzdžiui, į tai:

- kaip sąlyga, įvykis, aplinkybė, veiksmas ar neveikimas turėtų veikti kokybės tikslų pasiekimą;
- kaip dažnai, tikėtina, turėtų atsirasti sąlyga, įvykis, aplinkybė, veiksmas ar neveikimas;
- per kiek laiko po sąlygos, įvykio, aplinkybės, veiksmo ar neveikimo atsiradimo turėtų pasireikšti jų poveikis, ir ar tuo metu audito įmonė galėtų reaguoti ir sušvelninti sąlygos, įvykio, aplinkybės, veiksmo ar neveikimo poveikį;
- kiek laiko sąlyga, įvykis, aplinkybė, veiksmas ar neveikimas turėtų veikti kokybės tikslo pasiekimą nuo sąlygos, įvykio, aplinkybės, veiksmo ar neveikimo atsiradimo.

Kokybės rizikos nebūtina vertinti remiantis oficialiais reitingais ar balais, tačiau audito įmonėms to nedraudžiama daryti.

Atsakų į kokybės riziką parengimas ir įgyvendinimas (žr. 16 dalies u punktą, 26 dalį)

A49. Audito įmonės atsakų į kokybės riziką pobūdis, laikas ir apimtis priklauso nuo kokybės rizikos vertinimo priežasčių, t. y. apsvaistytos rizikos realizacijos ir poveikio vieno ar kelių kokybės tikslų pasiekimui.

A50. Audito įmonės parengti ir įdiegti atsakai gali būti įgyvendinami audito įmonės arba užduoties lygmeniu, arba atsakomybė imtis veiksmų audito įmonės ir užduoties lygmeniu gali būti priskiriama kelioms pareigybėms.

Audito įmonės parengto ir įdiegto atsako, įgyvendinamo audito įmonės ir užduoties lygmeniu, pavyzdys

Audito įmonė nustato konsultavimosi politikas arba procedūras, jose nurodydama, su kuo ir dėl kokių konkrečių dalykų užduoties grupės turėtų konsultuotis. Audito įmonė konsultacijoms teikti paskiria tinkamos kvalifikacijos ir patirties asmenis. Užduoties grupė turi nustatyti, kada konsultacija yra būtina, kreiptis dėl konsultacijos ir įgyvendinti per konsultaciją padarytas išvadas¹⁰.

A51. Oficialūs politikos arba procedūrų dokumentai reikalingesni audito įmonėms, kuriose daug darbuotojų arba kurios yra išsisklaidę geografiškai, siekiant užtikrinti nuoseklumą visoje audito įmonėje.

Audito įmonės arba jos užduočių pobūdžio ir aplinkybių pasikeitimai (žr. 27 dalį)

A52. *Apimties keičiamumo pavyzdys, iliustruojantis, kaip gali skirtis procedūros arba politikos, kuriomis remiantis nustatoma informacija apie audito įmonės ir jos užduočių pobūdžio ir aplinkybių pasikeitimus*

- Paprastesnėje audito įmonėje gali būti laikomasi neformalių politikų arba procedūrų, skirtų nustatyti informaciją apie audito įmonės ir jos užduočių pobūdžio bei aplinkybių pasikeitimus, ypač kai asmuo (-enys), atsakingas (-i) už kokybės tikslų nustatymą, kokybės rizikos nustatymą ir vertinimą, atsakų parengimą ir įdiegimą, gali nustatyti tokią informaciją vykdydamas (-i) savo įprastą veiklą.
- Sudėtingesnėje audito įmonėje gali prireikti formalesnių politikų arba procedūrų, skirtų nustatyti ir apsvarstyti informaciją apie audito įmonės ir jos užduočių pobūdžio ir aplinkybių pasikeitimus. Remiantis jomis gali būti, pavyzdžiui, periodiškai peržiūrima informacija, susijusi su audito įmonės ir jos užduočių pobūdžiu ir aplinkybėmis, nuolat sekamos audito įmonės vidaus ir išorės aplinkoje pasireiškiančios tendencijos ir vykstantys įvykiai.

A53. Audito įmonei gali tekti nustatyti papildomus tikslus, papildomą riziką ir atsakus arba keisti nustatytą riziką ir atsakus, kad ji galėtų pagal 42 dalį imtis nustatytam trūkumui taikomų taisomųjų veiksmų.

A54. Be šiame TKVS apibrėžtų kokybės tikslų, audito įmonė gali nustatyti papildomus kokybės tikslus. Audito įmonė taip pat gali nustatyti informaciją, rodančią, kad audito įmonės nustatytų kokybės tikslų nebereikia įgyvendinti arba kad juos būtina keisti.

Valdysena ir vadovavimas

Įsipareigojimas siekti kokybės (žr. 28 dalies a punktą)

A55. Audito įmonės vidaus kultūra daro reikšmingą poveikį darbuotojų elgsenai. Paprastai atitinkami etikos reikalavimai nustato profesinės etikos principus, kurie išsamiau nagrinėjami kaip šio TKVS atitinkamų etikos reikalavimų dalis. Profesinių vertybių ir profesinio požiūrio pavyzdžiai:

- profesionalus elgesys, pavyzdžiui, punktualumas, mandagumas, pagarba, atskaitingumas, atliepiamumas ir patikimumas;
- komandinio darbo vertinimas;
- atvirumas naujoms idėjoms arba kitokioms perspektyvoms profesinėje aplinkoje;
- kompetencijos siekis;

¹⁰ 220-ojo TAS (persvarstyto) 35 dalis

- pasiryžimas nuolat tobulėti (pvz., lūkesčių, viršijančių minimalius reikalavimus, nusistatymas, susitelkiant į tęstinį mokymąsi);
- socialinė atsakomybė.

A56. Į audito įmonės strateginių sprendimų priėmimo procesą (įskaitant veiklos strategijos parengimą) gali būti įtraukti tokie klausimai kaip audito įmonės sprendimai finansiniais ir veiklos klausimais, audito įmonės finansiniai tikslai, finansinių išteklių valdymas, audito įmonės rinkos dalies didinimas, specializacija savo veiklos srityje arba naujų paslaugų pasiūlymai. Audito įmonės finansiniai ir veiklos prioritetai gali tiesiogiai ir netiesiogiai paveikti audito įmonės įsipareigojimą siekti kokybės, pavyzdžiui, audito įmonėje gali būti taikomos į finansinių ir veiklos prioritetų įgyvendinimą orientuotos paskatos, neskatinančios elgesio, kuriuo demonstruojamas įsipareigojimas siekti kokybės.

Vadovaujantys asmenys (žr. 28 dalies b ir c punktus)

A57. Audito įmonės parengti ir įdiegti atsakai, skirti užtikrinti, kad vadovaujantys asmenys yra atsakingi ir atskaitingi už kokybę, taip pat apima 56 dalyje nurodytą darbo rezultatų vertinimą.

A58. Nors savo veiksmais ir elgesiu vadovaujantys asmenys rodo pavyzdį, tačiau audito įmonės vidaus kultūra yra puoselėjama ir įsipareigojimas siekti kokybės demonstruojamas aiškiais, nuosekliais ir dažniais veiksmais bei komunikacija visuose audito įmonės lygmenyse.

Organizacinė struktūra (žr. 28 dalies d punktą)

A59. Organizacinę audito įmonės struktūrą gali sudaryti padaliniai, veiklos procesai, skyriai ar geografinės vietovės ir kiti struktūros vienetai. Kai kuriais atvejais audito įmonė gali sutelkti procesus arba veiklas paslaugų teikimo centre arba juos centralizuotai vykdyti iš tokio centro, kurio darbuotojus užduoties grupės gali įtraukti į savo sudėtį pasikartojančio arba specialaus pobūdžio užduotims atlikti.

Ištekliai (žr. 28 dalies e punktą)

A60. Asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą ar atsakomybė už kokybės valdymo sistemos veikimą, daugeliu atvejų gali turėti įtakos audito įmonės įsigyjamų, sukuriamų, naudojamų ir prižiūrimų išteklių pobūdžiui ir apimčiai, taip pat tam, kaip jie paskirstomi arba priskiriami bei kada naudojami.

A61. Kadangi laikui bėgant išteklių poreikis gali pasikeisti, gali būti neįmanoma numatyti visų reikiamų išteklių. Planuodama išteklius audito įmonė gali nustatyti esamą ir numatyti būsimą išteklių poreikį bei nustatyti reagavimo į nenumatytą išteklių poreikį procesus.

Atitinkami etikos reikalavimai (žr. 16 dalies t punktą, 29 dalį)

A62. TBESV kodekse yra nurodyti pagrindiniai etikos principai, įtvirtinantys elgesio, kurio tikimasi iš buhalterio profesionalo, standartus, taip pat jame yra nustatyti tarptautiniai nepriklausomumo standartai. Pagrindiniai principai yra sąžiningumas, objektyvumas, profesinė kompetencija ir reikiamas atidumas, konfidencialumas ir profesionalus elgesys. TBESV kodekse taip pat nurodyta, kokį požiūrį turi taikyti buhalteris profesionalas, kad galėtų laikytis pagrindinių principų ir, atitinkamai atvejais, tarptautinių nepriklausomumo standartų. Be to, TBESV kodekse nagrinėjami konkretūs su pagrindinių principų laikymusi susiję dalykai. Atitinkamos jurisdikcijos įstatymuose ir kituose teisės aktuose (pavyzdžiui, privatumo apsaugos įstatymuose) taip pat gali būti nuostatų dėl etikos reikalavimų, įskaitant nepriklausomumą, turinčių įtakos informacijos konfidencialumui.

A63. Kai kuriais atvejais audito įmonės kokybės valdymo sistemoje, palyginti su atitinkamų etikos reikalavimų nuostatomis, gali būti sprendžiami labiau specifiniai ar papildomi dalykai.

Pavyzdžiai dalykų, kuriuos audito įmonė gali įtraukti į savo kokybės valdymo sistemą ir kurie, palyginti su atitinkamų etikos reikalavimų nuostatomis, gali būti labiau specifiniai arba papildomi

- Audito įmonė draudžia priimti dovanas arba svetingumą iš kliento net tada, kai jų vertė yra nereikšminga ir neesminė.
- Audito įmonė nustato visų užduočių partnerių, įskaitant partnerių, kurie teikia kitas užtikrinimo ar susijusių paslaugų užduotis, rotacijos laikotarpius ir pratęsia visų vadovaujančių užduoties grupės narių rotacijos laikotarpius.

A64. Kiti komponentai gali turėti įtakos atitinkamų etikos reikalavimų komponentui ar būti su juo susiję.

Ryšių tarp atitinkamų etikos reikalavimų komponento ir kitų komponentų pavyzdžiai

- Informacijos ir komunikacijos komponentas gali apimti įvairių dalykų, susijusių su atitinkamais etikos reikalavimais, komunikavimą, pavyzdžiui:
 - audito įmonė komunikuoja visiems darbuotojams ir kitiems asmenims, kuriems taikomi nepriklausomumo reikalavimai, apie nepriklausomumo reikalavimus;
 - darbuotojai ir užduoties grupės komunikuoja audito įmonei svarbią informaciją, pavyzdžiui, apie situacijas, dėl kurių gali kilti grėsmė nepriklausomumui, arba atitinkamų etikos reikalavimų pažeidimus, nebijodami atsakomųjų veiksmų.
- Naudodamasi išteklių komponentu audito įmonė gali:
 - paskirti asmenis, kurie reguliuoja ir stebi atitinkamų etikos reikalavimų laikymąsi arba konsultuoja dėl dalykų, susijusių su atitinkamais etikos reikalavimais;
 - naudoti IT taikomąsias programas atitinkamų etikos reikalavimų laikymosi stebėsenai, įskaitant informacijos apie nepriklausomumą registravimui ir tvarkymui.

A65. Atitinkami etikos reikalavimai taikomi kitiems asmenims atsižvelgiant į atitinkamų etikos reikalavimų nuostatas ir į tai, kaip audito įmonė naudoja kitų asmenų darbą kokybės valdymo sistemoje arba atlikdama užduotis.

Kitiems asmenims taikomų atitinkamų etikos reikalavimų pavyzdžiai

- Atitinkami etikos reikalavimai gali apimti nepriklausomumo reikalavimus, taikomus tinklo audito įmonėms ir jų darbuotojams, pavyzdžiui, TBESV kodekse nurodytus tinklo audito įmonėms taikomus nepriklausomumo reikalavimus.
- Atitinkamuose etikos reikalavimuose gali būti pateikta užduoties grupės ar kitos panašios sąvokos apibrėžtis, kuri gali apimti asmenį, atliekantį užduoties užtikrinimo procedūras (pvz., komponento auditorius arba paslaugų teikėjas, paskirtas dalyvauti toliau esančioje vietovėje atliekamoje fizinėje inventORIZACIJOJE). Todėl atitinkamų etikos reikalavimų nuostatos, taikomos užduoties grupei, apibrėžtai atitinkamuose etikos reikalavimuose, arba įvardijamai kita panašia sąvoka, taip pat taikomos ir šiems asmenims.

- Audito įmonės tinklui, kitoms tinklo audito įmonėms arba paslaugų teikėjams, turintiems prieigą prie audito įmonės gautos informacijos apie klientus, gali būti taikomas konfidencialumo principas.

Nuostatos dėl viešojo sektoriaus

A66. Siekdami šiame TKVS nurodytų kokybės tikslų, susijusių su nepriklausomumu, viešojo sektoriaus auditoriai gali spręsti su nepriklausomumu susijusius klausimus atsižvelgdami į įgaliojimus veikti viešajame sektoriuje ir įstatymuose numatytas priemones.

Santykių su klientais ir konkrečių užduočių prisiėmimas bei tęsimas

Užduoties pobūdis ir aplinkybės, kliento sąžiningumas ir etikos vertybės (žr. 30 dalies a punkto i papunktį)

A67. Gali būti gauta ši informacija apie užduoties pobūdį ir aplinkybes:

- subjekto, kuriam užduotis yra atliekama, veiklos sritis ir atitinkami priežiūros veiksniai;
- subjekto pobūdis, pavyzdžiui, jo vykdoma veikla, organizacinė struktūra, nuosavybė forma ir valdysena, veiklos modelis ir finansavimo būdas; ir
- pagrindinio dalyko pobūdis ir taikomi kriterijai, pavyzdžiui, integruotų ataskaitų teikimo atveju:
 - pagrindinis dalykas gali apimti, socialinę, aplinkos apsaugos, sveikatos arba saugos informaciją; ir
 - taikomi kriterijai gali būti pripažintos ekspertų organizacijos nustatyti veiklos vertinimo rodikliai.

A68. Gauta informacija, skirta pagrįsti audito įmonės sprendimus apie klientų sąžiningumą ir etikos vertybes, gali apimti duomenis apie pagrindinius kliento savininkus ir verslo reputaciją, pagrindinius vadovaujančius darbuotojus ir už valdymą atsakingus asmenis.

Veiksnių, veikiančių gautos informacijos apie kliento sąžiningumą ir etikos vertybes pobūdį ir apimtį, pavyzdžiai

- Subjekto, kuriam užduotis yra atliekama, pobūdis, įskaitant nuosavybės ir valdymo struktūros sudėtingumą.
- Kliento operacijų, įskaitant jo verslo praktiką, prigimtis.
- Informacija apie kliento pagrindinių savininkų, pagrindinių vadovaujančių darbuotojų ir už valdymą atsakingų asmenų požiūrį į tokius dalykus kaip agresyvus apskaitos standartų ir vidaus kontrolės aplinkos aiškinimas.
- Kliento itin atkaklus siekis išlaikyti kiek įmanoma mažesnį audito įmonės atlygį.
- Kliento sąlygoto darbo apimties apribojimo požymiai.
- Kliento galimo dalyvavimo pinigų plovimo ar kitoje nusikalstamoje veikloje požymiai.
- Siūlomo audito įmonės skyrimo ir ankstesnės audito įmonės neskyrimo priežastys.
- Susijusių šalių tapatumas ir verslo reputacija.

A69. Audito įmonė gali gauti informacijos iš skirtingų vidaus ir išorės šaltinių, pavyzdžiui:

- esamo kliento atveju – tai informacija, gauta iš atliekamų ar anksčiau atliktų užduočių (jei tokių buvo) arba paklausimų kitiems darbuotojams, kurie klientui atliko kitas užduotis;
- naujo kliento atveju – tai paklausimai profesionalias apskaitos paslaugas klientui teikiantiems ar teikusiems asmenims pagal atitinkamus etikos reikalavimus;
- aptarimai su kitomis trečiosiomis šalimis, pavyzdžiui, bankininkais, teisininkais ir toje pačioje srityje dirbančiais kolegomis;
- bendro pobūdžio paieška duomenų bazėse (gali būti ir intelektualiniai ištekliai). Kai kuriais atvejais įmonė gali bendro pobūdžio paiešką pavesti paslaugų teikėjui.

A70. Prisiėmimo ir tęsimo proceso metu audito įmonės gauta informacija dažnai gali būti svarbi užduoties grupei užduoties planavimo ir atlikimo metu. Profesiniuose standartuose gali būti nurodytas konkretus reikalavimas užduoties grupei gauti ir apsvastyti šią informaciją. Pavyzdžiui, 220-ajame TAS (persvarstyame)¹¹ nurodyta, kad užduoties partneris, planuodamas ir atlikdamas audito užduotį, privalo atsižvelgti į informaciją, gautą užduoties prisiėmimo ir tęsimo proceso metu.

A71. Profesiniai standartai arba taikomi teisiniai ir priežiūros reikalavimai gali būti apimti specialias nuostatas, į kurias reikia atsižvelgti prieš prisiimant arba tęsiant santykius su klientais arba konkrečias užduotis. Be to, gali būti reikalaujama, kad audito įmonė, prisiimdama užduotį, pateiktų paklausimus dabartinei ar ankstesnei audito įmonei. Pavyzdžiui, pasikeitus auditoriams, pagal 300-ąjį TAS¹² reikalaujama, kad, auditorius, prieš pradėdamas pirmąjį auditą, komunikotų su ankstesniu auditoriumi vadovaudamasis atitinkamais etikos reikalavimais. TBESV kodekse taip pat nurodoma, kad būtina įvertinti, ar prisiimant arba tęsiant santykius su klientu arba konkrečią užduotį kyla interesų konfliktas, ir komunikuoti su dabartine ar ankstesne audito įmone, kai prisiimama užduotis yra finansinių ataskaitų auditas arba peržiūra.

Audito įmonės gebėjimas atlikti užduotį (žr. 30 dalies a punkto ii papunktį)

A72. Audito įmonės gebėjimą atlikti užduotį laikantis profesinių standartų ir taikomų teisinių ir priežiūros reikalavimų gali paveikti:

- galimybė naudotis užduočiai atlikti tinkamais ištekliais;
- prieiga prie informacijos, reikalingos atlikti užduotį, arba asmenų, teikiančių tokią informaciją; ir
- tai, ar audito įmonė ir užduoties grupė gali įvykdyti savo pareigas, susijusias su atitinkamais etikos reikalavimais.

Pavyzdžiai veiksnų, į kuriuos audito įmonė gali atsižvelgti, norėdama nustatyti, ar užduočiai atlikti tinkami ištekliai yra prieinami

- Užduoties aplinkybės ir ataskaitos išleidimo terminas.
- Tai, ar audito įmonėje yra asmenų, turinčių tinkamos kompetencijos ir gebėjimų, įskaitant pakankamai laiko, atlikti užduotį. Tai turėtų būti:
 - asmenys, kurie prisiima bendrą atsakomybę už vadovavimą užduočiai ir jos priežiūrą;

¹¹ 220-ojo TAS (persvarstyto) 23 dalis

¹² 300-ojo TAS „Finansinių ataskaitų audito planavimas“ 13 dalies b punktas

- asmenys, kurie turi žinių apie atitinkamą veiklos sritį arba pagrindinį dalyką ar kriterijus, kurie taikomi rengiant dalyko informaciją, bei atitinkamų priežiūros ir ataskaitų teikimo reikalavimų laikymosi patirties; ir
- asmenys, kurie atlieka komponento finansinės informacijos audito procedūras grupės finansinių ataskaitų audito tikslais.
- Tai, ar audito įmonė turi ekspertų (jei būtini).
- Tai, ar yra asmenų, atitinkančių 2-ojo TKVS tinkamumo reikalavimus, jeigu būtina atlikti užduoties kokybės peržiūrą.
- Techninių išteklių poreikis, pavyzdžiui, IT taikomųjų programų, kuriomis naudodamasi užduoties grupė gali atlikti procedūras su subjekto duomenimis.
- Intelektinių išteklių, pavyzdžiui, metodikos, specialių vadovų apie veiklos sritį arba pagrindinį dalyką, poreikis arba prieiga prie informacijos šaltinių.

Audito įmonės finansiniai ir veiklos prioritetai (žr. 30 dalies b punktą)

- A73. Finansiniai prioritetai, orientuoti į audito įmonės pelningumą, ir atlygis už atliktas užduotis turi įtakos audito įmonės finansiniams ištekliams. Veiklos prioritetai gali apimti strategines prioritetines sritis, pavyzdžiui, audito įmonės dalies rinkoje didinimas, specializacija konkrečioje srityje arba naujų paslaugų siūlymas. Gali būti tokių atvejų, kai audito įmonę tenkina siūlomas atlygis už užduotį, bet ji neturėtų priimti užduoties arba santykių su klientu arba jų tęsti (pvz., kai klientas nėra sąžiningas arba nesilaiko etinių vertybių).
- A74. Gali būti kitų atvejų, kai siūlomas atlygis už užduotį nėra pakankamas atsižvelgiant į užduoties pobūdį ir aplinkybes ir dėl to gali sumažėti audito įmonės galimybės atlikti užduotį pagal profesinius standartus bei taikomus teisinius ir priežiūros reikalavimus. TBESV kodeksas reglamentuoja atlygį ir kitus atsiskaitymo būdus, įskaitant aplinkybes, dėl kurių gali kilti grėsmė pagrindinio profesinės kompetencijos ir reikiamo atidumo principo laikymuisi, jei siūlomas atlygis už užduotį yra per mažas.

Užduočių atlikimas

Užduoties grupės pareigos, vadovavimas užduoties grupei, jos darbo priežiūra ir peržiūra (žr. 31 dalies a ir b punktus)

- A75. Profesiniuose standartuose ar taikomuose teisiniuose ir priežiūros reikalavimuose gali būti numatytos specialios nuostatos dėl bendros užduoties partnerio atsakomybės. Pavyzdžiui, 220-asis TAS (persvarstytas) reglamentuoja bendrą užduoties partnerio atsakomybę už vadovavimą užduočiai ir jos kokybę, pakankamą ir tinkamą dalyvavimą atliekant užduotį, įskaitant atsakomybę už tinkamą vadovavimą užduoties grupei, jos darbo priežiūrą ir peržiūrą.

A76. Vadovavimo, priežiūros ir peržiūros pavyzdžiai

- Vadovavimas užduoties grupei ir jos darbo priežiūra gali apimti tokius elementus:
 - užduoties pažangos sekimą;
 - toliau nurodytų su užduoties grupės nariais susijusių dalykų įvertinimą:
 - ar jie supranta nurodymus; ir
 - ar jie atlieka darbą laikydamiesi planuoto požiūrio į užduotį;

- reagavimą į dalykus, iškilusius užduoties metu, atsižvelgiant į jų reikšmingumą ir atitinkamai keičiant planuotą požiūrį;
- dalykų, dėl kurių užduoties metu būtina konsultuotis ar kuriuos būtina apsvarstyti su labiau patyrusiais užduoties grupės nariais, nustatymą.
- Atliekant darbo peržiūrą, galima apsvarstyti, ar:
 - darbas atliktas pagal audito įmonės politikas arba procedūras, profesinius standartus, taikomus teisinius ir priežiūros reikalavimus;
 - buvo pastebėti svarbūs dalykai, kurie turi būti toliau svarstomi;
 - buvo konsultuojamasi ir padarytos išvados buvo tinkamai dokumentuotos ir įgyvendintos;
 - būtina peržiūrėti suplanuoto darbo pobūdį, laiką ir apimtį;
 - atliktas darbas pagrindžia padarytas išvadas ir yra tinkamai dokumentuotas;
 - surinkti užtikrinimo užduoties įrodymai yra pakankami ir tinkami pagrįsti ataskaitą; ir
 - užduoties procedūrų tikslai buvo pasiekti.

A77. Kai kuriais atvejais audito įmonė užduoties procedūroms atlikti gali pasitelkti audito įmonės paslaugų teikimo centro darbuotojus arba asmenis iš kitos tinklo audito įmonės paslaugų teikimo centro (t. y. darbuotojai ar kiti asmenys yra įtraukiami į užduoties grupę). Tokiais atvejais audito įmonės politikose arba procedūrose gali būti specialios nuostatos dėl vadovavimo tokiems asmenims, jų darbo priežiūros ir peržiūros, tokios kaip:

- kurie užduoties aspektai gali būti priskirti asmenims iš paslaugų teikimo centro;
- kaip užduoties partneris arba jo paskirtas asmuo turėtų vadovauti asmenims iš paslaugų teikimo centro, prižiūrėti ir peržiūrėti jų darbą; ir
- užduoties grupės ir asmenų iš paslaugų teikimo centro komunikavimo protokolai.

Profesinis sprendimas ir profesinis skepticizmas (žr. 31 dalies c punktą)

A78. Profesinis skepticizmas skatina kokybiškų sprendimų priėmimą užtikrinimo užduočių metu, o tokie sprendimai didina bendrą užduoties grupės užtikrinimo užduočių atlikimo efektyvumą. Kiti TAUSV paskelbti dokumentai gali reglamentuoti profesinio sprendimo priėmimą arba profesinio skepticizmo principo laikymąsi užduoties lygmeniu. Pavyzdžiui, 220-ajame TAS (persvarstytame)¹³ pateikiami pavyzdžiai dalykų, trukdančių laikytis profesinio skepticizmo principo užduoties lygmeniu, nesąmoningo auditoriaus šališkumo, kuris gali trukdyti laikytis profesinio skepticizmo principo, ir galimų veiksmy, kurių gali imtis užduoties grupė, norėdama sumažinti profesinio skepticizmo principo laikymosi užduoties lygmeniu trukdžius.

Konsultacijos (žr. 31 dalies d punktą)

A79. Konsultacijos paprastai apima aptarimus atitinkamu profesiniu lygmeniu su asmenimis, turinčiais specialios patirties sudėtingais ir ginčytiniais klausimais, audito įmonės viduje ar išorėje. Aplinkoje,

¹³ 220-ojo TAS (persvarstyto) A34–A36 dalys

kurioje pabrėžiama konsultacijų svarba bei nauda ir kurioje užduoties grupės skatinamos konsultuotis, lengviau puoselėti kultūrą, kurioje demonstruojamas įsipareigojimas siekti kokybės.

A80. Audito įmonė gali nurodyti, dėl kokių sudėtingų arba ginčytinų dalykų būtina konsultuotis, arba užduoties grupė gali nustatyti dalykus, dėl kurių reikia konsultuotis. Audito įmonė gali taip pat nurodyti, kaip turi būti susitarta dėl išvadų ir kaip jos turi būti įgyvendintos.

A81. 220-ajame TAS (persvarstyame)¹⁴ nurodyti reikalavimai užduoties partneriui dėl konsultacijų.

Nuomonių skirtumai (žr. 31 dalies e punktą)

A82. Audito įmonė gali skatinti kuo anksčiau nustatyti nuomonių skirtumus ir nurodyti, kaip tokius skirtumus nagrinėti ir į juos reaguoti, įskaitant tai, kaip tokį dalyką išspręsti ir įgyvendinti bei dokumentuoti su tuo susijusias išvadas. Kai kuriais atvejais nuomonių skirtumus galima pašalinti konsultuojantis su kitu praktikuojančiu asmeniu ar audito įmone, profesine asociacija arba reguliuojančiąja institucija.

Užduoties dokumentavimas (žr. 31 dalies f punktą)

A83. Įstatymuose, kituose teisės aktuose arba profesiniuose standartuose gali būti nustatyti galutiniai terminai, per kuriuos turi būti sudarytos galutinės konkrečių užduočių bylos. Jei įstatymuose ar kituose teisės aktuose nėra nurodyti tokie terminai, juos gali nustatyti audito įmonė. Kai užduotys atliekamos laikantis TAS arba TUUS, atitinkamas galutinis terminas, per kurį turi būti sudaryta galutinė užduoties byla, paprastai būna ne ilgesnis kaip 60 dienų po užduoties ataskaitos datos.

A84. Užduoties dokumentų saugojimas ir tvarkymas gali apimti pagrindinių duomenų saugų laikymą, vientisumą, pasiekiamumą arba atkūrimą ir susijusias technologijas. Užduoties dokumentai gali būti saugomi ir tvarkomi naudojant IT taikomąsias programas. Užduoties dokumentų vientisumas gali būti pažeistas, jeigu jie neteisėtai pakeičiami, papildomi ar ištrinami, arba negražinamai prarandami ar nepataisomai sugadinami.

A85. Įstatymuose, kituose teisės aktuose ar profesiniuose standartuose gali būti nurodyti užduoties dokumentų saugojimo laikotarpiai. Jeigu saugojimo laikotarpiai nenurodyti, audito įmonė turėtų atsižvelgti į jos atliekamų užduočių pobūdį ir aplinkybes, įskaitant tai, ar užduoties dokumentai reikalingi tam, kad galima būtų pasinaudoti jų įrašais apie dalykus, kurie išlieka svarbūs atliekant užduotis ateinančiais laikotarpiais. Užduočių, kurios atliekamos pagal TAS arba TUUS, dokumentai paprastai saugomi ne trumpiau kaip penkerius metus nuo užduoties ataskaitos datos arba auditoriaus išvados apie grupės finansines ataskaitas datos (jei taikoma), jei ji yra vėlesnė.

Ištekliai (žr. 32 dalį)

A86. Ištekliai gali apimti:

- žmogiškuosius išteklius;
- technologinius išteklius, pavyzdžiui, IT taikomąsias programas;
- intelektinius išteklius, pavyzdžiui, rašytines politikas arba procedūras, metodiką ar vadovus.

Finansiniai ištekliai taip pat yra svarbūs kokybės valdymo sistemai, kad audito įmonė galėtų pritraukti, ugdyti ir išlaikyti savo žmogiškuosius išteklius ir gauti, vystyti ir prižiūrėti technologinius bei intelektinius išteklius. Atsižvelgiant į tai, kad finansinių išteklių valdymui ir paskirstymui didelę įtaką

¹⁴ 220-ojo TAS (persvarstyto) 35 dalis

darovadovaujantys asmenys, valdysenos ir vadovavimo kokybės tikslai, pavyzdžiui, skirti spręsti prioritetinius finansinius ir veiklos klausimus, apima finansinių išteklių klausimus.

A87. Audito įmonė gali turėti savo vidinių išteklių arba jų gauti iš audito įmonės tinklo, kitų tinklo audito įmonių arba paslaugų teikėjo. Išteklius galima naudoti atliekant veiksmus audito įmonės kokybės valdymo sistemoje arba užduotis kaip kokybės valdymo sistemos įgyvendinimo dalį. Tais atvejais, kai ištekliai gaunami iš audito įmonės tinklo arba kitos tinklo audito įmonės, šio komponento tikslams pasiekti audito įmonė parengia ir įgyvendindama atsakus remdamasi 48–52 dalimis.

Žmogiškieji ištekliai

Darbuotojų samdymas, ugdymas ir išlaikymas, jų kompetencijos ir gebėjimai (žr. 32 dalies a punktą, 32 dalies d punktą)

A88. Kompetencija – tai asmens gebėjimas atlikti vaidmenį naudojantis ne tik žiniomis apie principus, standartus, koncepcijas, faktus ir procedūras, bet ir integruojant bei taikant techninę kompetenciją, profesinius įgūdžius profesinės etiką, vertybes ir požiūrius. Kompetenciją galima ugdyti įvairiais būdais: įgyjant profesinį išsilavinimą, keliant profesinę kvalifikaciją, dalyvaujant mokymuose, įgyjant darbo patirtį, taip pat labiau patyrusiems užduoties grupės nariams konsultuojant ir ugdant mažiau patyrusius narius.

A89. Įstatymuose, kituose teisės aktuose arba profesiniuose standartuose gali būti nurodyti kompetencijai ir gebėjimams keliami reikalavimai, pavyzdžiui, reikalavimas užduoties partneriui turėti profesinę licenciją, taip pat reikalavimai dėl profesinio išsilavinimo įgijimo ir tęstinio kvalifikacijos kėlimo.

A90. Darbuotojų samdymo, ugdymo ir išlaikymo politikų arba procedūrų pavyzdžiai

Audito įmonės sukurtos ir įgyvendinamos politikos arba procedūros, susijusios su darbuotojų samdymu, ugdymu ir išlaikymu, gali būti apimti šiuos klausimus:

- asmenų, turinčių arba galinčių įgyti atitinkamos kompetencijos, samdymas;
- mokymo programos, skirtos ugdyti darbuotojų kompetenciją ir nuolat kelti kvalifikaciją;
- vertinimo priemonės, kurios įgyvendinamos atitinkamais intervalais ir kurios apima kompetencijos sritis ir kitus darbo rezultatų rodiklius;
- darbo užmokestis, pakėlimas pareigose ir kitos paskatos, taikomos visiems darbuotojams, įskaitant užduoties partnerius ir asmenis, kurių veikla susijusi su audito įmonės kokybės valdymo sistema.

Darbuotojų įsipareigojimas siekti kokybės, atskaitingumas ir įvertinimas už įsipareigojimą siekti kokybės (žr. 32 dalies b punktą)

A91. Laiku atliekami darbo rezultatų vertinimai ir pateikiamas grįžtamasis ryšys sudaro sąlygas darbuotojams ugdyti kompetenciją ir juos skatina tą daryti. Audito įmonės su mažesniu darbuotojų skaičiumi gali naudoti mažiau formalius darbuotojų darbo rezultatų vertinimo ir grįžtamojo ryšio teikimo metodus.

A92. Pozityvūs darbuotojų veiksmai ir elgesys gali būti įvertinami įvairiomis priemonėmis, pavyzdžiui, darbo užmokesčiu, pakėlimu pareigose arba kitomis paskatomis. Kai kuriais atvejais būtų tinkama naudoti paprastas arba neformalias paskatas, kurios neturi piniginės išraiškos.

A93. Audito įmonės tvarka, kuria remiantis darbuotojai prisiima atsakomybę už veiksmus ar elgesį, darančius neigiamą įtaką kokybei (kai darbuotojas nedemonstruoja įsipareigojimo siekti kokybės, ugdyti ir palaikyti pareigoms atlikti reikiamų kompetencijų ar įgyvendinti audito įmonės parengtus atsakus), gali priklausyti nuo veiksmų ar elgesio pobūdžio, įskaitant jų dydį ir dažnumą. Jei darbuotojai savo veiksmais ir elgesiu neigiamai veikia kokybę, audito įmonė gali imtis šių veiksmų:

- organizuoti mokymus ar kitą profesinę ugdomąją veiklą;
- įvertinti dalyko poveikį darbo rezultatų vertinimui, darbo užmokesčiui, pakėlimui pareigose ar kitoms taikomoms paskatom;
- taikyti drausmines priemones, jeigu reikia.

Asmenys, pritraukiami iš išorės (žr. 32 dalies c punktą)

A94. Profesiniuose standartuose gali būti nurodytos užduoties partnerių pareigos dėl išteklių tinkamumo. Pavyzdžiui, 220-ajame TAS (persvarstytame)¹⁵ nurodyta užduoties partnerio pareiga nustatyti, kad pakankami ir tinkami ištekliai, reikalingi užduočiai atlikti, būtų užduoties grupei paskiriami ar leidžiami naudoti laiku, laikantis audito įmonės politikų arba procedūrų.

Užduoties grupės narių paskyrimas kiekvienai užduočiai (žr. 32 dalies d punktą)

A95. Užduoties grupės narius užduočiai atlikti gali paskirti:

- audito įmonė, kuri taip pat paskiria audito įmonės paslaugų teikimo centro darbuotojus;
- audito įmonės tinklas arba kita tinklo audito įmonė, kai audito įmonė pasitelkia audito įmonės tinklo arba kitos tinklo audito įmonės asmenis užduoties procedūroms atlikti (pvz., komponento auditorių arba tinklo ar kitos tinklo audito įmonės paslaugų teikimo centro darbuotojus);
- paslaugų teikėjas, kai audito įmonė pasitelkia paslaugų teikėjo asmenis užduoties procedūroms atlikti (pvz., audito įmonės, nepriklausančios audito įmonės tinklui, komponento auditorių).

A96. 220-ajame TAS (persvarstytame)¹⁶ nurodyta užduoties partnerio pareiga nustatyti, kad užduoties grupės nariai, auditoriaus išorės ekspertai ir vidaus auditoriai, teikiantys tiesioginę pagalbą, bet nepriklausantys užduoties grupei, visi kartu turi reikiamos kompetencijos ir gebėjimų, įskaitant pakankamai laiko, atlikti užduotį. 600-ajame TAS¹⁷ plačiau paaiškinta, kaip reikia taikyti 220-ąjį TAS (persvarstyta) atliekant grupės finansinių ataskaitų auditą. Audito įmonės parengti ir įgyvendinti atsakai dėl užduočiai atlikti paskirtų užduoties grupės narių kompetencijos ir gebėjimų gali apimti politikas arba procedūras, kuriose numatoma:

- informacija, kurią gali gauti užduoties partneris, ir veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti, sprendžiant, ar užduočiai atlikti paskirti užduoties grupės nariai (įskaitant paskirtus audito įmonės tinklo, kitos tinklo audito įmonės ar paslaugų teikėjo) turi užduočiai atlikti tinkamos kompetencijos ir gebėjimų;
- kaip pašalinti abejones dėl užduoties grupės narių kompetencijos ir gebėjimų, ypač, kai tuos narius skiria audito įmonės tinklas, kita tinklo audito įmonė arba paslaugų teikėjas.

¹⁵ 220-ojo TAS (persvarstyto) 25 dalis

¹⁶ 220-ojo TAS (persvarstyto) 26 dalis

¹⁷ 600-ojo TAS „Specialūs svarstymai – grupės finansinių ataskaitų auditas (įskaitant komponentų auditorių darbą)“ 19 dalis

A97. 48–52 dalyse numatyti reikalavimai taikomi ir tuo atveju, kai užduočiai atlikti pasitelkiami audito įmonės tinklo arba kitos tinklo audito įmonės asmenys, įskaitant komponento auditorius (žr., pavyzdžiui, A179 dalį).

Technologiniai ištekliai (žr. 32 dalies f punktą)

A98. Audito įmonės IT aplinką sudaro technologiniai ištekliai (paprastai IT taikomosios programos). Audito įmonės IT aplinką taip pat sudaro ir pagalbinė IT infrastruktūra, IT procesai ir juose dalyvaujantys žmogiškieji ištekliai:

- IT taikomoji programa – tai programa arba programų rinkinys, sukurti atlikti specialią funkciją tiesiogiai vartotojui, kai kuriais atvejais – kitai taikomajai programai;
- IT infrastruktūra, kurią sudaro IT tinklas, operacinės sistemos, duomenų bazės ir susijusi techninė bei programinė įranga;
- IT procesai – tai audito įmonės procesai, skirti valdyti prieigą prie IT aplinkos, programos pakeitimus ar pokyčius IT aplinkoje bei IT operacijas, įskaitant IT aplinkos stebėseną.

A99. Technologiniai ištekliai gali būti naudojami audito įmonėje keliais tikslais, kai kurie iš jų gali būti nesusiję su kokybės valdymo sistema. Šio TKVS įgyvendinimo tikslais, gali būti svarbūs šie technologiniai ištekliai:

- technologiniai ištekliai, tiesiogiai naudojami audito įmonės kokybės valdymo sistemai kurti, diegti ir naudoti;
- technologiniai ištekliai, kuriuos užduoties grupės tiesiogiai naudoja užduotims atlikti; ir
- technologiniai ištekliai, kurie būtini pirmiau nurodytų išteklių efektyviam funkcionavimui, pavyzdžiui, IT taikomosios programos atveju tai būtų IT infrastruktūra ir IT procesai, kurie būtini, norint naudoti IT taikomąją programą.

Apimties keičiamumo pavyzdžiai, iliustruojantys, kaip gali skirtis šio TKVS įgyvendinimo tikslais svarbūs technologiniai ištekliai

- Paprastesnės audito įmonės technologinius išteklius gali sudaryti užduoties grupių naudojamos IT taikomosios programos, įsigytos iš paslaugų teikėjo. IT procesai, nors ir paprasti, gali būti svarbūs užtikrinant IT taikomosios programos funkcionavimą (pvz., prieigos prie IT taikomosios programos suteikimo ir IT taikomosios programos naujinių apdorojimo procesas).
- Sudėtingesnės audito įmonės technologiniai ištekliai gali būti kompleksiškesni ir apimti:
 - kelias IT taikomąsias programas, įskaitant pagal užsakymus arba audito įmonės tinklo sukurtas programas, pavyzdžiui:
 - užduoties grupių naudojamas IT taikomąsias programas (pvz., užduoties programinė įranga ir automatizuoti audito įrankiai);
 - audito įmonės sukurtos ir naudojamos IT taikomosios programos, skirtos skirtingiems kokybės valdymo sistemos aspektams valdyti (pvz., IT taikomosios programos, skirtos stebėti nepriklausomumo reikalavimo laikymąsi arba paskirti darbuotojus užduotims atlikti);

- IT procesus, užtikrinančius IT taikomųjų programų funkcionavimą, įskaitant asmenis, atsakingus už IT infrastruktūros ir IT procesų valdymą, bei audito įmonės procesus, skirtus valdyti IT taikomųjų programų pakeitimus.

A100. Norėdama sukurti, įdiegti ir prižiūrėti IT taikomąją programą, audito įmonė gali atsižvelgti į šiuos dalykus:

- įvesti duomenys yra išsamūs ir tinkami;
- išlaikytas duomenų konfidencialumas;
- IT taikomoji programa veikia kaip numatyta ir pasiekia tikslus, kuriems ji skirta;
- naudojant IT taikomąją programą pasiekti rezultatai atitinka numatytą tikslą;
- bendrosios IT kontrolės priemonės, skirtos užtikrinti, kad IT taikomoji programa nepertaukiamai funkcionuos taip, kaip buvo sukurta, yra tinkamos;
- specialiųjų įgūdžių, kurių reikia efektyviai naudoti IT taikomąją programą, poreikis, įskaitant asmenų, kurie naudos IT taikomąją programą, mokymus; ir
- poreikis parengti IT taikomosios programos veikimo procedūras.

A101. Audito įmonė gali drausti naudoti IT taikomąsias programas arba jų funkcijas, kol nebus nustatyta, kad jos tinkamai veikia, ir kol audito įmonė jų nepatvirtins kaip galimų naudoti. Kita vertus, audito įmonė gali parengti politikas arba procedūras, numatančias aplinkybes, kada užduoties grupė gali naudotis audito įmonės nepatvirtinta IT taikomąja programa. Tokiose politikose arba procedūrose gali būti numatytas reikalavimas užduoties grupei, prieš pradėdant naudoti IT taikomąją programą, nustatyti, kad ji yra tinkama naudoti, atsižvelgiant į A100 dalyje nurodytus dalykus. 220-ajame TAS (persvarstyame)¹⁸ nurodytos užduoties partnerio pareigos dėl užduoties išteklių.

Intelektiniai ištekliai (žr. 32 dalies g punktą)

A102. Intelektiniai ištekliai apima informaciją, kurios reikia audito įmonei, kad galėtų naudoti kokybės valdymo sistemą ir užtikrinti užduočių vykdymo nuoseklumą.

Intelektinių išteklių pavyzdžiai

Rašytinės politikos arba procedūros, metodika, veiklos srities arba konkretaus dalyko vadovai, apskaitos vadovai, standartizuoti dokumentai arba prieiga prie informacijos šaltinių (pvz., tinklalapių, kuriuose pateikiami išsamesni duomenys apie subjektus arba kita informacija, kuri paprastai naudojama atliekant užduotis, abonemento paslauga).

A103. Intelektiniai ištekliai gali būti prieinami naudojant technologinius išteklius, pavyzdžiui, audito įmonės metodika gali būti integruota į IT taikomąją programą, kuria naudojantis lengviau planuoti ir atlikti užduotį.

Technologinių ir intelektinių išteklių naudojimas (žr. 32 dalies f ir g punktus)

A104. Audito įmonė gali parengti jos technologinių ir intelektinių išteklių naudojimo politikas arba procedūras. Tokiose politikose arba procedūrose gali būti:

¹⁸ 220-ojo TAS (persvarstyto) 25–28 dalys

- reikalaujama atliekant užduotis arba kitose užduoties srityse (pvz., užduoties bylos archyvavimui) naudoti tam tikras IT taikomąsias programas arba intelektinius išteklius;
- nurodyta, kokią kvalifikaciją arba patirtį privalo turėti asmenys, kad galėtų naudotis ištekliais, įskaitant ekspertų ar mokymų poreikį, pavyzdžiui audito įmonė gali nurodyti, kokios kvalifikacijos ir kompetencijos reikia, kad galima būtų naudoti duomenų analizę atliekančią IT taikomąją programą, atsižvelgiant į tai, kad rezultatų aiškinimui gali reikėti specialių įgūdžių;
- nurodyti užduoties partnerio pareigas dėl technologinių ir intelektinių išteklių naudojimo;
- nustatyti, kaip technologiniai ir intelektiniai ištekliai turi būti naudojami, įskaitant, kaip asmenys turėtų elgtis su IT taikomąja programa ar naudoti intelektinius išteklius, ir kokio palaikymo ar pagalbos reikia naudojant technologinius arba intelektinius išteklius.

Paslaugų teikėjai (žr. 16 dalies v punktą, 32 dalies h punktą)

A105. Kai kuriais atvejais audito įmonė gali naudoti paslaugų teikėjo siūlomus išteklius, ypač kai audito įmonė neturi prieinamų tinkamų išteklių viduje. Nepaisant to, kad audito įmonė gali naudotis paslaugų teikėjo ištekliais, audito įmonė prisiima atsakomybę už savo kokybės valdymo sistemą.

Naudojamų paslaugų teikėjo išteklių pavyzdžiai

- Asmenys, pasitelkiami atlikti audito įmonės stebėseną ar užduoties kokybės peržiūras, arba konsultuoti techniniais klausimais.
- Komercinė IT taikomoji programa, naudojama audito užduotims atlikti.
- Asmenys, atliekantys audito įmonės užduočių procedūras, pavyzdžiui, komponento auditoriai iš kitų audito įmonių, nepriklausančių audito įmonės tinklui, arba asmenys, paskirti dalyvauti toliau esančioje vietovėje atliekamoje fizinėje inventORIZACIJOJE.
- Auditoriaus išorės ekspertas, kuris padeda audito įmonės užduoties grupei surinkti audito įrodymus.

A106. Nustatydama ir vertindama kokybės riziką, audito įmonė turi suprasti sąlygas, įvykius, aplinkybes, veiksmus ar neveikimą, galinčius turėti neigiamos įtakos kokybės tikslų pasiekimui, įskaitant ir su paslaugų teikėjais susijusias sąlygas, įvykius, aplinkybes, veiksmus ir neveikimą. Tokiu atveju audito įmonė gali apsvarstyti paslaugų teikėjo siūlomų išteklių pobūdį, jų panaudojimo audito įmonėje būdą ir apimtį bei bendras paslaugų teikėjų, kuriuos pasitelkia audito įmonė, savybes (pvz., įvairius pasitelkiamų profesionalias paslaugas teikiančių įmonių tipus), kad galėtų nustatyti ir įvertinti su tokių išteklių naudojimu susijusią kokybės riziką.

A107. Spręsdama, ar paslaugų teikėjo ištekliai yra tinkami naudoti audito įmonės kokybės valdymo sistemoje arba atliekant užduotis, audito įmonė gali iš skirtingų šaltinių surinkti informacijos apie paslaugų teikėją ir jo teikiamus išteklius. Dalykai, kuriuos gali apsvarstyti audito įmonė:

- susijęs kokybės tikslas ir kokybės rizika. Pavyzdžiui, jei naudojama paslaugų teikėjo metodika, gali kilti su 32 dalies g punkte nurodytu kokybės tikslu susijusi kokybės rizika, pavyzdžiui, kad paslaugų teikėjas neatnaujins metodikos atsižvelgdamas į profesinių standartų, taikomų teisinių ir priežiūros reikalavimų pakeitimus;
- išteklių pobūdis ir apimtis, paslaugų sąlygos (pvz., kai tai susiję su IT taikomąja programa – kaip dažnai ji bus naujinama, kokie yra IT taikomosios programos naudojimo apribojimai ir kaip paslaugų teikėjas užtikrins duomenų konfidencialumą);

- išteklių naudojimo audito įmonėje apimtis, jų naudojimo būdas ir tinkamumas konkrečiam tikslui;
- išteklių pritaikymo audito įmonei lygis;
- ankstesnis audito įmonės naudojimas paslaugų teikėjo paslaugomis;
- paslaugų teikėjo patirtis veiklos srityje ir reputacija rinkoje.

A108. Audito įmonė gali būti įpareigota imtis tolesnių veiksmų dėl išteklių, gaunamų iš paslaugos teikėjo, kad užtikrintų efektyvų jų funkcionavimą. Pavyzdžiui, audito įmonei gali reikėti komunikuoti informaciją paslaugų teikėjui, kad galėtų užtikrintų efektyvų išteklių funkcionavimą, arba audito įmonei gali prireikti savos papildomos su IT taikomąja programa susijusios IT infrastruktūros ir IT procesų.

Informacija ir komunikacija (žr. 33 dalį)

A109. Informacijos gavimas, sukūrimas ir komunikavimas paprastai yra nuolatinis procesas, kuriame dalyvauja visi darbuotojai ir kuriame informacija sklaidžiama audito įmonėje ir už jos ribų. Informacija ir komunikacija apima visus kokybės valdymo sistemos komponentus.

Audito įmonės informacinė sistema (žr. 33 dalies a punktą)

A110. Patikima ir svarbi informacija turi būti tiksli, išsami, pateikiama laiku ir pagrįsta, kad ja remiantis galima būtų užtikrinti tinkamą audito įmonės kokybės valdymo sistemos veikimą ir sprendimų dėl kokybės valdymo sistemos priėmimą.

A111. Informacinė sistema gali apimti rankines arba IT priemones, kurios turi poveikį informacijos nustatymo, registravimo, apdorojimo, tvarkymo ir komunikavimo būdams. Informacijos nustatymo, registravimo, apdorojimo, tvarkymo ir komunikavimo procedūras galima atlikti naudojant IT taikomąsias programas, o kai kuriais atvejais jos gali būti dalimi audito įmonės atsakų dėl kitų komponentų. Be to, skaitmeniniai įrašai gali pakeisti arba papildyti fizinius įrašus.

Apimties keičiamumo pavyzdys, iliustruojantis informacinės sistemos kūrimą paprastesnėje audito įmonėje

Paprastesnėms audito įmonėms, turinčioms mažesnį darbuotojų skaičių ir tiesiogiai į veiklą įsitraukusius vadovaujančius asmenis, gali nereikėti labai griežtų informacijos nustatymo, registravimo, apdorojimo ir tvarkymo politikų arba procedūrų.

Komunikacija audito įmonės viduje (žr. 33 dalies b ir c punktus)

A112. Audito įmonė gali pripažinti ir įtvirtinti darbuotojų ir užduočių grupių pareigą dalytis informacija su audito įmone ir vienam su kitu sukurdama komunikaciją audito įmonėje palengvinančius komunikavimo kanalus.

Komunikavimo tarp audito įmonės, darbuotojų ir užduočių grupių pavyzdžiai

- Audito įmonė komunikuoja darbuotojams ir užduočių grupėms apie atsakomybę įgyvendinti audito įmonės atsakus.
- Audito įmonė komunikuoja darbuotojams ir užduočių grupėms apie kokybės valdymo sistemos pakeitimus, jeigu jie yra susiję su jų pareigomis ir suteikia galimybę darbuotojams bei užduočių grupėms greitai ir tinkamai reaguoti atsižvelgiant į savo pareigas.

- Audito įmonė komunikuoja informaciją, kuri gaunama klientų ir užduočių prisiėmimo bei tęsimo proceso metu ir kurios reikia užduočių grupėms užduočių planavimo ir atlikimo metu.
- Užduoties grupės komunikuoja audito įmonei apie:
 - užduoties metu sužinotą informaciją apie klientą, kai dėl tokios informacijos audito įmonė galbūt būtų atsisakiusi santykių su klientu arba konkrečios užduoties, jei tokią informaciją ji būtų žinojusi prieš prisiimdama arba tęsdama santykius su klientu arba konkrečią užduotį;
 - audito įmonės atsakų įgyvendinimą (pvz., abejones dėl audito įmonės naudojamų darbuotojų skyrimo konkrečioms užduotims procesų), kai tokia informacija kai kuriais atvejais gali atskleisti audito įmonės kokybės valdymo sistemos trūkumus.
- Užduoties grupės komunikuoja informaciją užduoties kokybės peržiūrą atliekančiam asmeniui arba konsultacijas teikiantiems asmenims.
- Vadovaudamosi audito įmonės politikomis arba procedūromis, grupės užduočių grupės komunikuoja komponento auditoriams apie dalykus, įskaitant su kokybės valdymu užduoties lygmeniu susijusius dalykus.
- Asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta atsakomybė už nepriklausomumo reikalavimų laikymosi veikimą, komunikuoja atitinkamiems darbuotojams ir užduoties grupėms apie pasikeitusius nepriklausomumo reikalavimus bei audito įmonės politikas arba procedūras, kad būtų reaguojama į tokius pokyčius.

Komunikavimas su išorės šalimis

Komunikavimas su audito įmonės tinklu, tinkle ir su paslaugų teikėjais (žr. 33 dalies d punkto i papunktį)

A113. Be informacijos, kurią audito įmonė komunikuoja tinklui, tinkle arba paslaugų teikėjams, audito įmonei gali prireikti informacijos, kurią ji gali gauti iš tinklo, tinklo audito įmonės arba paslaugų teikėjo ir kuri praverstų audito įmonei kuriant, diegiant ir naudojant kokybės valdymo sistemą.

Informacijos, kurią audito įmonė gauna iš savo tinklo, pavyzdys

Audito įmonė gauna informacijos iš tinklo ar kitų tinklo audito įmonių apie kitų tinklo audito įmonių klientus, kai tokiais atvejais audito įmonė privalo laikytis nepriklausomumo reikalavimų.

Komunikavimas su audito įmonės išorės šalimis (žr. 33 dalies d punkto ii papunktį)

A114. Pavyzdžiai, kai pagal įstatymus, kitus teisės aktus arba profesinius standartus gali būti reikalaujama, kad audito įmonė komunikotų informaciją išorės šalims

- Audito įmonė sužino, kad klientas nesilaiko įstatymų ir kitų teisės aktų, o pagal atitinkamus etikos reikalavimus ji turi pranešti apie tokius įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikymo atvejus atitinkamai institucijai, kuri nėra vienas iš kliento įmonės organų, arba apsvarstyti, ar toks informavimas būtų tinkamas konkrečiomis aplinkybėmis.
- Pagal įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus audito įmonė turi paskelbti skaidrumo ataskaitą ir nurodyti skaidrumo ataskaitoje privalomas pateikti informacijos pobūdį.

- Pagal vertybinius popierius reglamentuojančius įstatymus ar kitus teisės aktus audito įmonė turi komunikuoti už valdymą atsakingiems asmenims apie atitinkamus dalykus.

A115. Kai kuriais atvejais pagal įstatymus ar kitus teisės aktus gali būti draudžiama audito įmonei viešai komunikuoti informaciją, susijusią su jos kokybės valdymo sistema.

Atvejų, kai audito įmonei gali būti draudžiama viešai komunikuoti informaciją, pavyzdžiai

- Privatumo apsaugos arba informacijos slaptumo įstatymuose ar kituose teisės aktuose numatytas draudimas atskleisti atitinkamą informaciją.
- Įstatymų, kitų teisės aktų arba atitinkamų etikos reikalavimų nuostatos dėl pareigos užtikrinti konfidencialumą.

Apibrėžti atsakai (žr. 34 dalį)

A116. Apibrėžti atsakai gali būti taikomi įvairių rūšių kokybės rizikai, susijusiai su daugiau nei vienu skirtinguose komponentuose nustatytu kokybės tikslu. Pavyzdžiui, politikose arba procedūrose dėl skundų ir įtarimų gali būti nuostatos dėl kokybės rizikos, susijusios su išteklių (pvz., darbuotojų įsipareigojimas siekti kokybės), atitinkamų etikos reikalavimų, valdysenos ir vadovavimo komponentuose nustatytais kokybės tikslais. Vien apibrėžtų atsakų neužtenka atitinkamiems kokybės valdymo sistemos tikslams pasiekti.

Atitinkami etikos reikalavimai (žr. 34 dalies a punktą)

A117. Atitinkamuose etikos reikalavimuose gali būti nuostatos dėl grėsmių identifikavimo, vertinimo ir galimo pašalinimo. Pavyzdžiui, TBESV kodekse šiuo tikslu yra pateikti konceptualieji pagrindai, kuriuos norėdama taikyti audito įmonė privalo atlikti protingos ir informuotos trečiosios šalies testą.

A118. Atitinkamuose etikos reikalavimuose gali būti nurodyta, kaip audito įmonė turi reaguoti į pažeidimą. Pavyzdžiui, TBESV kodekse yra numatyti reikalavimai, kurių audito įmonė turi laikytis TBESV kodekso pažeidimo atveju, ir konkretūs reikalavimai, kurių ji turi laikytis tarptautinių nepriklausomumo standartų pažeidimo atveju, įskaitant reikalavimus komunikuoti su trečiosiomis šalimis.

A119. Dalykai, kuriuos audito įmonė gali spręsti ir kurie susiję su atitinkamų etikos reikalavimų pažeidimais:

- komunikavimas atitinkamiems darbuotojams apie atitinkamų etikos reikalavimų pažeidimus;
- pažeidimo reikšmingumo ir jo poveikio atitinkamiems etikos reikalavimams įvertinimas;
- veiksmai, kurių reikia imtis, siekiant tinkamai pašalinti pažeidimo pasekmes, ir tą padarant kiek įmanoma greičiau;
- nustatymas, ar reikia pranešti apie pažeidimą išorės šalims, pavyzdžiui, subjekto, su kuriuo siejamas pažeidimas, už valdymą atsakingiems asmenims arba išorės priežiūros institucijai; ir
- tinkamų veiksmų, kurių reikia imtis dėl pažeidimą padariusio (-ių) asmens (-ų) nustatymas.

Skundai ir įtarimai (žr. 34 dalies c punktą)

A120. Audito įmonė, turinti skundų ir įtarimų sprendimo politikas arba procedūras, gali apsisaugoti nuo to, kad jos išleistos užduoties ataskaitos gali būti netinkamos. Be to, jomis vadovaudamasi audito įmonė gali:

- nustatyti asmenis, įskaitant vadovaujančiuosius, kurie savo veiksmais ir elgesiu nedemonstruoja įsipareigojimo siekti kokybės ir nepripusideda prie audito įmonės įsipareigojimo siekti kokybės įgyvendinimo, ir nagrinėti tokius jų veiksmus ir elgesį; arba
- nustatyti kokybės valdymo sistemos trūkumus.

A121. Skundus ir įtarimus gali pareikšti darbuotojai arba kiti išorės asmenys (pvz., klientai, komponento auditoriai arba audito įmonės tinklui priklausantys asmenys).

Informacija, kuri sužinoma po santykių su klientu arba konkrečios užduoties prisiėmimo arba tęsimo (žr. 34 dalies d punktą)

A122. Informacija, kuri sužinoma po santykių su klientu arba konkrečios užduoties prisiėmimo arba tęsimo:

- buvusi tuo metu, kai audito įmonė sprendė, ar prisiimti arba tęsti santykius su klientu arba konkrečią užduotį, tačiau apie ją audito įmonė tuo metu nežinojo; arba
- susijusi su nauja informacija, kuri paaiškėja priėmus sprendimą prisiimti arba tęsti santykius su klientu arba konkrečią užduotį.

Pavyzdžiai dalykų, kurie numatomi audito įmonės politikų arba procedūrų nuostatose tais atvejais, kai informacija sužinoma po santykių su klientu arba konkrečios užduoties prisiėmimo ar tęsimo ir kai ji gali paveikti audito įmonės sprendimą prisiimti arba tęsti santykius su klientu arba konkrečią užduotį

- Konsultacijos audito įmonės viduje arba su teisininku.
- Svarstymas, ar yra profesinių, teisinių arba priežiūros reikalavimų, kuriais remiantis audito įmonė turėtų tęsti užduotį.
- Veiksmų, kurių audito įmonė turėtų imtis, atsižvelgdama į atitinkamus faktus ir aplinkybes, aptarimas su atitinkamo lygmens kliento vadovybe, įskaitant už valdymą atsakingus asmenis, ar užduoties šalimi.
- Jei nusprendžiama, kad tinkamiausia būtų atsisakyti santykių ar užduoties, būtina:
 - informuoti kliento vadovybę, už valdymą atsakingus asmenis arba užduoties šalį apie priimtą sprendimą ir atsisakymo priežastis;
 - apsvarstyti, ar yra profesinių, teisinių arba priežiūros reikalavimų, kuriais remiantis audito įmonė turėtų pranešti apie atsisakymą atlikti užduotį arba apie užduoties ir santykių su klientu atsisakymą priežiūros institucijoms kartu nurodant tokio atsisakymo priežastis.

A123. Kai kuriais atvejais atitinkamos jurisdikcijos įstatyme ar kitame teisės akte gali būti numatytas reikalavimas audito įmonei prisiimti arba tęsti kliento užduotį. Jei tokia situacija susidaro viešajame sektoriuje, audito įmonė gali būti skiriama vadovaujantis teisės aktų nuostatomis.

Pavyzdžiai dalykų, kurie numatomi audito įmonės politikų arba procedūrų nuostatose tais atvejais, kai audito įmonė privalo prisiimti arba tęsti užduotį, arba audito įmonė negali atsisakyti užduoties, bet audito įmonei yra žinoma informacija, dėl kurios ji būtų atsisakiusi prisiimti ar tęsti užduotį

- Audito įmonė apsvarsto informacijos poveikį užduoties atlikimui.

- Audito įmonė komunikuoja informaciją užduoties partneriui ir nurodo, kad jis padidintų vadovavimo užduoties grupės nariams, jų atliekamo darbo priežiūros ir peržiūros apimtį bei dažnumą.
- Audito įmonė užduočiai atlikti paskiria labiau patyrusius darbuotojus.
- Audito įmonė nustato, kad turi būti atlikta užduoties kokybės peržiūra.

Komunikavimas su išorės šalimis (žr. 34 dalies e punktą)

A124. Audito įmonė gali sustiprinti suinteresuotosios šalies pasitikėjimą jos atliekamų užduočių kokybę komunikuodama svarbią, patikimą ir skaidrią informaciją apie veiksmus, kurių ji imasi, norėdama užtikrinti jų kokybę ir efektyvumą.

A125. Išorės šalis, kurios gali naudotis informacija apie audito įmonės kokybės valdymo sistemą, ir jų suinteresuotumo šia sistema lygis, gali skirtis priklausomai nuo audito įmonės ir jos užduočių pobūdžio ir aplinkybių.

Išorės šalių, kurios gali naudotis informacija apie audito įmonės kokybės valdymo sistemą, pavyzdžiai

- Audito įmonės kliento vadovybė arba už valdymą atsakingi asmenys gali, naudodamiesi šia informacija, nuspręsti, ar paskirti audito įmonę užduočiai atlikti.
- Išorės priežiūros institucijos gali išreikšti pageidavimą gauti tokios informacijos, kad galėtų vykdyti jiems pavestą pareigą stebėti užduočių kokybę jų jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje bei suprasti audito įmonių darbą.
- Tokios informacijos gali paprašyti kitos audito įmonės, kurios naudoja audito įmonės darbą užduotims (pvz., grupės auditui) atlikti.
- Pageidavimą gauti tokios informacijos gali išreikšti kiti audito įmonės užduoties ataskaitų vartotojai, pvz., investuotojai, kurie priima sprendimus remdamiesi užduoties ataskaitomis.

A126. Informacija apie kokybės valdymo sistemą, kuri teikiama išorės šalims, įskaitant už valdymą atsakingiems asmenims komunikuojamą informaciją apie tai, kaip naudojant kokybės valdymo sistemą užtikrinamas nuoseklus kokybiškų užduočių atlikimas, gali apimti tokius dalykus, kaip:

- audito įmonės pobūdis ir aplinkybės, pavyzdžiui, organizacinė struktūra, verslo modelis, strategija ir verslo aplinka;
- audito įmonės valdysena ir vadovavimas jai, pavyzdžiui, jos vidaus kultūra, įsipareigojimo siekti kokybės demonstravimas, paskirti vaidmenys, pareigos ir įgaliojimai dėl kokybės valdymo sistemos;
- audito įmonės įsipareigojimų dėl atitinkamų etikos reikalavimų, įskaitant ir susijusių su nepriklausomumu, laikymosi vykdymas;
- veiksniai, padedantys užtikrinti kokybiškų užduočių atlikimą, tokią informaciją pateikiant, pavyzdžiui, kaip užduoties kokybės rodiklius kartu su paaiškinimais;
- audito įmonės stebėsenos ir išorės tikrinimų rezultatai, audito įmonės panaudotos trūkumų ištaisymo priemonės ar kitų rūšių atsakas;

- pagal 53–54 dalis atliktas vertinimas dėl to, ar remdamasi kokybės valdymo sistema audito įmonė gauna pakankamą užtikrinimą, kad sistemos tikslai pasiekti, ir tuo remdamasi padaro išvadas, įskaitant sprendimų dėl atlikto vertinimo ir padarytų išvadų pagrindą;
- audito įmonės atsakas į audito įmonėje arba užduotyse susidarančias aplinkybes ir jų pokyčius, įskaitant kokybės valdymo sistemos pritaikymą reaguojant į tokius pokyčius;
- santykiai tarp audito įmonės ir tinklo, bendra tinklo struktūra, tinklo reikalavimų ir tinklo paslaugų apibūdinimas, audito įmonės ir tinklo atsakomybė (įskaitant tai, kad audito įmonė prisiima galutinę atsakomybę už kokybės valdymo sistemą), informacija apie bendrą tinklo veiklos tinklo audito įmonėse stebėsenos apimtį ir rezultatus.

Komunikavimas su už valdymą atsakingais asmenimis (žr. 34 dalies e punkto i papunktį)

A127. Komunikavimas su už valdymą atsakingais asmenimis (t. y. audito įmonės arba užduoties grupės) gali priklausyti nuo audito įmonės politikos arba procedūrų ir užduoties aplinkybių.

A128. 260-ajame TAS (persvarstytame) nagrinėjama auditoriaus pareiga finansinių ataskaitų audito metu komunikuoti su už valdymą atsakingais asmenimis. Be to, standarte nurodoma, kad auditorius turi subjekto valdymo struktūroje nustatyti atsakingą (-us) asmenį (-is), su kuriuo (-iais) jis turi komunikuoti¹⁹, ir patį komunikavimo procesą²⁰. Kai kuriais atvejais gali būti tikslinga komunikuoti su įmonių, kurių vertybiniais popieriais neprekiuojama viešojoje rinkoje, už valdymą atsakingais asmenimis (arba atliekant kitas užduotis), pavyzdžiui, subjektų, kurie gali būti svarbūs arba atskaitingi visuomenei:

- subjektai, valdantys didelę dalį daugybės suinteresuotųjų šalių turto kaip patikėtiniai, įskaitant finansų įstaigas, tokias kaip tam tikri bankai, draudimo įmonės ir pensijų fondai;
- itin svarbūs visuomenei subjektai arba subjektai, kurių vadovybės nariai arba savininkai yra viešieji asmenys;
- subjektai, turintys didelį skaičių įvairių suinteresuotųjų šalių.

Nuostatos dėl viešojo sektoriaus

A129. Audito įmonė, atsižvelgdama į viešojo sektoriaus subjekto dydį ir kompleksiskumą, suinteresuotųjų asmenų įvairovę, teikiamų paslaugų pobūdį, už valdymą atsakingų asmenų vaidmenis ir pareigas, gali nustatyti, kad būtų tinkama komunikuoti viešojo sektoriaus subjekto už valdymą atsakingiems asmenims apie tai, kaip audito įmonės kokybės valdymo sistema užtikrina nuoseklų kokybiškų užduočių atlikimą.

Atveju, kada būtina komunikuoti su išorės šalimis, nustatymas (žr. 34 dalies e punkto ii papunktį)

A130. Norėdama nuspręsti, kokiais atvejais būtų tinkama komunikuoti išorės šalims apie audito įmonės kokybės valdymo sistemą, audito įmonė turi padaryti profesinį sprendimą ir atsižvelgti į šiuos dalykus:

- audito įmonės atliekamų užduočių ir subjektų, kuriems užduotys yra atliekamos, tipai;
- audito įmonės pobūdis ir aplinkybės;

¹⁹ 260-ojo TAS (persvarstyto) „Komunikavimas su už valdymą atsakingais asmenimis“ 11–13 dalys

²⁰ 260-ojo TAS (persvarstyto) 18–22 dalys

- audito įmonės veiklos aplinkos pobūdis, pavyzdžiui, įprasta audito įmonės jurisdikcijos verslo praktika ir finansinių rinkų, kuriose veikia audito įmonė, savybės;
- ankstesnio audito įmonės komunikavimo su išorės šalimis pagal įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas, apimtis (t. y., ar reikalingas tolesnis komunikavimas, ir jeigu taip, apie kokius dalykus);
- audito įmonės jurisdikcijos suinteresuotųjų šalių lūkesčiai, įskaitant išorės šalių supratimą ir jų pademonstruotą suinteresuotumą audito įmonės priimtomis užduotimis ir jos užduočių atlikimo procesais;
- jurisdikcijos tendencijos;
- išorės šalių jau turima informacija;
- tai, kaip išorės šalys gali naudoti informaciją, jų bendras supratimas apie dalykus, susijusius su audito įmonės kokybės valdymo sistema, finansinių ataskaitų auditais arba peržiūromis, kitomis užtikrinimo arba susijusių paslaugų užduotimis;
- išorės komunikavimo nauda viešajam interesui ir tai, ar būtų galima pagrįstai tikėtis, kad ji bus didesnė nei tokio komunikavimo sąnaudos (piniginės ar kitokios).

Pirmiau nurodyti dalykai taip pat gali turėti įtakos audito įmonės komunikuojamai informacijai, jos komunikavimo pobūdžiui, laikui, apimčiai ir tinkamai formai.

Komunikavimo su išorės šalimis pobūdis, laikas, apimtis ir tinkama forma (žr. 34 dalies e punkto iii papunktį)

A131. Rengdama išorės šalims komunikuojamą informaciją, audito įmonė gali apsvarstyti tai, ar:

- informacija priklauso nuo tam tikrų audito įmonės aplinkybių. Susiejus dalykus audito įmonės komunikuojamoje informacijoje tiesiogiai su konkrečiomis audito įmonės aplinkybėmis, galima sumažinti tikimybę, kad informacija taps pernelyg standartizuota ir laikui bėgant sumažės jos teikiama nauda;
- informacija pateikiama aiškiu ir suprantamu būdu taip, kad vartotojai nebūtų klaidinami arba netinkamai veikiami (pvz., informacija pateikiama taip, kad būtų išlaikoma tinkama pusiausvyra tarp teigiamų ir neigiamų komunikuojamo dalyko aspektų);
- informacija, visais reikšmingais atžvilgiais, yra tiksli ir išsami, joje nėra klaidinančių duomenų;
- informacijoje atsižvelgiama į vartotojų, kuriems skirta informacija, poreikius. Vertindama informacijos poreikius, audito įmonė gali apsvarstyti tokius dalykus kaip išsamumo lygis, kuris vartotojams atrodo pagrįstas, ir tai, ar vartotojai turi prieigą prie atitinkamos informacijos naudodami kitus šaltinius (pvz., audito įmonės interneto svetainę).

A132. Audito įmonė, atlikdama įmonių, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama viešojoje rinkoje, auditą, priima profesinį sprendimą, kad galėtų nustatyti atitinkamomis aplinkybėmis tinkamą komunikavimo su išorės šalimi formą, įskaitant komunikavimą su už valdymą atsakingais asmenimis. Audito įmonė gali komunikuoti žodžiu arba raštu. Atsižvelgiant į tai, komunikuojamos informacijos forma gali skirtis.

Komunikavimo su išorės šalimis pavyzdžiai

- Skaidrumo ataskaitos, audito kokybės ataskaitos ar pan. paskelbimas.
- Tikslinis komunikavimas raštu su konkrečiomis suinteresuotomis šalimis (pvz., informacijos apie audito įmonės stebėsenos ir taisymo proceso rezultatus).

- Tiesioginiai pokalbiai ir bendravimas su išorės šalimi (pvz., užduoties grupės ir už valdymą atsakingų asmenų aptarimai).
- Tinklapis.
- Kitos skaitmeninės priemonės, pavyzdžiui, socialiniai tinklai, interviu ar pristatymai per saityno ar vaizdo transliacijas.

Užduotys, kurioms privaloma užduoties kokybės peržiūra

Pagal įstatymus arba kitus teisės aktus reikalaujama užduoties kokybės peržiūra (žr. 34 dalies f punkto ii papunktį)

A133. Įstatymuose ar kituose teisės aktuose gali būti numatytas reikalavimas atlikti užduoties kokybės peržiūrą, pavyzdžiui, kai atliekamas šių subjektų auditas:

- viešojo intereso subjektų, kaip nustatyta pagal atitinkamą jurisdikciją;
- subjektų, veikiančių viešajame sektoriuje, gaunančių valstybės finansavimą arba atskaitingų visuomenei;
- subjektų, veikiančių atitinkamose veiklos srityse (pvz., tokių finansų įstaigų kaip bankai, draudimo įmonės arba pensijų fondai);
- subjektų, kurių turto vertė atitinka nustatytą ribinę vertę; arba
- subjektų, kuriuos valdo teismo paskirti asmenys, arba vyksta su jais susijęs teisminis procesas (pvz., likvidavimas).

Užduoties kokybės peržiūra kaip atsakas į nustatytą vieną ar kelių rūšių kokybės riziką (žr. 34 dalies f punkto iii papunktį)

A134. Pagal 25 dalies a punkto ii papunktį reikalaujamas audito įmonės supratimas apie sąlygas, įvykius, aplinkybes, veiksmus ar neveikimą, galinčius neigiamai paveikti kokybės tikslų pasiekimą, priklauso nuo audito įmonės atliekamų užduočių pobūdžio ir aplinkybių. Rengdama ir įgyvendindama atsakus į vieną arba kelių rūšių kokybės riziką, audito įmonė gali nustatyti, kad, atsižvelgiant į kokybės rizikos vertinimo priežastis, užduoties kokybės peržiūra yra tinkamas atsakas.

Sąlygų, įvykių, aplinkybių, veikslių ar neveikimo, sukeliančių vieną ar kelių rūšių kokybės riziką, į kurią tinkamu atsaku galėtų būti užduoties kokybės peržiūra, pavyzdžiai

Kai jie susiję su audito įmonės atliekamomis užduotimis ir išleidžiamomis ataskaitomis:

- užduotys, kurioms būdingas aukšto lygio sudėtingumas arba sprendimai, pavyzdžiui:
 - finansinių ataskaitų auditas subjektų, veikiančių srityje, kurioje paprastai daromi apskaitiniai įverčiai, kuriems būdingas didelis neapibrėžtumas (pvz., tam tikros didelės finansų įstaigos arba kalnakasybos įmonės), arba subjektų, kai egzistuoja su įvykiais ar sąlygomis, dėl kurių gali kilti reikšmingų abejonių dėl tokio subjekto gebėjimo tęsti veiklą, susijęs reikšmingas neapibrėžtumas;
 - užtikrinimo užduotys, kurioms reikia specialių žinių arba įgūdžių, kaip vertinti pagrindinį dalyką pagal taikomus kriterijus (pvz., šiltnamio efektą sukeliančių dujų apskaitos ataskaita, kurioje yra su nurodytais kiekiais susijusių reikšmingų neapibrėžtumų);
- užduotys, kurias atliekant susidurta su problemomis, pavyzdžiui, audito užduotys su pasikartojančiais vidaus arba išorės tikrinimų pastebėjimais, neištaisytais reikšmingais vidaus kontrolės trūkumais arba reikšmingu lyginamosios informacijos koregavimu finansinėse ataskaitose;
- užduotys, su kuriomis susijusios neįprastos aplinkybės (pvz., naujas klientas, anksčiau turėjęs nesutarimų su ankstesniu auditoriumi arba užtikrinimo užduotį atlikusiu praktikuojančiu asmeniu) buvo nustatytos prisiėmimo ir tęsimo proceso metu;
- užduotys, apimančios finansinės ir nefinansinės informacijos ataskaitas, kurios turėtų būti pridėtos prie priežiūros institucijai perduodamų dokumentų ir dėl kurių gali tekti priimti svarbesnius sprendimus, pavyzdžiui, dėl prospekto būtinos pateikti *pro-forma* finansinės informacijos.

Kai jie susiję su subjektu, kuriems užduotys yra atliekamos, tipais:

- subjektai, veikiantys naujuose veiklos sektoriuose, arba subjektai, kurių užduočių atlikimo patirties audito įmonė neturi;
- subjektai, dėl kurių abejones išreiškė vertybinių popierių rinkų priežiūros arba prudencinio reguliavimo institucijos;
- įmonės, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama viešojoje rinkoje, ir kurios gali būti svarbios bei atskaitingos visuomenei, pavyzdžiui:
 - subjektai, valdantys didelę dalį daugybės suinteresuotųjų šalių turto kaip patikėtiniai, įskaitant finansų įstaigas, tokie kaip tam tikri bankai, draudimo įmonės ir pensijų fondai, kai tokių subjektų užduočių kokybės peržiūra nėra reikalaujama pagal įstatymus ar kitus teisės aktus;
 - itin svarbūs visuomenei subjektai arba subjektai, kurių vadovybės nariai arba savininkai yra viešieji asmenys;
 - subjektai, turintys didelį skaičių įvairių suinteresuotųjų šalių.

A135. Audito įmonės atsakas į kokybės riziką gali apimti kitų rūšių užduoties peržiūras, kurios skiriasi nuo užduoties kokybės peržiūrų. Pavyzdžiui, atlikdama finansinių ataskaitų auditą, audito įmonės atsaku gali būti užduoties grupės procedūrų, susijusių su reikšminga rizika, peržiūra arba konkrečių

reikšmingų sprendimų, kuriuos priėmė specialių techninių įgūdžių turintys darbuotojai, peržiūra. Kai kuriais atvejais, be užduoties kokybės peržiūros, gali būti atliekamos ir šių kitų rūšių užduočių peržiūros.

A136. Kai kuriais atvejais audito įmonė gali nustatyti, kad nėra audito ar kitų užduočių, kurių kokybės peržiūra arba kitos rūšies užduoties peržiūra būtų tinkamas atsakas į vienos ar kelių rūšių kokybės riziką.

Nuostatos dėl viešojo sektoriaus

A137. Kokybės rizika gali kilti dėl viešojo sektoriaus subjektų pobūdžio ir aplinkybių (pvz., dėl jų dydžio, kompleksškumo, suinteresuotųjų šalių įvairovės ar teikiamų paslaugų pobūdžio). Tokiu atveju audito įmonė gali nustatyti, kad užduoties kokybės peržiūra yra tinkamas atsakas į tokią kokybės riziką. Įstatymuose ar kituose teisės aktuose gali būti nurodyti papildomi viešojo sektoriaus subjektų auditorių išleidžiamoms ataskaitoms keliami reikalavimai (pvz., reikalavimas pateikti atskirą ataskaitą dėl įstatymų ar kitų teisės aktų nesilaikymo įstatymų leidžiamajai ar kitai valstybės institucijai arba apie juos komunikuoti auditoriaus išvadoje apie finansines ataskaitas). Tokiu atveju audito įmonė gali apsvarstyti tokių ataskaitų pateikimo sudėtingumą, jų svarbą vartotojams ir nuspręsti, ar užduoties kokybės peržiūra yra tinkamas atsakas.

Stebėsenos ir taisymo procesas (žr. 35–47 dalis)

A138. Įgyvendinant stebėsenos ir taisymo procesą galima ne tik įvertinti kokybės valdymo sistemą, bet ir nuolat aktyviai gerinti užduočių kokybę bei tobulinti kokybės valdymo sistemą. Pavyzdžiui:

- atsižvelgiant į kokybės valdymo sistemai būdingus apribojimus, trūkumų nustatymas nėra neįprastas reiškinys, bet svarbus kokybės valdymo sistemos aspektas, nes greitai nustačiusi trūkumus, audito įmonė gali juos laiku ir efektyviai ištaisyti ir kurti nuolatinio tobulėjimo kultūrą;
- atlikdama stebėseną audito įmonė gali gauti informacijos ir, ja remdamasi, reaguoti į pastebėjimą dėl dalyko, kuris, laikui bėgant, gali virsti trūkumu, ir taip išvengti trūkumų atsiradimo.

Stebėsenos proceso sukūrimas ir įgyvendinimas (žr. 37–38 dalis)

A139. Audito įmonės stebėsenos procesas gali apimti tiek nuolatinę, tiek periodinę stebėseną. Nuolatinė stebėseną – tai dažniausiai įprasta veikla, integruota į audito įmonės procesus ir vykdoma realiu laiku, atsižvelgiant į besikeičiančias sąlygas. Periodinė stebėseną vykdoma atitinkamais audito įmonės nustatytais intervalais. Dažniausiai vykdamą nuolatinę stebėseną informacija apie kokybės valdymo sistemą gaunama laiku.

A140. Stebėsenos procesas gali apimti tebevykdomų užduočių tikrinimus. Užduotys tikrinamos, siekiant užtikrinti, kad atitinkamas kokybės valdymo sistemos elementas būtų kuriamas, diegiamas ir naudojamas numatytu būdu. Kai kuriais atvejais į kokybės valdymo sistemą galima įtraukti atsakus, kurie parengti naudoti atliekant tebevykdomų užduočių peržiūras ir kurie savo pobūdžiu panašūs į tebevykdomų užduočių tikrinimus (pvz., peržiūros, skirtos kokybės valdymo sistemos pažeidimams arba trūkumams nustatyti ir taip išvengti kokybės rizikos atsiradimo). Tokios veiklos tikslas lemia jos modelį, įgyvendinimą ir vietą kokybės valdymo sistemoje (t. y. ar tebevykdomos užduoties tikrinimas, kuris yra stebėseną, ar užduoties peržiūra, kuri yra atsakas į kokybės riziką).

A141. Stebėsenos pobūdį, laiką ir apimtį taip pat gali veikti kiti dalykai, pavyzdžiui:

- audito įmonės dydis, struktūra ir organizacija;

- audito įmonės tinklo dalyvavimas stebėsenos procese;
- ištekliai, kuriuos audito įmonė ketina panaudoti stebėsenai įgyvendinti, pavyzdžiui, IT taikomosios programos.

A142. Vykdydama stebėseną, audito įmonė gali nustatyti, kad reikia pakeisti stebėsenos pobūdį, laiką ir apimtį, pavyzdžiui, kai pastebėjimai rodo, jog būtina išsamesnė stebėseną.

Audito įmonės rizikos vertinimo, stebėsenos ir taisymo proceso sukūrimas (žr. 37 dalies c punktą)

A143. Sukurtas audito įmonės rizikos vertinimo procesas (pvz., centralizuotas ar decentralizuotas procesas, peržiūrų dažnumas) gali turėti įtakos stebėsenos pobūdžiui, laikui ir apimčiai, įskaitant audito įmonės rizikos vertinimo proceso stebėseną.

A144. Sukurtas audito įmonės rizikos stebėsenos ir taisymo procesas (t. y. stebėsenos ir taisymo proceso pobūdis, laikas ir apimtis, atsižvelgiant į audito įmonės pobūdį ir aplinkybes) gali turėti įtakos stebėsenai, kurią vykdo audito įmonė, kad galėtų nustatyti, ar stebėsenos ir taisymo procesas padeda pasiekti 35 dalyje numatytą tikslą.

Apimties keičiamumo pavyzdys, iliustruojantis stebėsenos ir taisymo proceso metu vykdomą stebėseną

- Paprastesnėje audito įmonėje gali būti įgyvendinama nesudėtinga stebėseną, nes informacija apie stebėsenos ir taisymo procesą yra lengvai prieinama kaip vadovaujančio asmens žinios (remiantis dažna jų sąsaja su kokybės valdymo sistema) apie vykdomos stebėsenos pobūdį, laiką ir apimtį, stebėsenos rezultatus ir veiksmus, kurių audito įmonė imasi atsižvelgdama į tokius rezultatus.
- Sudėtingesnėje audito įmonėje stebėsenos ir taisymo proceso metu vykdoma stebėseną gali būti specialiai sukurta nustatyti, ar stebėsenos ir taisymo proceso metu gaunama patikima, svarbi ir laiku pateikiama informacija apie kokybės valdymo sistemą, ir ar tinkamai reaguojama į nustatytus trūkumus.

Kokybės valdymo sistemos pokyčiai (žr. 37 dalies d punktą)

A145. Galimi šie kokybės valdymo sistemos pokyčiai:

- pokyčiai, kuriais siekiama reaguoti į nustatytus kokybės valdymo sistemos trūkumus;
- kokybės tikslų, kokybės rizikos atsakų pakeitimai dėl audito įmonės ar jos užduočių pobūdžio ir aplinkybių pasikeitimo.

Įvykus pokyčiams, ankstesnė audito įmonės stebėseną gali nebeteikti audito įmonei informacijos, pagrindžiančios kokybės valdymo sistemos įvertinimą, todėl į audito įmonės vykdomą veiklą galima įtraukti tokių pasikeitusių sričių stebėseną.

Ankstesnė stebėseną (žr. 37 dalies e punktą)

A146. Ankstesnės audito įmonės stebėsenos rezultatai gali nurodyti sistemos sritis, kuriose gali atsirasti trūkumų, ypač tokias sritis, kuriose anksčiau jau buvo nustatyta trūkumų.

A147. Ankstesnė audito įmonės stebėseną gali nebeteikti audito įmonei informacijos, pagrindžiančios kokybės valdymo sistemos įvertinimą, įskaitant kokybės valdymo sistemos sritis, kurios nepasikeitė, ypač, jeigu po stebėsenos praėjo nemažai laiko.

Kita svarbi informacija (žr. 37 dalies f punktą)

A148. Be 37 dalies f punkte nurodytų informacijos šaltinių, kita svarbi informacija gali būti:

- audito įmonės tinklo pagal 50 dalies c punktą ir 51 dalies b punktą komunikuota informacija apie audito įmonės kokybės valdymo sistemą, įskaitant tinklo reikalavimus arba tinklo paslaugas, kuriuos audito įmonė įtraukė į savo kokybės valdymo sistemą;
- paslaugų teikėjo komunikuota informacija apie audito įmonės kokybės valdymo sistemoje naudojamus išteklius;
- audito įmonės iš priežiūros institucijų gauta informacija apie subjektus, kuriems užduotis atlieka audito įmonė, pavyzdžiui, informacija iš vertybinių popierių rinkų priežiūros institucijos apie subjektą, kuriam užduotis atlieka audito įmonė (pvz., netikslumai subjekto finansinėse ataskaitose).

A149. Išorės tikrinimo rezultatai arba kita aktuali vidaus ir išorės informacija gali parodyti, kad ankstesnės stebėsenos metu audito įmonei nepavyko nustatyti kokybės valdymo sistemos trūkumo. Tokia informacija gali turėti įtakos audito įmonės svarstymams dėl stebėsenos pobūdžio, laiko ir apimties.

A150. Išorės tikrinimai nepakeičia audito įmonės vykdomos vidaus stebėsenos, tačiau remiantis išorės tikrinimų rezultatais galima nustatyti stebėsenos pobūdį, laiką ir apimtį.

Užduočių tikrinimai (žr. 38 dalį)

A151. 37 dalyje nurodytų dalykų, į kuriuos audito įmonė galėtų atsižvelgti atrinkdama užbaigtas užduotis tikrinimui, pavyzdžiai

- Dalykai, susiję su sąlygomis, įvykiais, aplinkybėmis, veiksmais ar neveikimu, dėl kurių kyla kokybės rizika:
 - audito įmonės atliktų užduočių tipai ir audito įmonės patirtis, įgyta dirbant su tokiomis užduotimis;
 - subjektų, kuriems užduotys yra atliekamos, tipai, pavyzdžiui:
 - įmonės, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama viešojoje rinkoje;
 - subjektai, veikiantys naujose veiklos srityse;
 - subjektai, veikiantys srityse, kurioms būdingas aukšto lygio sudėtingumas arba sprendimai;
 - subjektai, veikiantys naujose srityse, kuriose audito įmonė neatliko užduočių;
 - užduoties partnerių darbo trukmė ir patirtis.
- Ankstesnių užbaigtų užduočių, įskaitant kiekvieno užduoties partnerio atliktų užduočių, tikrinimų rezultatai.
- Dalykai, susiję su kita svarbia informacija:
 - skundai arba įtarimai, susiję su užduoties partneriu;
 - išorės tikrinimų, įskaitant kiekvieno užduoties partnerio tikrinimą, rezultatai;
 - audito įmonės atlikto kiekvieno partnerio įsipareigojimo siekti kokybės vertinimo rezultatai.

A152. Be užbaigtų užduočių tikrinimo, audito įmonė gali vykdyti įvairią stebėseną, skirtą nustatyti, ar užduotys atliktos laikantis politikų arba procedūrų. Tokia stebėseną gali apimti konkrečias užduotis ar užduoties partnerius. Atsižvelgusi į tokios stebėsenos pobūdį, apimtį ir jos rezultatus, audito įmonė gali nustatyti:

- kurias užbaigtas užduotis pasirinkti tikrinimui;
- kuriuos užduočių partnerius pasirinkti tikrinimui;
- kaip dažnai pasirinkti užduoties partnerį tikrinimui; arba
- į kuriuos užduoties aspektus reikia atsižvelgti tikrinant užbaigtas užduotis.

A153. Nustatytu cikliškumu atlikdama užduoties partnerių užbaigtų užduočių tikrinimus, audito įmonė galės nustatyti, ar užduoties partneriai įvykdė savo prisiimtą bendrą atsakomybę valdyti ir užtikrinti užduočių, kurias atlikti jie buvo paskirti, kokybę.

Pavyzdys, iliustruojantis, kaip audito įmonė gali atlikti kiekvieno užduoties partnerio užbaigtų užduočių tikrinimus nustatytu cikliškumu

Audito įmonė gali nustatyti užbaigtų užduočių tikrinimo politikas arba procedūras, kuriose būtų:

- nustatytas standartinis tikrinimo ciklas, pavyzdžiui, kiekvieno finansinių ataskaitų auditą atliekančio užduoties partnerio užbaigtos užduoties tikrinimas vieną kartą per trejus metus, o visų užduoties partnerių – vieną kartą per penkerius metus;
- nustatyti užbaigtų užduočių atrankos kriterijai, įskaitant tai, kad finansinių ataskaitų auditą atliekančių užduoties partnerių atrinkta (-os) užduotis (-ys) turi būti audito užduotis ar ją apimti;
- nuostatos dėl užduoties partnerių atrankos nenuspėjamos tvarkos; ir
- nuostatos dėl užduoties partnerių atrankos (jei būtina ar tinkama) dažnesniais ar retesniais nei politikoje nustatytu cikliškumu, pavyzdžiui:
 - audito įmonė gali atrinkti užduoties partnerius dažnesniais nei politikoje nustatytais standartiniais laiko intervalais, jeigu:
 - audito įmonė nustato daug trūkumų, kurie vertinami kaip dideli, ir, audito įmonės nuomone, būtina atlikti visų užduočių partnerių tikrinimą dažnesniais ciklais;
 - užduoties partneris atlieka subjektų, veikiančių tam tikrose srityse, kurioms būdingas aukšto lygio sudėtingumas arba sprendimai, užduotis;
 - užduoties partnerio atlikta užduotis pateko į kitos stebėsenos sritį ir buvo gauti nepatenkinami tokios stebėsenos rezultatai;
 - užduoties partneris atliko užduotį subjektui, kurio veiklos srityje jis turi nedaug patirties;
 - užduoties partneris yra naujai paskirtas užduoties partneris arba neseniai perėjo į audito įmonę iš kitos audito įmonės arba pakeitė jurisdikciją;
 - audito įmonė gali atidėti užduoties partnerio pasirinkimą (pvz., vieneriais metais prailgindama audito įmonės politikoje nustatytą standartinį laikotarpį), kai:
 - užduoties partnerio atliekamos užduotys audito įmonės politikoje nustatytu standartiniu laikotarpiu pateko į kitos stebėsenos sritį; ir

- kitos stebėsenos rezultatai suteikė pakankamai informacijos apie užduoties partnerį (t. y., mažai tikėtina, kad atlikusi užbaigtų užduočių tikrinimą audito įmonė gaus daugiau informacijos apie užduoties partnerį).

A154. Dalykai, kurie vertinami atliekant užduoties tikrinimą, priklauso nuo to, kaip tikrinimas bus naudojamas vykdant kokybės valdymo sistemos stebėseną. Paprastai tikrinant užduotį nustatoma, ar atsakai buvo įgyvendinti užduoties lygmeniu (pvz., audito įmonės politikos ir procedūros, taikomos užduoties atlikimui), ar atsakai įgyvendinti taip, kaip buvo parengti, ir veikia efektyviai.

Stebėseną atliekantys asmenys (žr. 39 dalies b punktą)

A155. Atitinkamų etikos reikalavimų nuostatos taikomos rengiant politikas arba procedūras dėl stebėseną vykdančių asmenų objektyvumo. Savikontrolės grėsmė gali kilti, kai asmuo, kuris:

- atlieka užduoties tikrinimą:
 - finansinių ataskaitų audito atveju – buvo užduoties grupės nariu, tos užduoties arba vėlesnio finansinio laikotarpio užduoties kokybės peržiūrą atliekančiu asmeniu; arba
 - visų užduočių atveju – buvo užduoties grupės nariu arba tos užduoties kokybės peržiūrą atliekančiu asmeniu;
- vykdo kitos rūšies stebėseną – dalyvavo rengiant, diegiant ir įgyvendinant atsaką, kurio stebėseną atliekama.

A156. Kai kuriais atvejais, pavyzdžiui, paprastesnės audito įmonės gali neturėti darbuotojų, turinčių kompetencijos, gebėjimų, laiko ir objektyvumo vykdyti stebėseną. Tokiu atveju, stebėsenai vykdyti audito įmonė gali pasinaudoti tinklo paslaugomis arba pasitelkti paslaugų teikėją.

Pastebėjimų vertinimas ir trūkumų nustatymas (žr. 16 dalies a punktą, 40–41 dalis)

A157. Audito įmonė kaupia stebėsenos, išorės tikrinimų metu ir iš kitų svarbių šaltinių gautus pastebėjimus.

A158. Audito įmonės informacija, kurią ji gavo vykdydama stebėseną, iš išorės tikrinimų ar kitų susijusių šaltinių, gali atskleisti kitus pastebėtus dalykus apie audito įmonės kokybės valdymo sistemą, pavyzdžiui, apie:

- veiksmus, elgesį arba sąlygas, lėmusius teigiamus rezultatus kokybės arba kokybės valdymo sistemos kokybės ir efektyvumo kontekste; arba
- panašias aplinkybes, kuriose nebuvo jokių pastebėjimų (pvz., užduotys, kurių metu nenustatyta pastebėjimų, ir užduotys yra panašaus pobūdžio kaip ir tos, kurių metu buvo nustatyta pastebėjimų).

Kiti pastebėti dalykai gali būti naudingi audito įmonei, nes jais remdamasi ji gali išsiaiškinti pagrindinę (-es) nustatytų trūkumų priežastį (-is) ir nurodyti praktiką, kurią audito įmonė turėtų palaikyti ar plačiau taikyti (pvz., visoms užduotims), arba pabrėžti audito įmonės galimybes sustiprinti kokybės valdymo sistemą.

A159. Audito įmonė, norėdama nustatyti, ar pastebėjimai atskirai arba kartu su kitais rodo kokybės valdymo sistemos trūkumą, priima profesinį sprendimą. Audito įmonei gali reikėti atsižvelgti į santykinę pastebėjimų svarbą kokybės tikslų, kokybės rizikos, atsakų ir kitų susijusių kokybės valdymo sistemos aspektų kontekste, kad galėtų priimti tokį sprendimą. Audito įmonės sprendimams įtakos gali turėti kiekybiniai ir kokybiniai veiksniai, susiję su pastebėjimais. Kai kuriais atvejais, norėdama

nustatyti, ar yra trūkumas, audito įmonė gali nuspręsti, kad būtų tikslinga gauti daugiau informacijos apie pastebėjimus. Ne visi pastebėjimai, įskaitant užduoties pastebėjimus, bus laikomi trūkumu.

A160. Kiekybinių ir kokybinių veiksnių, į kuriuos audito įmonė galėtų atsižvelgti, norėdama nustatyti, ar pastebėjimai rodo trūkumą, pavyzdžiai

Kokybės rizika ir atsakai

- Jeigu pastebėjimai yra susiję su atsaku:
 - kaip atsakas yra parengtas, pavyzdžiui, jo pobūdis, taikymo dažnumas (jeigu taikoma) ir santykinė atsako svarba reaguojant į susijusią kokybės riziką ir įgyvendinant susijusį (-ius) kokybės tikslą (-us);
 - kokybės rizikos, su kuria siejamas atsakas, pobūdis ir tai, kiek pastebėjimai rodo, kad į kokybės riziką nebuvo reaguojama;
 - ar yra kitų atsakų į tą pačią kokybės riziką ir pastebėjimų dėl tokių atsakų.

Pastebėjimų pobūdis ir paplitimas

- Pastebėjimų pobūdis. Pastebėjimai, pavyzdžiui, susiję su vadovaujančiųjų asmenų veiksmais ir elgesiu, gali turėti kokybinės reikšmės, nes jų poveikis kokybės valdymo sistemai kaip visumai yra paplitęs.
- Ar pastebėjimams kartu su kitais pastebėjimais būdingas tendenciškumas arba sistemingumas. Sistemingumą, pavyzdžiui, gali rodyti panašūs užduočių pastebėjimai, gaunami iš daugelio skirtingų užduočių.

Stebėsenos ir pastebėjimų apimtis

- Stebėsenos, kurios metu buvo nustatyti pastebėjimai, apimtis, įskaitant atrankos vienetų skaičių ir dydį.
- Pastebėjimų apimtis atsižvelgiant į stebėsenai atrinktą imtį ir tikėtino nukrypimo normą. Pavyzdžiui, tikrinant užduotis, pasirinktų užduočių su pastebėjimais skaičius bendro pasirinktų užduočių skaičiaus atžvilgiu ir audito įmonės nustatyta tikėtino nukrypimo norma.

A161. Pastebėjimų vertinimas, trūkumų nustatymas, jų dydžio ir paplitimo įvertinimas, įskaitant pagrindinės (-ių) nustatyto trūkumo priežasties (-čių) tyrimą, yra pasikartojančio, bet ne nuoseklaus proceso dalis.

Pastebėjimų vertinimo, trūkumų nustatymo, nustatytų trūkumų įvertinimo, įskaitant pagrindinės (-ių) nustatytų trūkumų priežasties (-čių) tyrimą, kaip pasikartojančio, bet ne nuoseklaus proceso, pavyzdžiai

- Tirdama pagrindinę (-es) nustatytų trūkumų priežastį (-is), audito įmonė gali nustatyti aplinkybes, panašias į kitas aplinkybes, kurioms esant buvo gauta pastebėjimų, kurie nebuvo laikomi trūkumu. Todėl audito įmonė koreguoja savo atliktą kitų pastebėjimų vertinimą ir klasifikuoja juos kaip trūkumą.
- Vertindama nustatyto trūkumo dydį ir paplitimą, audito įmonė gali nustatyti jam būdingą tendenciškumą ar sistemingumą, siejamą su kitais pastebėjimais, nelaikomais trūkumais. Todėl audito įmonė koreguoja savo atliktą kitų pastebėjimų vertinimą ir juos taip pat klasifikuoja kaip trūkumus.

A162. Remiantis stebėsenos, išorės tikrinimų rezultatais ir kita svarbia informacija (pvz., tinklo stebėseną, skundai ar įtarimai) galima įvertinti stebėsenos ir taisymo proceso efektyvumą. Pavyzdžiui, išorės tikrinimų rezultatai gali suteikti informacijos apie kokybės valdymo sistemą, kai tokia informacija nenustatoma įgyvendinant audito įmonės stebėsenos ir taisymo procesą ir kai tokia informacija gali rodyti tokio proceso trūkumą.

Nustatytų trūkumų vertinimas (žr. 41 dalį)

A163. Galimi veiksniai, į kuriuos audito įmonė gali atsižvelgti, vertindama nustatyto trūkumo dydį ir paplitimą:

- nustatyto trūkumo pobūdis, įskaitant su trūkumu susijusį audito įmonės kokybės valdymo sistemos aspektą, ir tai, ar trūkumas atsirado, kuriant, diegiant ir naudojant kokybės valdymo sistemą;
- ar yra kompensaciniai atsakai į kokybės riziką (su kuria atsakai yra susiję), tuo atveju kai nustatyti trūkumai yra susiję su atsakais;
- nustatyto trūkumo pagrindinė (-s) priežastis (-ys);
- dalyko, sukėlusio nustatytą trūkumą, pasireiškimo dažnumas; ir
- nustatyto trūkumo dydis, jo pasireiškimo greitis, egzistavimo trukmė ir poveikis kokybės valdymo sistemai.

A164. Kokybės valdymo sistemos įvertinimas, kurį atlieka asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, priklauso nuo nustatytų trūkumų dydžio ir paplitimo.

Pagrindinė nustatytų trūkumų priežastis (žr. 41 dalies a punktą)

A165. Pagrindinės (-ių) nustatytų trūkumų priežasties (-čių) tyrimo tikslas yra suprasti pagrindines trūkumus lėmusias aplinkybes, kad audito įmonė galėtų:

- įvertinti nustatyto trūkumo dydį ir paplitimą; ir
- tinkamai ištaisyti nustatytą trūkumą.

Analizuojant pagrindines priežastis atliekamas vertinimas, kurio metu priimamas turimais įrodymais pagrįstas profesinis sprendimas.

A166. Procedūrų, kurios atliekamos norint suprasti nustatyto trūkumo priežastį (-is), pobūdžiui, atlikimo laikui ir apimčiai įtakos taip pat gali turėti audito įmonės pobūdis ir aplinkybės, pavyzdžiui:

- audito įmonės sudėtingumas ir veiklos ypatybės;
- audito įmonės dydis;
- geografinis audito įmonės veiklos pasiskirstymas;
- audito įmonės struktūra ir tai, kiek audito įmonė koncentruoja ar centralizuoja savo procesus ir veiklą.

Pavyzdžiai, iliustruojantys, kaip nustatytų trūkumų pobūdis ir galimas dydis, audito įmonės pobūdis ir aplinkybės gali turėti įtakos procedūrų pobūdžiui, laikui ir apimčiai, kad galima būtų suprasti pagrindinę (-es) nustatytų trūkumų priežastį (-is)

- Nustatyto trūkumo pobūdis: audito įmonė, norėdama suprasti pagrindinę (-es) nustatyto trūkumo priežastį (-tis), gali taikyti griežtesnes procedūras tais atvejais, kai išleidžiama užduoties ataskaita, susijusi su įmonės, kurios vertybiniais popieriais prekiaujama viešojoje rinkoje, finansinių ataskaitų auditu, yra netinkama arba kai nustatytas trūkumas yra susijęs su vadovaujančiųjų asmenų veiksmais ir elgesiu dėl kokybės.
- Galimas nustatyto trūkumo dydis: audito įmonė, norėdama suprasti pagrindinę (-es) nustatyto trūkumo priežastį (-is), gali taikyti griežtesnes procedūras tuo atveju, kai trūkumas nustatomas daugelyje užduočių arba yra požymių, kad nesilaikoma didelės dalies politikų arba procedūrų reikalavimų.
- Audito įmonės pobūdis ir aplinkybės:
 - tuo atveju, kai paprastesnė audito įmonė veikia vienoje vietovėje, ji gali naudoti paprastas procedūras, kad suprastų pagrindinę (-es) nustatyto trūkumo priežastį (-s), nes tokiam supratimui reikalinga informacija yra lengvai prieinama ir koncentruota, o pagrindinė (-ės) priežastis (-ys) gali būti akivaizdesnė (-ės);
 - tuo atveju, kai sudėtingesnė audito įmonė veikia keliose vietovėse, į procedūras, kurios atliekamos, siekiant suprasti pagrindinę (-es) nustatyto trūkumo priežastį (-s), gali būti įtraukti asmenys, specialiai mokyti tirti pagrindinę (-es) nustatytų trūkumų priežastį (-is) ir sukurti metodiką, kurią sudarytų formalesnės pagrindinės (-ių) priežasties (-čių) nustatymo procedūros.

A167. Tirdama pagrindinę (-es) nustatytų trūkumų priežastį (-is), audito įmonė gali apsvarstyti, kodėl trūkumai neatsirado kitomis aplinkybėmis, kurios savo pobūdžiu panašios į dalyką, su kuriuo tokie nustatyti trūkumai yra susiję. Tokia informacija taip pat galėtų praversti, siekiant nustatyti, kaip ištaisyti nustatytą trūkumą.

Pavyzdys, kai trūkumas neatsirado kitomis panašaus pobūdžio aplinkybėmis ir kaip, remdamasi tokia informacija, audito įmonė tiria pagrindinę (-es) nustatytų trūkumų priežastį (-is)

Audito įmonė gali nustatyti, kad trūkumas egzistuoja, nes keliose užduotyse iškilo panašių pastebėjimų, tačiau jų neiškilo keliose kitose užduotyse testuojant tokią pačią visumą. Palyginusi užduotis, audito įmonė padaro išvadą, kad pagrindinė nustatyto trūkumo priežastis yra nepakankamas užduoties partnerių dalyvavimas pagrindiniuose užduočių etapuose.

A168. Nustačiusi atitinkamai specifinę (-es) pagrindinę (-es) priežastį (-is), audito įmonei gali būti lengviau ištaisyti nustatytus trūkumus.

Atitinkamai specifinės (-ių) pagrindinės (-ių) priežasties (-čių) nustatymo pavyzdys

Audito įmonė gali nustatyti, kad finansinių ataskaitų auditą atliekančios užduočių grupės nesurenka pakankamų tinkamų audito įrodymų dėl apskaitinių įverčių, dėl kurių vadovybės padarytos prielaidos yra labai subjektyvios. Nors audito įmonė pastebi, kad šios užduočių grupės nesilaiko tinkamo profesinio skepticizmo principo, pagrindinė tokios problemos priežastis gali būti susijusi su kitu dalyku, pavyzdžiui, su kultūrine aplinka, kurioje užduoties grupės nariai nėra skatinami klausinėti asmenų, turinčių didesnę viršenybę, arba su tuo, kad vadovavimas užduotims ir darbo, susijusio su užduotimis, priežiūra bei peržiūra yra nepakankami.

A169. Be pagrindinės (-ių) nustatytų trūkumų priežasties (-čių) tyrimo, audito įmonė taip pat gali tirti ir pagrindinę (-es) teigiamų rezultatų priežastį (-is), nes taip ji gali išsiaiškinti, kaip audito įmonė galėtų pagerinti ar patobulinti savo kokybės valdymo sistemą.

Atsakas į nustatytus trūkumus (žr. 42 dalį)

A170. Taisomųjų veiksmų pobūdis, laikas ir apimtis gali priklausyti nuo kitų įvairių veiksnių, pavyzdžiui:

- pagrindinės (-ių) priežasties (-čių);
- nustatyto trūkumo dydžio ir paplitimo bei, atitinkamai, reagavimo į jį skubumo;
- pagrindinės (-ių) priežasties (-čių) taisomųjų veiksmų efektyvumo, pavyzdžiui, ar audito įmonė, norėdama efektyviai reaguoti į pagrindinę (-es) priežastį (-is), turi imtis kelių taisomųjų veiksmų, ar turi imtis taisomųjų veiksmų kaip tarpinių priemonių, kol audito įmonė galės imtis efektyvesnių taisomųjų veiksmų.

A171. Kai kuriais atvejais imantis taisomųjų veiksmų gali būti nustatomi papildomi kokybės tikslai arba pridedama ar keičiama kokybės rizika ar atsakai, kai nustatoma, kad rizika ar atsakai yra netinkami.

A172. Kai audito įmonė nustato, kad pagrindinė nustatyto trūkumo priežastis yra susijusi su paslaugų teikėjo suteiktais ištekliais, audito įmonė taip pat gali:

- apsvarstyti, ar toliau naudoti paslaugų teikėjo suteiktus išteklius;
- komunikuoti paslaugų teikėjui apie dalyką.

Audito įmonė yra atsakinga už reagavimą į nustatyto trūkumo, susijusio su paslaugų teikėjo teikiamais ištekliais, poveikį kokybės valdymo sistemai ir veiksmų, kad tokie trūkumai nepasikartotų audito įmonės kokybės valdymo sistemoje, įgyvendinimą. Tačiau paprastai audito įmonė neprivalo nustatyto trūkumo ištaisyti paslaugų teikėjo vardu ar toliau tirti pagrindinę nustatyto trūkumo priežastį paslaugų teikėjo vietoje.

Pastebėjimai apie konkrečią užduotį (žr. 45 dalį)

A173. Tais atvejais, kai procedūros nebuvo atliktos arba buvo išleista netinkama ataskaita, audito įmonė gali imtis šių veiksmų:

- konsultuotis su atitinkamais asmenimis dėl tinkamų veiksmų;
- aptarti klausimą su subjekto vadovybe arba už valdymą atsakingais asmenimis;
- atlikti neatliktas procedūras.

Audito įmonės atlikti veiksmai neatleidžia jos nuo pareigos imtis tolesnių veiksmų, susijusių su pastebėjimu kokybės valdymo sistemos kontekste, įskaitant pastebėjimų vertinimą, siekiant nustatyti trūkumus, o nustatius trūkumą – iširti pagrindinę (-es) nustatyto trūkumo priežastį (-is).

Nuolatinė su stebėseną ir taisymu susijusi komunikacija (žr. 46 dalį)

A174. Informacija apie stebėseną ir taisymą gali būti nuolat arba periodiškai komunicuojama asmeniui (-ims), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą. Asmuo (-enys) gali naudoti šią informaciją įvairiais būdais, pavyzdžiui:

- kaip pagrindą toliau komunikuoti darbuotojams apie kokybės svarbą;
- kaip priemonę įpareigoti asmenis prisiimti atsakomybę už jiems paskirtų pareigų atlikimą;
- kaip priemonę laiku nustatyti pagrindines abejones dėl kokybės valdymo sistemos.

Be to, remiantis tokia informacija galima įvertinti kokybės valdymo sistemą ir padaryti išvadas, kaip to reikalaujama 53–54 dalyse.

Tinklo reikalavimai arba tinklo paslaugos (žr. 48 dalį)

A175. Kai kuriais atvejais audito įmonė gali priklausyti tinklui. Tinklai gali nustatyti reikalavimus audito įmonės kokybės valdymo sistemai, suteikti paslaugų ir išteklių, kuriuos audito įmonė gali nuspręsti įdiegti arba naudoti, kurdama, diegdama arba naudodama savo kokybės valdymo sistemą. Tokių reikalavimų arba paslaugų tikslas gali būti skatinti nuoseklų kokybiškų užduočių atlikimą visose tinklui priklausančiose audito įmonėse. Jei tinklas nurodo audito įmonei kokybės tikslus, kokybės rizika ir tinkle dažniausiai įgyvendinami atsakai priklausys nuo audito įmonės susitarimų su tinklu.

Tinklo reikalavimų pavyzdžiai

- Reikalavimai audito įmonei į savo kokybės valdymo sistemą įtraukti papildomus kokybės tikslus arba kokybės riziką, bendrus visoms tinklo audito įmonėms.
- Reikalavimai audito įmonei į savo kokybės valdymo sistemą įtraukti atsakus, bendrus visoms tinklo audito įmonėms. Tokie tinklo parengti atsakai gali apimti tinklo politikas arba procedūras, kuriose nurodomi vadovaujančiųjų asmenų vaidmenys ir pareigos, įskaitant tai, kaip audito įmonė turėtų paskirstyti įgaliojimus ir pareigas savo viduje, arba tokius išteklius kaip tinklo sukurtos užduočių atlikimo metodikos ar IT taikomosios programos.
- Reikalavimai, kad audito įmonė būtų dalimi tinklo vykdomos stebėsenos, kuri gali būti susijusi su tinklo reikalavimais (pvz., stebėti, ar audito įmonė tinkamai įgyvendino tinklo metodiką) arba bendrai su audito įmonės kokybės valdymo sistema.

Tinklo paslaugų pavyzdžiai

- Paslaugos arba ištekliai, kuriuos audito įmonė gali pasirinkti naudoti savo kokybės valdymo sistemoje arba atlikdama užduotis, pavyzdžiui, savanoriško mokymosi programos, komponento auditorių arba tinklo ekspertų darbo naudojimas, paslaugų teikimo centro, kuris įsteigtas tinklo lygmeniu ar kurį įsteigė kitos tinklo audito įmonės arba tinklo audito įmonių grupės, paslaugų naudojimas.

A176. Tinklas gali nustatyti pareigas, kurias audito įmonė turi vykdyti, kad galėtų įgyvendinti tinklo reikalavimus arba naudotis tinklo paslaugomis.

Pareigų, kurias audito įmonė turi vykdyti, kad galėtų įgyvendinti tinklo reikalavimus arba naudotis tinklo paslaugomis, pavyzdžiai

- Audito įmonė privalo įdiegti tam tikrą IT infrastruktūrą ir IT procesus, kad galėtų funkcionuoti tinklo suteikta IT taikomoji programa, kurią audito įmonė naudoja savo kokybės valdymo sistemoje.
- Audito įmonė turi visos įmonės mastu organizuoti tinklo suteiktos metodikos taikymo mokymus, įskaitant mokymus, kai atliekami metodikos atnaujinimai.

A177. Audito įmonė gali suprasti tinklo reikalavimus arba tinklo paslaugas bei su jų vykdymu susijusias savo pareigas, pateikdama tinklui paklausimus arba naudodama tinklo pateiktus dokumentus, susijusius su tokiais dalykais kaip:

- tinklo valdysena ir vadovavimas jam;
- procedūros, kurias tinklas atlieka kurdamas, diegdamas ir (jeigu taikoma) įgyvendindamas tinklo reikalavimus arba naudodamas tinklo paslaugas;
- tai, kaip tinklas nustato pokyčius, veikiančius tinklo reikalavimus ar tinklo paslaugas arba kitą informaciją, ir kaip į juos reaguoja, pavyzdžiui, į profesinių standartų ir informacijos pasikeitimus, rodančius, kad tinklo reikalavimai arba tinklo paslaugos turi trūkumų;
- tai, kaip tinklas stebi, kad tinklo reikalavimai ar tinklo paslaugos būtų tinkami, pavyzdžiui, įpareigodamas audito įmones įgyvendinti stebėseną ir taikydamas tinklo procesus, skirtus pašalinti nustatytus trūkumus.

Tinklo reikalavimai arba tinklo paslaugos audito įmonės kokybės valdymo sistemoje (Žr. 49 dalį)

A178. Tinklo reikalavimų arba tinklo paslaugų savybės – tai sąlyga, įvykis, aplinkybė, veiksmas arba neveikimas nustatant ar vertinant kokybės riziką.

Tinklo reikalavimų arba tinklo paslaugų, dėl kurių kyla kokybės rizika, pavyzdys

Tinklas gali reikalauti, kad prisiimdama santykius su klientais ir konkrečias užduotis bei juos tęsdama audito įmonė naudotų visame tinkle naudojamą vienodą IT taikomąją programą. Dėl to gali kilti kokybės rizika, kad IT taikomojoje programoje nebus atsižvelgta į vietinių įstatymų ar kitų teisės aktų reikalavimus, reikšmingus santykių su klientais ir konkrečių užduočių prisiėmimui bei tęsimui.

A179. Tinklo reikalavimų tikslas gali būti nuoseklaus kokybiškų užduočių atlikimo visose tinklo audito įmonėse skatinimas. Tinklas gali tikėtis, kad audito įmonė vykdys tinklo reikalavimus, tačiau audito įmonei gali tekti pritaikyti arba papildyti tinklo reikalavimus taip, kad jie būtų tinkami atsižvelgiant į audito įmonės ir jos užduočių pobūdį bei aplinkybes.

<i>Tinklo reikalavimų arba tinklo paslaugų galimo pritaikymo ar papildymo pavyzdžiai</i>	
Tinklo reikalavimas arba tinklo paslauga	Kaip audito įmonė pritaiko arba papildo tinklo reikalavimą arba tinklo paslaugą
Tinklas reikalauja, kad audito įmonė savo kokybės valdymo sistemoje numatytų konkrečią kokybės riziką, į kurią reaguotų visos tinklo audito įmonės.	Nustatydama ir vertindama kokybės riziką, audito įmonė įtraukia tinklo nurodytą kokybės riziką. Be to, audito įmonė parengia ir įgyvendina atsakus į tinklo nurodytą kokybės riziką.
Tinklas reikalauja, kad audito įmonė parengtų ir įgyvendintų konkrečius atsakus.	Rengdama ir įgyvendindama atsakus, audito įmonė nustato: • į kokią kokybės riziką atsakai skirti reaguoti; • kaip tinklo reikalaujami atsakai bus integruoti į audito įmonės kokybės valdymo sistemą atsižvelgiant į audito įmonės pobūdį ir aplinkybes. Tokiu atveju atsakai gali būti pritaikomi atsižvelgiant į audito įmonės ir jos užduočių pobūdį ir aplinkybes (pvz., metodika pritaikoma

	taip, kad būtų įtraukti su įstatymais ar kitais teisės aktais susiję dalykai).
Audito įmonė pasitelkia asmenis iš kitų tinklo audito įmonių kaip komponento auditorius. Nustatyti tinklo reikalavimai, kurie skatina didelį tinklo audito įmonių kokybės valdymo sistemų bendrumą. Į tinklo reikalavimus įtraukiami specialūs kriterijai, taikomi asmenims, paskirtiems grupės audito metu atlikti su komponentu susijusį darbą.	Audito įmonė nustato politikas arba procedūras, pagal kurias užduoties grupė turi gauti komponento auditoriaus (t. y. kitos tinklo audito įmonės) patvirtinimą, kad darbui su komponentu paskirti asmenys atitinka specialius kriterijus, nustatytus tinklo reikalavimuose.

A180. Kai kuriais atvejais, norėdama pritaikyti arba papildyti tinklo reikalavimus arba tinklo paslaugas, audito įmonė gali nustatyti, kaip patobulinti tinklo reikalavimus arba tinklo paslaugas, ir apie tai gali komunikuoti tinklui.

Tinklo vykdoma tinklo audito įmonės kokybės valdymo sistemos stebėseną (žr. 50 dalies c punktą)

A181. Tinklo atliekamos audito įmonės kokybės valdymo sistemos stebėsenos rezultatai gali apimti ir tokią informaciją kaip:

- stebėsenos apibūdinimas, įskaitant jos pobūdį, laiką ir apimtį;
- pastebėjimai, nustatyti trūkumai ir kitos pastabos apie audito įmonės kokybės valdymo sistemą (pvz., teigiamus rezultatus arba galimybes audito įmonei pagerinti ar sustiprinti savo kokybės valdymo sistemą); ir
- tinklo atliktas pagrindinės (-ių) nustatytų trūkumų priežasties (-čių) vertinimas, įvertintas nustatytų trūkumų poveikis ir rekomenduojami taisomieji veiksmai.

Tinklo vykdoma stebėseną tinklo audito įmonėse (žr. 51 dalies b punktą)

A182. Iš tinklo gaunama informacija apie bendrus tinklo vykdytų tinklo audito įmonių kokybės valdymo sistemų stebėsenų rezultatus gali būti pateikiama kaip apibendrinta A181 punkte aprašyta informacija ar jos santrauka, įskaitant visame tinkle nustatytų trūkumų tendencijas ir sritis, kuriose jie dažniausiai nustatomi, arba teigiamus rezultatus, kurie gali būti paskleisti visame tinkle. Tokią informaciją:

- gali naudoti audito įmonė:
 - kokybės rizikai nustatyti ir įvertinti;
 - kaip dalį kitos svarbios informacijos, į kurią audito įmonė atsižvelgia vertindama, ar audito įmonės kokybės valdymo sistemoje naudojamos tinklo paslaugos arba tinklo reikalavimai turi trūkumų;
- galima komunikuoti užduočių grupių partneriams, kad ja remdamiesi galėtų įvertinti komponentų auditorių iš tinklo audito įmonės, kuriai taikomi bendri tinklo reikalavimai (pvz., bendri kokybės tikslai, bendra kokybės rizika ir atsakai), kompetencijas ir gebėjimus.

A183. Kai kuriais atvejais audito įmonė gali gauti informacijos iš tinklo apie tinklo audito įmonės kokybės valdymo sistemoje nustatytus trūkumus, turinčius įtakos audito įmonei. Tinklas taip pat gali surinkti informacijos iš tinklo audito įmonių apie tinklo audito įmonių kokybės valdymo sistemų išorės tikrinimų rezultatus. Kartais pagal atitinkamos jurisdikcijos įstatymus arba kitus teisės aktus gali būti draudžiama tinklui dalytis informacija arba konkrečia jos dalimi su kitomis tinklo audito įmonėmis.

A184. Tais atvejais, kai tinklas nesuteikia informacijos apie bendrus tinklo vykdomos tinklo audito įmonių stebėsenos rezultatus, audito įmonė gali imtis tolesnių veiksmų, pavyzdžiui:

- aptarti tokį dalyką su tinklu; ir
- nustatyti poveikį audito įmonės užduotims ir apie jį komunikuoti užduoties grupėms.

Audito įmonės nustatyti tinklo reikalavimų arba tinklo paslaugų trūkumai (žr. 52 dalį)

A185. Kadangi audito įmonės taikomi tinklo reikalavimai ar naudojamos tinklo paslaugos sudaro dalį audito įmonės kokybės valdymo sistemos, jiems taip pat taikomi šio TKVS reikalavimai dėl stebėsenos ir taisomųjų veiksmų įgyvendinimo. Tinklo reikalavimų laikymosi arba tinklo paslaugų naudojimo stebėseną gali vykdyti tinklas, audito įmonė arba abu.

Pavyzdys, kai tinklo reikalavimo laikymosi arba tinklo paslaugos naudojimo stebėseną vykdo tiek tinklas, tiek audito įmonė

Tinklas gali vykdyti stebėseną tinklo lygmeniu, kad užtikrintų bendros metodikos taikymą. Audito įmonė, atlikdama užduočių tikrinimus, taip pat stebi, kaip užduoties grupės nariai taiko metodiką.

A186. Planuodama ir imdamasi taisomųjų veiksmų, kaip atsako į nustatytą tinklo paslaugų arba tinklo reikalavimų trūkumo poveikį, audito įmonė gali:

- susipažinti su tinklo suplanuotais taisomaisiais veiksmais, taip pat nustatyti, ar audito įmonė turi pareigų dėl taisomųjų veiksmų įgyvendinimo; ir
- nustatyti, ar audito įmonė turi imtis papildomų taisomųjų veiksmų dėl nustatyto trūkumo ir susijusios (-ių) pagrindinės (-ių) priežasties (-čių), pavyzdžiui, kai:
 - tinklas nesiima tinkamų taisomųjų veiksmų; arba
 - tinklo taisomiesiems veiksams atlikti reikia laiko, kad galima būtų efektyviai reaguoti į nustatytą trūkumą.

Kokybės valdymo sistemos įvertinimas (žr. 53 dalį)

A187. Kiti asmenys gali padėti asmeniui (-ims), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, atlikti įvertinimą. Vis dėlto, asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, yra atsakingas ir atskaitingas už tokį įvertinimą.

A188. Įvertinimo atlikimo laikas gali priklausyti nuo audito įmonės aplinkybių ir sutapti su audito įmonės fiskalinių metų arba metinio stebėsenos laikotarpio ciklo užbaigimu.

A189. Informacija, kurios pagrindu įvertinama kokybės valdymo sistema, apima informaciją, komuniuotą asmeniui (-ims), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, pagal 46 dalį.

Apimties keičiamumo pavyzdžiai, iliustruojantys, kaip galima gauti informacijos, kurios pagrindu įvertinama kokybės valdymo sistema

- Paprastesnėse audito įmonėse asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, gali tiesiogiai dalyvauti stebėsenos ir taisymo procese ir taip sužinoti informacijos, kurios pagrindu įvertinama kokybės valdymo sistema.

- Sudėtingesnėse įmonėse, asmeniui (-ims), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, gali reikėti sukurti procesus, skirtus rinkti, apibendrinti ir komunikuoti informaciją, reikalingą kokybės valdymo sistemos įvertinimui.

Išvados dėl kokybės valdymo sistemos (žr. 54 dalį)

A190. Pagal šį TKVS, naudojant sistemą kaip visumą audito įmonei turėtų būti suteikiamas pakankamas užtikrinimas, kad bus pasiekti kokybės valdymo sistemos tikslai. Norėdamas padaryti išvadas dėl kokybės valdymo sistemos ir remdamasis stebėsenos ir taisymo proceso rezultatais, asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, apsarsto šiuos dalykus:

- nustatytų trūkumų dydį ir paplitimą, jų poveikį kokybės valdymo sistemos tikslų pasiekimui;
- tai, ar audito įmonė parengė taisomuosius veiksmus ir jų ėmėsi, taip pat ir tai, ar iki vertinimo atlikti taisomieji veiksmai buvo efektyvūs; bei
- tai, ar buvo tinkamai ištaisytas nustatytų trūkumų poveikis kokybės valdymo sistemai, pavyzdžiui, ar buvo imtasi tolesnių veiksmų remiantis 45 dalimi.

A191. Kai kuriais atvejais, kai nustatyti trūkumai, kurie yra dideli (įskaitant nustatytus trūkumus, kurie yra dideli ir paplitę), tinkamai ištaisomi, jų poveikis pašalinamas įvertinimo metu. Tokiais atvejais asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, gali padaryti išvadą, kad kokybės valdymo sistema suteikia audito įmonei pakankamą užtikrinimą, jog bus pasiekti audito įmonės kokybės valdymo sistemos tikslai.

A192. Nustatytų trūkumų poveikis kokybės valdymo sistemos sukūrimui, įdiegimui ir naudojimui gali būti paplitęs, pavyzdžiui, kai:

- trūkumas turi įtakos keletui kokybės valdymo sistemos komponentų arba aspektų;
- trūkumas yra susijęs su konkrečiu kokybės valdymo sistemos komponentu arba aspektu, bet turi kokybės valdymo sistemai esminės reikšmės;
- trūkumas turi įtakos keletui audito įmonės veiklos skyrių arba geografinių padalinių;
- trūkumas turi įtakos konkrečiam veiklos skyriui arba geografiniam padaliniiui, bet veiklos skyrius arba geografinis padalinys turi esminę reikšmę visai audito įmonei;
- trūkumas turi įtakos didelei daliai tam tikro tipo ir pobūdžio užduočių.

Nustatyto trūkumo, kuris gali būti laikomas dideliu, bet ne paplitusiu, pavyzdys

Audito įmonė nustato trūkumą mažesniame regioniniame audito įmonės padalinyje. Nustatytas trūkumas yra susijęs su daugybe audito įmonės politikų arba procedūrų nesilaikymu. Audito įmonė nustato, kad regioninio padalinio vidaus kultūra, ypač vadovaujančiųjų asmenų elgesys ir veiksmai, pernelyg orientuoti į finansinius prioritetus, buvo viena iš nustatyto trūkumo pagrindinių priežasčių. Audito įmonė nustato, kad nustatyto trūkumo poveikis yra:

- didelis, nes yra susijęs su regioninio padalinio vidaus kultūra ir bendru audito įmonės politikų arba procedūrų laikymusi; ir
- nepaplitęs, nes apima tik nedidelį regioninį padalinį.

A193. Asmuo (asmenys), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, gali padaryti išvadą, kad kokybės valdymo sistema nesuteikia audito įmonei pakankamo užtikrinimo, jog bus pasiekti kokybės valdymo sistemos tikslai tais atvejais, kai nustatomi dideli ir paplitę trūkumai, veiksmai, kurių imtasi nustatytiems trūkumams ištaisyti, nėra tinkami, o nustatytų trūkumų poveikis nebuvo tinkamai pašalintas.

Nustatyto trūkumo, kuris gali būti laikomas dideliu ir paplitusiu, pavyzdys

Audito įmonė nustato trūkumą regioniniame padalinyje, kuris yra didžiausias audito įmonės padalinys, teikiantis finansinę, veiklos ir techninę pagalbą visam regionui. Nustatytas trūkumas yra susijęs su daugybe audito įmonės politikų arba procedūrų nesilaikymu. Audito įmonė nustato, kad regioninio padalinio vidaus kultūra, ypač vadovaujančiųjų asmenų elgesys ir veiksmai, pernelyg orientuoti į finansinius prioritetus, buvo viena iš nustatyto trūkumo pagrindinių priežasčių. Audito įmonė nustato, kad nustatyto trūkumo poveikis yra:

- didelis, nes yra susijęs su regioninio padalinio vidaus kultūra ir bendru audito įmonės politikų arba procedūrų laikymusi; ir
- paplitęs, nes regioninis padalinys yra didžiausias audito įmonės padalinys ir teikia pagalbą daugeliui kitų padalinių, todėl audito įmonės politikų arba procedūrų nesilaikymas gali turėti platesnį poveikį kitiems padaliniams.

A194. Audito įmonei gali prireikti laiko ištaisyti didelius ir paplitusius trūkumus. Audito įmonei toliau imantis veiksmų, kuriais ištaisomi nustatyti trūkumai, tokių nustatytų trūkumų paplitimas gali sumažėti, bet gali būti nustatyta, kad nustatyti trūkumai vis dar yra dideli, tik jau nėra kartu ir dideli, ir paplitę. Tokiais atvejais asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, gali padaryti išvadą, kad kokybės valdymo sistema suteikia audito įmonei pakankamą užtikrinimą, jog bus pasiekti kokybės valdymo sistemos tikslai, išskyrus dalykus, susijusius su nustatytais trūkumais, turinčiais didelį, bet ne paplitusį poveikį kokybės valdymo sistemos sukūrimui, įdiegimui ir naudojimui.

A195. Pagal šį TKVS nėra reikalaujama, kad audito įmonė gautų nepriklausomą užtikrinimo ataskaitą dėl savo kokybės valdymo sistemos, tačiau ir nėra draudžiama.

Skubūs ir tinkami veiksmai bei tolesnis komunikavimas (žr. 55 dalį)

A196. Kai asmuo (-enys), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, padaro 54 dalies b arba c punktuose apibūdintą išvadą, audito įmonė gali imtis tokių skubių ir tinkamų veiksmų:

- skirti daugiau išteklių ar parengti daugiau gairių, kurių reikia atlikti užduotis ir gauti patvirtinimą, kad audito įmonės išleistos ataskaitos yra tinkamos konkrečiomis aplinkybėmis, kol nebus ištaisyti nustatyti trūkumai, ir apie šias priemones komunikuota užduoties grupėms;
- kreiptis teisino patarimo.

A197. Kai kuriais atvejais audito įmonėje gali būti nepriklausomas valdymo organas, atliekantis vykdymo įgaliojimų neturinčią audito įmonės priežiūrą. Tokiais atvejais informacija taip pat gali būti komunikuojama nepriklausomam valdymo organui.

A198. Aplinkybių, kada būtų tinkama audito įmonei komunikuoti informaciją išorės šalims apie kokybės valdymo sistemos įvertinimą, pavyzdžiai

- Kai audito įmonė priklauso tinklui.
- Kai kitos tinklo audito įmonės naudoja audito įmonės atliktą darbą, pavyzdžiui, grupės audito atveju.
- Kai audito įmonė nustato, kad jos išleista ataskaita yra netinkama dėl to, kad kokybės valdymo sistema neveikia, ir kai apie tai turi būti informuojama subjekto vadovybė arba už valdymą atsakingi asmenys.
- Kai pagal įstatymus arba kitus teisės aktus audito įmonė privalo komunikuoti informaciją priežiūros arba reguliuojančiajai institucijai.

Darbo rezultatų vertinimai (žr. 56 dalį)

A199. Periodiniai darbo rezultatų vertinimai skatina atskaitingumą. Vertindama asmens darbo rezultatus, audito įmonė gali atsižvelgti į:

- audito įmonės atliktos kokybės valdymo sistemos aspektų, susijusių su asmens pareigomis, stebėsenos rezultatus. Kai kuriais atvejais audito įmonė gali nustatyti asmens siektinus tikslus ir vertinti savo stebėsenos veiklos rezultatus šių tikslų atžvilgiu;
- asmens veiksmus kaip atsaką į nustatytus trūkumus, susijusius su asmens pareigomis, įskaitant tokių veiksmų atlikimą laiku ir efektyvumą.

Apimties keičiamumo pavyzdžiai, iliustruojantys, kaip audito įmonė gali atlikti darbo rezultatų vertinimą

- Paprastesnėje audito įmonėje vertinimui atlikti gali būti pasitelkiamas paslaugų teikėjas arba gali būti naudojami audito įmonės stebėsenos rezultatai, kurie gali suteikti informacijos apie asmens darbo rezultatus.
- Sudėtingesnėse audito įmonėse darbo rezultatus gali įvertinti nepriklausomas ir vykdymo įgaliojimų neturintis audito įmonės valdymo organo narys arba specialus komitetas, kurį prižiūri audito įmonės valdymo organas.

A200. Už teigiamus darbo rezultatus gali būti skiriamas atlygis, asmuo gali būti pakeliamas pareigose arba taikomos kitos skatinamosios priemonės, kurios orientuotos į asmens įsipareigojimą siekti kokybės ir kurios stiprina atskaitingumą. Kita vertus, audito įmonė gali imtis taisomųjų veiksmų dėl neigiamų darbo rezultatų, galinčių paveikti audito įmonės kokybės tikslų pasiekimą.

Nuostatos dėl viešojo sektoriaus

A201. Viešajame sektoriuje gali būti neįmanoma įvertinti asmens (-enų), kuriam (-iems) priskirta galutinė atsakomybė ir atskaitomybė už kokybės valdymo sistemą, darbo rezultatų arba reaguoti į darbo rezultatų įvertinimo rezultatus atsižvelgiant į asmens paskyrimo pobūdį, tačiau vis tiek galima įvertinti kitų audito įmonės asmenų, kuriems priskirta atsakomybė už tam tikrų kokybės valdymo sistemos aspektų veikimą, darbo rezultatus.

Dokumentavimas (žr. 57–59 dalis)

A202. Dokumentuose pateikiami įrodymai, kad audito įmonė laikosi šio TKVS, įstatymų, kitų teisės aktų ar atitinkamų etikos reikalavimų. Jie taip pat gali būti naudingi mokant darbuotojus ir užduočių grupes, užtikrinant organizacijos informuotumą ir pateikiant informaciją apie tai, kuo praeityje audito įmonė

grindė sprendimus dėl kokybės valdymo sistemos. Audito įmonė neprivalo dokumentuoti kiekvieno apsvartyto ar vertinto dalyko dėl kokybės valdymo sistemos arba gali būti neįmanoma praktiškai to padaryti. Be to, šio TKVS laikymąsi audito įmonė gali įrodyti naudodama informacijos ir komunikacijos komponentą, dokumentus ar kitą rašytinę medžiagą arba IT taikomąsias programas, kurios yra neatskiriama kokybės valdymo sistemos komponentų dalis.

A203. Dokumentai gali būti rengiami kaip formalūs rašytiniai vadovai, kontroliniai klausimynai ir formos, neformalūs dokumentai (pvz., susirašinėjimas el. paštu ar tinklalapiuose skelbiama informacija), taip pat laikomi IT taikomiose programose arba kitoje skaitmeninėje formoje (pvz., duomenų bazėje). Veiksniai, kurie gali turėti įtakos audito įmonės sprendimams dėl dokumentų formos, turinio, apimtys ar jų atnaujinimo dažnumo, gali būti:

- audito įmonės sudėtingumas ir padalinių skaičius;
- audito įmonės veiklos ir organizacijos pobūdis bei sudėtingumas;
- užduočių, kurias atlieka audito įmonė, ir subjektų, kuriems užduotys yra atliekamos, pobūdis;
- dokumentuojamo dalyko pobūdis ir sudėtingumas, pavyzdžiui, ar jis siejamas su pasikeitusiu kokybės valdymo sistemos aspektu arba didesnės kokybės rizikos sritimi, bei su dalyku susijusių sprendimų sudėtingumas; ir
- kokybės valdymo sistemoje daromų pakeitimų dažnumas ir apimtis.

Paprastesnėje audito įmonėje ne esminių dalykų dokumentavimas gali būti nereikalingas, nes gali pakakti neformalios komunikacijos priemonių. Tačiau tokia paprastesnė audito įmonė gali numatyti reikalavimą dokumentuoti tokias komunikacijas, kad turėtų įrodymų, jog jos įvyko.

A204. Kai kuriais atvejais išorės priežiūros institucija gali nustatyti formalaus arba neformalaus dokumentavimo reikalavimus, pavyzdžiui, atsižvelgdama į išorės tikrinimo pastebėjimus. Atitinkami etikos reikalavimai taip pat gali apimti specialius reikalavimus dėl dokumentavimo, pavyzdžiui, pagal TBESV kodeksą reikalaujama dokumentuoti tam tikrus dalykus, įskaitant konkrečias situacijas, susijusias su interesų konfliktu, įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikymu bei nepriklausomumu.

A205. Audito įmonė neprivalo dokumentuoti kiekvienos svarstytos aplinkybės, įvykio, sąlygos, veiksmo ar neveikimo (galinčio sukelti kokybės riziką) kiekvieno kokybės tikslo ar kiekvienos rizikos atžvilgiu. Vis dėlto, dokumentuodama kokybės riziką ir savo atsakus į jas, audito įmonė gali nurodyti kokybės rizikos vertinimo priežastis (t. y. apsvartytos rizikos realizacijos ir poveikio vieno ar kelių kokybės tikslų pasiekimui), taip užtikrindama nuoseklų atsakų parengimą ir įgyvendinimą.

A206. Dokumentus gali pateikti tinklas, kitos tinklo audito įmonės arba kiti tinklo padaliniai ir organizacijos.

Tarptautinė buhalterijų federacija (IFAC[®], angl. *International Federation of Accountants*[®]) remia struktūras ir procesus, kurie yra IAASB veiklos pagrindas.

IAASB ir IFAC neprisiima atsakomybės už asmens patirtus nuostolius, jeigu jis ėmėsi arba nesiėmė veiksmų remdamasis šio leidinio medžiaga, neatsižvelgiant į tai, ar tokie nuostoliai susidarė dėl aplaidumo arba kitų priežasčių.

IFAC išleido *International Standards on Auditing, International Standards on Assurance Engagements, International Standards on Review Engagements, International Standards on Related Services, International Standards on Quality Control, International Auditing Practice Notes*, diskusinius projektus, konsultacijų dokumentus ir kitus IAASB leidinius bei jai priklauso visų šių leidinių autorių teisės.

© 2020 m. gruodis, autorių teisės priklauso IFAC. Visos teisės saugomos. Šį leidinį galima atsisiųsti adresu www.iaasb.org ir naudoti asmeninėms ir nekomercinėms (t. y. profesinėms ar tyrimo) reikmėms. Būtina gauti raštišką leidimą šį dokumentą versti, kopijuoti, saugoti arba perduoti, arba naudoti kitais panašiais tikslais.

International Auditing and Assurance Standards Board, International Standards on Auditing, International Standards on Assurance Engagements, International Standards on Review Engagements, International Standards on Related Services, International Standards on Quality Control, International Auditing Practice Notes, IAASB, ISA, ISAE, ISRE, ISRS, ISQC, IAPN ir IAASB logotipai yra IFAC prekių ženklai arba JAV ir kitose šalyse įregistruoti IFAC prekių ir paslaugų ženklai.

Informaciją apie autorių teises, prekių ženklus ir leidimus rasite paspaudę [permissions](#) arba susisiekę el. pašto adresu permissions@ifac.org.

Šis *International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB)* parengtas 1-asis tarptautinis kokybės valdymo standartas (TKVS) „Audito įmonių, atliekančių finansinių ataskaitų auditą ir peržiūras ar kitas užtikrinimo ir susijusių paslaugų užduotis, užduočių kokybės valdymas“, kurį 2020 m. gruodį anglų kalba išleido *International Federation of Accountants (IFAC)* ir kurį 2022 m. lapkritį į lietuvių kalbą išvertė Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, yra platinamas gavus IFAC leidimą. 1-ojo tarptautinio kokybės valdymo standarto (TKVS) „Audito įmonių, atliekančių finansinių ataskaitų auditą ir peržiūras ar kitas užtikrinimo ir susijusių paslaugų užduotis, užduočių kokybės valdymas“ vertimo procesas buvo apsvaistytas IFAC ir vertimas atliktas remiantis *Policy Statement—Policy for Translating Publications of the International Federation of Accountants* (liet. „Politikos pareiškimas – IFAC išleistų standartų vertimo ir platinimo politika“). Visas patvirtintas IAASB parengto 1-ojo tarptautinio kokybės valdymo standarto (TKVS) „Audito įmonių, atliekančių finansinių ataskaitų auditą ir peržiūras ar kitas užtikrinimo ir susijusių paslaugų užduotis, užduočių kokybės valdymas“ tekstas yra IFAC išleistas anglų kalba. IFAC neprisiima atsakomybės už vertimo tikslumą ir išsamumą arba veiksmus, kurių gali būti dėl to imamasi.

© 2022 m. 1-ojo tarptautinio kokybės valdymo standarto (TKVS) „Audito įmonių, atliekančių finansinių ataskaitų auditą ir peržiūras ar kitas užtikrinimo ir susijusių paslaugų užduotis, užduočių kokybės valdymas“ teksto anglų kalba autorių teisės priklauso IFAC. Visos teisės saugomos.

© 2022 m. 1-ojo tarptautinio kokybės valdymo standarto (TKVS) „Audito įmonių, atliekančių finansinių ataskaitų auditą ir peržiūras ar kitas užtikrinimo ir susijusių paslaugų užduotis, užduočių kokybės valdymas“ teksto lietuvių kalba autorių teisės priklauso IFAC. Visos teisės saugomos.

Originalus pavadinimas: *International Standard on Quality Management (ISQM) 1, Quality Management for Firms that Perform Audits or Reviews of Financial Statements, or Other Assurance or Related Services Engagements*
Susisiekite adresu Permissions@ifac.org, jei norite gauti leidimą šį dokumentą kopijuoti, saugoti arba perduoti, arba naudoti kitais panašiais tikslais.

IAASB

**International Auditing
and Assurance
Standards Board**

529 Fifth Avenue, New York, NY 10017
T + 1 (212) 286-9344 F +1 (212) 286-9570
www.iaasb.org